

TARTU RIIKLIK ÜLIKOO

K. KALAMEES

EESTI
SEENTE
MÄÄRAJA
II

TARTU 1972

Tartu Riiklik Ülikool

K. Kalamees

EESTI SEENTE MÄÄRAJA

II

Tartu 1972

Kinnitatud Bioloogia - Geograafiateaduskonna nõukogus
21. aprillil 1972.

SISSEJUHATUS

Käesolev "Eesti seente määraja II" on loogiliseks jätkuks raamatule "Eesti seente määraja I" (Tartu, 1971), sisaldades perekondade kaupa määramistabelid tumeeoseliste liikide määramiseks lehikulaadsete (Agaricales) seltsi nendes sugukondades, milliseid ei käsitletud "Määraja" I osas (Coprinaceae, Bolbitiaceae, Strophariaceae, Cortinariaceae, Crepidotaceae). Et võimaldada käesoleva raamatu iseseisvat kasutamist, tuuakse uuesti (lühendatult ja viidetega "Määraja" I osale) lehikulaadsete seltsi perekondade üldmääramisskeem, detailiselt aga käsitletavatesse sugukondadesse kuuluvate perekondade määramistabelid.

Lehikulaadsete süsteem ja nomenklatuur pärinevad mõnede pisimuudatustega R. Singerilt (1962). Liikide maht ning sünonüümika vastavad R.W.G. Dennise, P.D. Ortoni ja F.B. Hora (1960) töös toodule. Liigisiseseid taksone enamasti ei eraldata, kuna neid pole meil peaaegu uuritud.

Narmasnuttide (Inocybe) ja vöödikute alamperekonna Phlegmacium määramistabelid on koostatud T. L e i s n e r i poolt, ülejäänud perekondade tabelid K. K a l a m e h e poolt. Liigilise koosseisu valikul on arvesse võetud kõik kirjanduse andmed, kogu herbaarmaterjal ja seni avaldamata andmed üksikute uurijate välipäevikutest. Viimast tüüpi informatsiooniallikana olid eriti väärtuslikud N. W i t k o w s k y ning T. L e i s n e r i päevikud.

Herbaariumidest on autori oma materjali kõrval alulisemal määral kasutatud veel T. Leisneri, N.Witkowsky, U.Kalamehe (U. Haugi) ja H. Kelderi herbaariummaterjale. Kõigi liikide juures, mis on käesolevasse töösse sisse võetud ainult teiste uurijate avaldamata materjalide põhjal, tuuakse sulgudes esinemissageduse järel vastavad nimelühendid: K.K. - K. Kalamees, U.K. - U. Kalamees, H.K. - H. Kelder, T.L. - T. Leisner, A.R. - A. Raitviir, G. Štš. - G. Štšukin, N.W. - N. Witkowsky.

Iga liigi kohta tuuakse tabelites lühike kirjeldus. Sellele järgnevad kasvukohaandmed, esinemisaeg rooma numbritega ning esinemissagedus lühenditega järgmise skaala alusel:

v.h. - väga harva	k.s. - kaunis sageli
h. - harva	s. - sageli
k.h. - kaunis harva	v.s. - väga sageli

Järgneb iseloomustus söödavuse seisukohalt lühenditega:

S. - söödav	T. - tähtsusetu
V. - väärtusetu	M. - mürgine

Järgmine rida lühendeid tähistab viiteid olulisematele Eestis kättesaadavatele piltidele kirjanduses. Tähtedega on märgitud autorid või teose pealkiri, rooma numbritega köide, araabia numbritega tahvel ja joonis. On kasutatud järgmisi autorilühendeid (allikad vt. kirjanduse loendist, kus defitsiitsete raamatute kohta on märgitud ka, kellel või millises asutuses Eestis on need olemas):

Bres.	- Bresadola
KM	- Konrad ja Maublanc (1924-1937)
Lge.	- J. Lange
MH	- Michael ja Hennig
M/Sch.	- Michael ja Schulz
Pil.	- Pilát (1954, 1956)
Rick.	- Ricken
Romagn.	- Romagnesi (1956)
Sn.	- "Seened" (Kalamees, 1966)

Määramistabelites on kasutatud veel järgmisi lühendeid:

E.	-	eosed	L.	-	lamellid
Ep.	-	eospulber	Peam.	-	peamiselt
E.s.m.	-	"Eesti seente määraja"	Rabast.	-	rabastunud
H.	-	hümenofoor	Roht.	-	rohtunud
J.	-	jalg	Sl.	-	seeneliha
K.	-	kübar	Soost.	-	soostunud
Kõd.	-	kõdunenud	Ts.	-	tsüstiidid
			Vk.	-	viljakeha

Arvud viljakehade kirjeldustes on makroskoopiliste osade juures toodud sentimeetrites (kui see pole teisiti märgitud), mikroskoopiliste osade juures aga mikromeetrites. Arvude tähendused on järgmised: viljakeha (mõnikord ka kübara) puhul - läbimõõt/kõrgus või läbimõõt/läbimõõt/kõrgus, kübara puhul - läbimõõt, jala puhul - kõrgus/läbimõõt, eoste jt. mikroskoopiliste osade puhul - pikkus/läbimõõt.

Andmeid viljakehade ehituse kohta võib käesolevas töös toodud jooniste (vt. lisa) kõrval leida veel järgmistest kirjandusallikatest: Kalamees (1966), Järva jt. (1963).

LEHIKULAADSED, AGARICALES

- 1 H. torukestena (vt. E.s.m. I, tabel A, lk. 19)
 - H. lamellidena, voltidena või sile 2
- 2(1) H. madalate voltidena või sile (vt. E.s.m. I, üldtabel, lk. 18)
 - H. hästiarenenud lamellidena 3
- 3(2) Vk. parasiidina pilvikulistel, moodustab klamüdospoore. L. väga paksud, kitsad, vahajad.
 - Parasiitlehik, Asterophora (E.s.m. I, lk.60)
 - Vk. ei kasva parasiidina pilvikulistel (kui kôd. lehkulaadsetel, siis l. õhukesed), klamüdospoore ei moodusta 4
- 4(3) L. kübarast terve kihina kergesti eraldatavad, puit- või oliivkollased, tugevasti anastomoseerunud. Ep. hele- või oliivpruun. - Vahelik, Paxillus (E.s.m.I, lk. 149)
 - L. pole kübarast kergesti eraldatavad või (samuti ep.) on teisiti värvunud 5
- 5(4) Vk., eriti l. väga rabedad, kergesti murduvad. Sl. teralise konsistentsiga, heteromeerne, E. amüloidsed. Ep. valge, kreem või ookerjas 6
 - Vk., eriti aga l. sitkema, ei murdu kergesti. Sl. homöomeerne, pole teralise konsistentsiga. E. amüloidsed või inamüloidsed 7
- 6(5) Vk. sisaldab piimamahla, mis eritub ohtralt just l. vigastamisel. - Riisikas, Lactarius (E.s.m. I, lk. 180)

- Vk. piimmahlata. - Pilvik, Russula (E.s.m. I, lk. 164)
- 7(5) Ep. valge (mõnikord vaevalt kollakas), rohekas või roosa 8
- Ep. kreem, ookerjas, pruun, violetjas või must või nendevahelistes kombinatsioonides 10
- 8(7) Ep. valgetabel I, lk.7
- Ep. rohekas või roosa 9
- 9(8) Ep. rohekas. - Värvlehtik, Melanophyllum(E.s.m.I, lk. 135)
- Ep. roosa tabel II, lk. 7
- 10(7) Ep. lilla või violetja tooniga tabel III, lk. 8
- Ep. kreem, ookerjas, pruun või must 11
- 11(10) Ep. kreem või ookerjastabel IV, lk. 9
- Ep. must või pruun 12
- 12(11) Ep. must või oliivmustjastabel V, lk. 9
- Ep. hele- kuni tumepruuntabel VI, lk. 10

I. EOSPULBER VALGE

(vt. ka üldtabel, lk. 6)

- 1 J. äärismugulaga, l. sügav-nõgusalt jalale külge kasvanud. Vk. lihakas, hästiarenenud valge kiudlooriga. - Ebavöödik, Leuccortinarius, lk. 102
- J. äärismugulata; kui see siiski esineb, siis l. vabad (vt. E.s.m. I, tabel I, lk. 22)

II. EOSPULBER ROOSA

- 1 J. vaevaltmärgatav külgmine või puudub hoopis. Vk. infügrofaanne, lumivalge, kollakas või

- pruunikas, (mitte ereoranž!), kinnitub kül-
miselt või selgmiselt puidule jt. taimejää-
nustele. L. serv pole kaheks lõhestunud....
- Tunnused teistsugused (vt. E.s.m. I, tabel II, lk. 32)
 - 2(1) Ep. väga hele, kahvatu-roosakas. E. pikad, kitsas-ellipsoidsed. - Pleurotell, Pleurotellus Fayod (Eestis leidmata)
 - Ep. tumedam, pruunikas-roosa. E. ümarad, lai-ellipsoidsed või mandeljad. - Pisiservik, Crepidotus, lk. 109

III. EOSPULBER LILLA VÕI VIOLETJAS

- 1 Ep. lilla
- Ep. hall- kuni mustvioletjas.....
- 2(1) L. paksud, vahajad, nüri servaga. J. keskne. K. õhuke, vähelihakas, kuni 6. - Rupik, Laccaria (E.s.m. I, lk. 61)
- L. õhukesed, terava servaga. J. külmine või tugevalt ekstsentriline. K. paks, lihakas, 5-15. - Servik, Pleurotus (E.s.m. I, lk. 44)
- 3(1) J. nahkja rõngaga
- J, nahkja rõngata
- 4(3) L. vabad. - Šampinjon, Agaricus (E.s.m. I, lk. 131)
- L. jalale külge kasvanud. - Värvik, Stropharia, lk. 37
- 5(3) K. kiuline kuni kiulis-soomuseline; kui paljas, siis üleni hügrofaanne, triibuline.

Tihti loori jäänustega. - Psatürell, Psa-
thyrella, lk. 23

- K. pole kiuline ega soomuseline, mõnikord
vaid noorena servaosas üldloori jäänusena
vatjas-kiulis-viltja kirmega või üle ser-
va rippuvate ebemetega ja kitsa hügrofaan-
se võõndiga. - Kollanutt, Naematoloma,
lk. 40

IV. EOSPULBER KREEM VÕI OOKERJAS

(vt. ka üldtabel, lk. 6)

- 1 J. vaevaltmürgatav külgmine või puudub
täiesti.-Pisiservik, Crepidotus, lk. 109
- J, keskne 2
- 2(1) L. hambaga jalale külge kasvanud. Vk. õrn,
väike (k. 0,5-3), liha-, kollakas- või pu-
napruun. - Nigerik, Tubaria, lk. 108
- Vk. teistsuguse värvusega või suurem ja
lihakam või l. jalale kinnitunud või las-
kuvad (vt. E.s.m. I, tabel IV, lk. 34)

V. EOSPULBER MUST

- 1 L. paksud, vahajad, jalale laskuvad 2
- L. õhukesed, ei lasku jalale 3
- 2(1) L. hallikad. Kübaraliha valkjast või roosa-
kast. Esineb limaloor. - Liimik, Gomphidius
(E.s.m. I, lk. 151)
- L. oranžroosad. Kübaraliha oranž. Esineb
kiudloor. - Männiliimik, Chroogomphus
(E.s.m. I, lk. 151)
- 3(1) K. limane. Sõnnikul või hästiväetatud pin-
nasel karjamaadel, niitudel jne. 4

- K. kuiv 5
- 4(3) Ainult k. limane, L. kirjjud, mustalaigulised.
- Anellaria, lk.30
- Ka j. limane või rõngaga. L. ühevärvuselised,
pole kirjjud. - Värvik, Stropharia, lk.37
- 5(3) L. kirjjud, Sõnnikul või hästiväetatud pinna-
sөл 6
- L. ühevärvuselised 7
- 6(5) L. tumepruunid. K. hall- kuni lihapruun,
alati poolkerajas. E. näsälised. - Panaeoli-
na, lk. 28
- L. hallid kuni mustad. K. valkjast tumepruuni
või peaaegu mustani, tihti kellukjas. E. si-
ledad. - Sõnnikuseen, Panaeolus, lk. 28
- 7(5) L. vanana enamasti autolüseeruvad. K. kurru-
line või rihveljas. - Tindik, Coprinus, lk.17
- L. ei autolüseeru kunagi. K. sile. - Psatü-
rell, Psathyrella, lk. 23

VI. EOSPULBER PRUUN

(vt. ka üldtabel, lk. 6)

- 1 Ep. hele-, rooste-, tubak- või muldpruun ... 2
- Ep. tume puna-, purpur- või mustpruun 31
- 2(1) K. serv tugevalt harjaskarvane, E. näsälised.
- Viltvahelik, Ripartites (E.s.m.I, lk. 71)
- K. serv pole harjaskarvane 3
- 3(2) J. keskne või ekstsentriline 4
- J. külgmine või puudub. Puidul ja teistel taj-
mejäänustel. - Pisiservik, Crepidotus, lk.109
- 4(3) L. jalale hambaga külge kasvanud kuni lühi-
dalt laskuvad, laiad, peaaegu kolmnurksed. K.
liha- või kollakaspruunikas, õrn, väike (k.
kuni 4). - Nigerik, Tubaria, lk.108

- L. jalale nõgusalt või otseselt külge kasvanud või vabad 5
- 5(4) L. roosad, vabad. Puidul. - Napsik, Pluteus (E.s.m.I, lk. 127)
- L. jalale külge kasvanud; kui teistsuguse kinnitusviisiga, siis pruunid 6
- 6(5) E. nurgelised. - Punalehik, Rhodophyllus (E.s.m. I, lk. 140)
- E. pole nurgelised 7
- 7(6) Tugeva kurgi- või treanilõhnaga. Kogu vk. kaetud silmatorkavate lantsõtjate tsütiididega. - Macrocystidia (E.s.m. I, lk. 103)
- Teistsuguse lõhnaga, taolisi tsüstiide ei esine 8
- 8(7) Vk. teralis-jahuja kirmega, lõviproon, väga suur ja lihakas (k. kuni 20). J. lehterjalt tõusva nahkja rõngaga. - Kuldampel, Phaeolepiota (E.s.m I, lk.138)
- Teralis-jahujas kirme puudub; kui esineb, siis vk. õrn, vähelihakas (k. kõige rohkem 5) 9
- 9(8) Vk. väike, vähelihakas (k. kuni 5). J. torujas. K. rihveljas; kui pole rihveljas, siis k. koonusjas-kellukjas kuni kumer ja teralis-jahuja kirmega või loorijäänustega või j. rõngaga või kirjusoomuseline 10
- Teistsuguste tunnustega 12
- 10(9) K. munakollane (tihti pleekinud), vähemalt servaosas selgelt rihveljas, limane. - Torujalg, Bolbitius, lk.35
- K. pole rihveljas 11
- 11(10) Tsüstiidid peajad. - Sametkübarik, Conocybe, lk. 32
- Tsüstiidid pole peajad. - Pholiotina (Eestis leidmata)

12(9)	Ep. roostekollane kuni -pruun	13
-	Ep. tume-, tubak- kuni muldpruun	24
13(12)	Puidul või kändude ja tüvede ümbruses maapinnal (vrdl. Alnicola, lk.70)	14
-	Pinnasel, pole tavaliselt puiduga seotud	18
14(13)	Vk. võrdlemisi paks, lihakas, inhügrofaanne, kumer-lame (mitte kunagi kellukjas), kombineeruvalt kollaste, pruunide ja punakate toonidega (vrdl. ka põldseenega, lk.35).....	15
-	Vk. õhuke, enam või vähem nahkjas, tihti hügrofaanne, ookerjas kuni kollakas- või roostepruun	17
15(14)	Vk. liha-, rooste- või vaskpunakas. K. ebemeline või teralis-jahuja kirmega. J. rõngaga. - <u>Phaeomarasmius</u> , lk.107	
-	Teistsuguste tunnustega	16
16(15)	Puidul. Vk. erksalt kollane või kollakas-punapruun, leeliselega reageerides muutub mustaks. K. 1,5-10. J. pole kunagi nahkja rõngaga. Viha maitsega . - <u>Tulinutt</u> , <u>Gymnopilus</u> , lk.102	
-	Puidul või selle ümbruses maapinnal. K. kollane kuni roostepruun, oliivrohekas, ookerjas või väga hele, peaaegu valkjas; kui k. soomuseline, siis j. samuti soomuseline või nahkja rõngaga. - <u>Mampel</u> , <u>Pholiota</u> , lk.44	
17(14)	K. paljas või mõnikord vaid kiiresti kaduvate loorijäänustega, enam või vähem kellukjas, poolkerajas, nüri-koonusjas või lame, enamasti hügrofaanne, triibuline. Maapinnal, puidul, sammaldel. E. siledad või näsalised. - <u>Tanuk</u> , <u>Galerina</u> , lk.104	

- Vk. jahujas-teraline, servas ebemeline, väike. Puidul ja teistel taimejäänustel. E. siledad. - Phaeomarasmius, lk. 107
- 18(13) J. nahkja rõngaga. Vk. paks ja lihakas. K. 4-10, ookerpruunikas, vähemalt keskpaigas omapärase hõbedase läikiiva härmakirmega. - Kitsemampel, Rozites, lk. 71
- J. nahkja rõngata; kui rõngas esineb, siis vk. väiksem 19
- 19(18) K. kellukjas või nüri-koonusjas, hügrofaanne, triibuline, ookerkollakas kuni roostepruunikas, väike (kuni 4). J. peenike, rõngaga või ilma. - Tanuk, Galerina, lk. 104 (vrdl. vöödikuga, lk. 72)
- Teistsuguste tunnustega 20
- 20(19) Vk. väike, vähelihakas, ookerjas kuni pruun 21
- Vk. suurem, lihakas 23
- 21(20) Tuleasemetel, sambla *Funaria hygrometrica* vahel. L. roostekollased. - Pachylepyrium Sing. (Eestis leidmata)
- Ei kasva tuleasemetel; kui kasvab, siis l. teistsuguse värvusega. Esineb kiudloor.... 22
- 22(21) Vk. kollakaspruun, nõrgalt hügrofaanne. K. ja j. ebemelised kuni paljad. Enamasti leppade ja pajude all või turbasamblas. - Alnicola, lk. 70
- Vk. heleookerjas kuni mustpruun, tihti tugevalt hügrofaanne. K. ja j. paljad või eriti j. rohete loorijäänustega. - Vöödik, Cortinarius, lk. 72
- 23(20) Sõnnikul. Tsüstiidid peajad. Kiudloor puudub. - Conocybe, lk. 32
- Ei kasva sõnnikul. Tsüstiidid pole peajad. Vk.

- vähemalt noorena alati selge kiudlooriga. -
Vöödik, Cortinarius, lk. 72
- 24(12) Vk. väga väike, õrn. K. hall, pruun või oliivjas, noorena teralis-jahuja kirmega, 0,5-1,5. Puidul. - Simocybe, lk. 71
- Teistsuguste tunnustega 25
- 25(24) Ep. hall- kuni muldpruun 26
- Ep. teistsuguse värvusega 28
- 26(25) K. radiaalkiuline, tihti kiulis-soomuseline vähemalt noorena nutjas kuni koonusjas, hiljem laiuv-kellukjas kuni lamendunud, enamasti tömp-kühmjas, kuiv või vaevalt kleepuv. L. tavaliselt valge-ebemelise servaga, inkrusteerunud pudeljate tsüstiididega (4. joon., 15) või õhukeseseinaliste nuijate servarakkudega (4. joon., 17). Tihti iseloomuliku sperma-, puuvilja- või mullalõhnaga. - Narmasnutt, Inocybe, lk. 51
- K. paljas ja sile; kui soomuseline, siis limane, kumer-lame 27
- 27(26) K. limane, tihti soomuseline või kiudloori jäänustega, valkjas või liha- kuni kakao-pruunikas, 2-10. J. paljas või kiudloori jäänustega; kui j. nahkja rõngaga, siis juurduv. Iseloomuliku rõikalõhnaga. - Hebel, Hebeloma, lk. 66
- K. kuiv või limane, pruun, paljas, 2-4. J. ja k. servas tihti kiudloori jäänustega. Turbamullal. - Kollanutt, Naematoloma, lk. 40
- 28(25) Ep. punapruun. - Psatürell, Psathyrella, lk. 23
- Ep. teistsuguse värvusega 29
- 29(28) K. valge, hall, pruun, kollane või oliivjas,

- paljas, kumer kuni poolkerajas. J. rõngaga või ilma. Maapinnal; kui puidul, siis j. paljas. - Põldseen, Agrocybe, lk. 35
- Puidul, j. soomuseline; kui teistsuguste tunnustega, siis k. teisiti värvunud 30
- 30(29) K. servas kaneelpruun, keskel mesikollane, vähemalt osaliselt hügrofaanne. J. rõngaga või mitte, allpool rõngast harjas-soomuseline või paljas, kuiv. - Kännumampel, Kuehneromyces, lk. 51
- K. teistsuguse värvusega, inhügrofaanne. J. soomuseline; kui j. paljas, siis limane. - Mampel, Pholiota, lk. 44
- 31(1) K. kleepuv-limane 32
- K. kuiv. Kui k. vanana autolüseerub, vrdl. tindikuga, lk. 17 34
- 32(31) Vk. väike. K. 0,5-2, poolkerajas, kumer või terav-koonusjas. L. tume- kuni mustpruunid, enamasti laialt jalale külge kasvanud. Sõnnikul või hästiväetatud pinnasel. - Psilocybe, lk. 43
- Vk. enamasti suurem. Teistsuguste tunnustega 33
- 33(32) J. rõngaga; kui j. rõngata, siis kleepuv-limane. K. 2-12, valgete, kollaste, pruunide, punakate või rohekate toonidega. - Värvik, Stropharia, lk. 37
- J. ja k. paljad või turris-soomuselised. K. kollane, ookerjas, roostepruun, oliivrohekas või valkjas. Tihti puidul. - Mampel, Pholiota, lk. 44 (vrdl. kollanutiga, lk. 40)
- 34(31) L. kirjud. K. väike, 1-1,5. Niitudel, karjamaadel. - Panaeolina, lk. 28

- L. ühevärvuselised 35
- 35(34) K. kiuline või soomuseline; kui k. pole selline, siis vk. väga habras 36
- K. paljas, vk. sitkem, lihakam. - Kollanutt, Naematoloma lk.40; mampel, Pholiota, lk.44
- 36(35) K. kiulis-soomuseline või paljas. L. mustpruunid või mustad. Vk. looriga või ilma. - Psatürell, Psathyrella, lk.23
- K. ja enamasti ka j. soomuselised. Vk.kollaste ja kollakaspruunide toonidega. Tihhti puidul. - Mampel, Pholiota, lk.44

TINDIK, COPRINUS (Pers. ex) S.F. Gray

- 1 Vk. suur, lihakas (k. 4-12/3-7; j. 6-20/1-3, jäme); muutub vanemana alati l. alates mus - taks tintjaks massiks 2
- Vk. väiksem, vähem lihakas, õrnem (k. 1-4, j. peenike, 0,1-0,5), alati ei muutu vanemana tintjaks 3
- 2(1) J. kitsa üles-alla liikuva nahkja rõngaga, valge, torujas. kiuline, nõrgalt sibulja alusega, -20/1-3. K. valgel kiulisel põhjal tiheidalt pruunikate vatjas-kiuliste turris soomus- tega, kesksaigast helepruunikas; noorena pik- lik-munajas (kõrgusega 5-12) või lai-munajas (kõrgusega kuni 6) /var. ovatus (Fr.) Mos./, nõrgalt roosaka servaga, vanana kellukjas- -koonusjas, 3-6. L. noorena valged. E. muna- jad, 10-14/6-8. Aedades, parkides, õuedel, prahipaikadel, roht. metsaservadel, enamasti hiiglaslike kogumikena, VI-XI, v.s. - S. - Sn. 147; Pil. II 134; Lge. 156 E, D; Rick. 20,1; M/Sch. 193 (var. ovatus); MH I 37. - Soomus- tindik, C. comatus (Fr.) S.F. Gray
- J. rõngata, valge, kiuline, alusel põlvja pu- hetusega, vanemana torujas, 6-15/1-1,5. K. hallikaspruun või hall, siidikiuline, noore- na eriti kesksaigast pruunikate ebemetega, mu- najas, servaosas lainjas, sügavalt voldiline, vanemana kellukjas, narmasjalt lõhenenud ser- vaga, 4-7. L. noorena valkjad või hallikad. E. ellipsoidsed, 7-9/5-6. Aedades, parkides,

prahipaikadel, metsateedel; pöösjalt, VIII-X, s. - S. - Sn. 148; Lge. 157 H; MH I 38; Rick. 22,1. - Voldiline tindik, C. stramentarius (Fr.) Fr.

- 3(1) Tuleasemetel (vrđl. karvase tindikuga, lk.19) 4
- Ei kasva tuleasemetel 5
- 4(3) K. noorena tihedalt kaetud valkja kiulis-
-ebemeline üldlooriga, peagi paljas, vaid
keskpaigas püsivamalt ebemeline, hall kuni
hallpruun, läikiv, poolkerajas, väga õhuke,
peaaegu nahkjas, 1-1,5. L. hallmustjad, sil-
matorkavalt kolmnurksed. J. valge, algul ebe-
meline, hiljem paljas, torujas, 3-6/0,1. E.
ümar-läätsjad, 6-8/4,5-5. V-X, h. (G. St.).
- T. - Läätseseline tindik, C. gonophyllus
Quél.
- Üldloor puudub. K. noorena heleookerjas,
hiljem ookerpruun, keskpaigas tumedam, nõr-
ga jahuja kirmega, rihveljas, kellukjas, 1-3.
L. algul hallikad, valge-ebemelise servaga,
hiljem muutuvad tintjaks, lineaarsed. J.
valge, hüaliline, 3-8/0,2-0,3. E. läätsjas-
-trapetsjad, 3-hõlmased, 8,5-10,5/7-8. VIII-X,
h. (A.R.). - T. - Rick. 22,2; KM 37,2. - ira-
petseoseline tindik, C. angulatus Peck
- 5(3) s. M. Lange non J. Lange /C. boudieri Quél.)
J. püsiva rõngaga, alusel veidi jämenev, 0,5-
-3/0,1-0,4. K. noorena üleni paksult valge-
-ebemeline, selle alt hallookerjas, teralis-
-sätendav, rihveljas, munajas, kellukjas ku-
ni lame-kumer, 0,1-0,5. L. muutuvad nõrgalt
tintjaks. Kogu vk. väga õrn, peaaegu hüaliin-
ne, väga lühiajaliselt säiluv. E. peaaegu
kolmnurkjad, 7-9/6-7, Lehmasõnnikul, V-VIII,
s. - T. - Lge. 159 H. - C. ephemeroidea (Fr.)
Fr.

- J. rõngata 5a
- 5a(5) L. kinnituvad kraetaolisele ketasjas-kühmja-
le paksendile j. tipus (mitte otseselt jalala-
le), hallmustjad, ei muutu tintjaks. K. hall,
keskpaigas ookerkollakas, süvendunud, noorena
kellukjas, hiljem lame-kumer, sätendav-jahuja
kirmega, üleni jämedalt rihveljas, väga õhu-
ke, õrn, läbipaistev, 0,8-1,5. J. valkjas,
alusel nõrgalt muguljas, 3-6/0,1-0,2. E. mu-
najas-ovaalsed, 10-12/9-9,5. Roht.kohtades,
teeservadel, võsastikes, karjamaadel, VIII-IX,
v.s. - T. - Rick. 23,2; Lge. 160 A. - Krae-
tindik, C. plicatilis (Fr.) Fr. (C. hemero-
bius Fr. s. Rick.)
- L. kinnituvad otseselt jalale või on hoopis
vabad 6
- 6(5) K. noorena, eriti keskpaigas pikkade kollaka-
spruunide jäikade karvadega (seetadega),
enam või vähem sätendav-teraline, tume-puna-
pruun, poolmunajas, hiljem hallpruun, paljas,
kellukjas, üleni tugevalt rihveljas, 1-3. L.
hallikad. J. valkjas, nõrgalt kiuline, toru-
jas, 5-9/0,2-0,4. E. 10-14/6-8. Aedades, par-
kides, mõnikord ka tuleasemetel, VI-IX, v.h.
(T.L.). - T. - Lge. 160 B; Rick. 23,3. - Kar-
vane tindik, C. auricomus Pat. /C. hansenii
Lge., C. crenatus s. Rick./
- K. teistsuguse kattega 7
- 7(6) K. noorena pruunikate või ookerjate ebemete-
ga, omapäraselt sätendav-teraline, l. muutü-
vad tintjaks 8
- K. noorena valge-ebemeline, jahuja kirmega,
hüaliinkarvane (luup!) või peaaegu paljas,
pole sätendav-teraline 9

8(7)

Vk. keakmise suurusega (k. 2-4, j. 4-10/0,3-0,5), kasvavad suurte tihedate põõsjade kogumikena. E. munajas-rombjad, ahenevad tipuosaga, 8-10/4-6. K. noorena eriti keskpaigas hõredalt valkjaspruunika-ebemeline (mikroskoobi all ainult ümaratest elementidest), silmapaistvalt sätendav-teraline, kollakaspruun, pikalt rihvelja servaga, munajas, hiljem paljas, kellukjas. L. noorena valkjad. J. valge või kahvatupruunikas, siidikiuline, torujas, noorena peenhärmja kirmega. Leht- ja segametsades, teeservadel, eriti käändude ümbruses, IX, s. - S. - Sn. 146; MH I 39; Rick. 22,4; Bres. 880. - Sätendav tindik, C. micaceus (Fr.) Fr. s. Rick., Bres., Kühn. et Romagn. non Lge.

-

Vk. väiksemad (k. 1-2,5, j. 4-6/0,2-0,3), kasvavad enamasti üksikult või väikeste gruppidenä. E. lai-ellipsoidsed, tihti nõrgalt neerjad, 7,5-10/4,5-5,5. K. noorena eriti keskpaigas ookerjate ebemetega (mikroskoobi all nii ümaratest kui piklikest elementidest), hallikas kuni ookerjas, keskpaigas pruun, pea-aegu üleni rihveljas. L. valkjad. J. valkjast, siidikiuline. Metsades, tihti väga kõd. puudul, VIII-IX, v.h. - T. - Lge. 159 G. - C. xanthothrix Romagn. /C. domesticus (Fr.) S.F. Gray s. Lge./

9(7)

J. pseudoriisaga, mugulja alusega, valge, väga habras, noorena turris-ebemeline, hiljem paljas, 5-10/0,3-0,5. K. algul valkjast, pak-sult valge-turris-kiulis-ebemeline, hiljem hall, enamasti paljas, püsivalt keegeljas-kellukjas, 2-4/1,5-3. L. algul hallikad, muutuvad väga kiiresti tintjaks. E. 10-11/6-7. Aedades, la-vades, kasvuhoonetes, hästiväetatud pinnasel või otse sõnnikul, tihti põõsjal, VI-IX, h.

- V. - Lge. 158 G; KM 35; Rick. 21,7; MH IV 299. - Juurtindik, C. cinereus (Fr.) S.F. Gray /C. fimetarius Fr.; C. stercorarius Fr. s. Rick.; C. macrorrhizus Rea/
- J. puudub pseudoriisa 10
- 10(9) Vk. suurte tihedate kogumikena (sadade kaupa), sammaldunud kändudel ja puude jalamil, väga väikesed, õrnad (k. 0,5-1,5, j. 3-5/0,1-0,15). K. hügrofaanne, triibuline, noorena hallkollakas, üleni hüaliin-karvane (luup!), poolmunajas, hiljem tume-või pruunhall, munajas-kellukjas, paljas, tugevalt rihveljas. L. algul kahvatu-pruunikad, vanana ei muutu tintjaks. J. valge, hüaliinne, noorena karvane. E. ellipsoidsed, 8-10/4-5,5. Parkides, metsades, V-X, k.s. - T. - Lge. 156 A; Rick. 23,4; MH IV 307. - Seltsiv tindik, C. disseminatus (Fr.) S.F. Gray
- Vk. üksikult või väheselt koos (kui arvukamalt, siis lavades või kasvuhoonetes, väetatud mullal, mitte puidul)..... 11
- 11(10) Vk. noorena tihedalt kaetud valge ebemelise või kiulis-ebemelise üldlooriga (vanemad vk. paljad; ebemed säiluvad kauem k. keskpaigas) 12
- Üldloor puudub. K. ühtlaselt ookerkollakas, nõrgalt rihvelja servaga, kleepuv, noorena vaevalt jahuja kirmega, kitsas ja kõrge, 0,8-1,5/3. L. noorena valged, hiljem muutuvad tintjaks. J. valge, nõrgalt viltjas, torujas, mõnikord veidi juurduv, 3-8/0,1-0,3. E. suured, 9-14,5/5,5-7,5. Aedades, lavades, kasvuhoonetes, enamasti põõsajalt ja hulganis-

ti koos, v.n. (T.L.). - T. - Lavatindik,
C. congregatus (St. Amans) Fr. (vrdl. seltsi-
va tindikuga, lk. 21)

- 12(11) E. väga suured, sidrunjad, 12-18/10-13. Vk.
üleni paksult ja tihedalt valge-ebemeline,
ka ebemelise katte alt lumivalge. K. keegel-
jas-munajas, 2-4. J. 4-10/0,2-0,3. L. muutu-
vad tintjaks. Eriti lemmasõnnikul, IX-X, h.
- T. - Ige. 159 I; Rick. 20,4; MH IV 298; KM
33. - Lumitindik, C. niveus (Fr.) Fr.
- E. väiksemad, ellipsoidsed. K. ja j. noorena
üldloorist tihedalt turris-vatjas-kiulis-ebe-
melised. L. ei muutu tintjaks 13
- 13(12) J. väga pikk, 5-10-(15)/0,2-0,5, kiulis-kar-
vane, habras, torujas. K. üldloori all noore-
na valkjas, peagi aga hallmustjas, silindri-
lis-munajas, hiljem laiuv-kellukjas, lõpuks
lamendunud, väljarullunud servaga, 1-2. L.
valkjashallid. Vk. võrdlemisi püsiva üld-
looriga. E. 10-12,5/6-7,5. Aedades, väetatud
küllal, IX, k.s. (T.L.). - T. - Ige. 158 F;
Rick. 21,2; KM 34; MH IV 295. - Pikkjalg-
-tindik, C. lagopus Fr.
- J. palju lühem, 3-6/0,2, noorena väga paksult
vatjas-kiulis-ebemeline. K. üldloori all juba
noorena hall, keskpaigas veidi pruunikas, 1-2.
Vk. muutub küllalt varakult paljaks. E. veidi
suuremad, eriti laiemad, 11-13,5/7,5-8. Aeda-
des, köd. taimejäänustel, VIII, v.h. (U.K.).
- T. - Ige. 158 B. - Villjalg-tindik, C. mac-
rocephalus (Berk.) Berk.

PSATÜRELL. PSATHYRELLA (Fr.) Quél. /Psathyra (Fr.)
 Quél.; Drosophila Quél.; Lacrymaria Pat.; Hypholoma
 (Fr.) Quél. p.p.; Stropharia (Fr.) Quél. p.p./

- 1 K. vähemalt noorena üleni paksult vatjas-
 -viltjas-karvane kuni -soomuseline 2
- 2 K. juba noorena paljas või peamiselt ser-
 vaosas hõredalt vatjas-kiuline või ebeme-
 line 4
- 2(1) E. näsalised, mandeljad, 9-12/5,5-7. K.
 hügrofaanne, puna-, kollakas- kuni ooker-
 pruun, inhügrofaansena nahkpruunikas, pü-
 sivald vatjas-karvane (ka üle serva rip-
 puvalt), kumer-kellukjas, 4-10. L. noore-
 na libapruunikad, lõpuks purpurnustad, mõ-
 nikord laigulised, valge-ebemelise tihti
 pisaralise servaga. J. määratudvalkjjas,
 tipus jahuja kirmega, allpool pruuni-kiu-
 lis-soomuseline, 7-15/0,7-1,5. Parkides,
 kraavikallastel, teeservadel, VIII-IX, s.
 - V. - lge. 144 B; Rick. 64,3; MH IV 288;
 Pil. II 137. - Pisarpsatürell, P. velutina
 (Fr.) Sing. /Hypholoma lacrymabundum (Fr.)
 Quél. s. Rick., Bres. non Quél., Pil.nec
 Agaricus lacrymabundus Fr. s. Fr.; Lacry-
 maria lacrymabunda (Fr.) Pat./
- E. siledad 3
- 3(2) J. kahekordse rõngaga, valge, mustjas-tur-
 ris-soomuseline, tipus siidikiuline, jahuja
 kirmega, lühidalt juurduv, kõverdunud, õõ-
 nes, 7-11/0,5-0,8. K. noorena valkjjas, kes-
 paigas pruunikas, lõpuks üleni šokolaad-
 pruun, valkjjas- kuni mustjas-kiulis-ebeme-
 lis-soomuseline, kellukjas, 4-6. L. šoko-
 laadpruunid, laigulised, tihti servas pisa-
 ratega. E. 10-12/4-5. Okasmetsades, kändu-

del, põõsajalt, X, v.h. (T.L., H.K.). - V.
 - Lge. 143 F, G; Rick. 64,2; Bres. 841. -
Meduuspsatürell, P. caputmedusae (Fr.)Konr.
 et Maubl.

- J. rõngata, valkjas, kiulis-soomuseline, pikk,
 5-12/0,5-1. Mütseel väävelkollane. K. määrdun-
 nudvalkjas, keskpaigas kahvatuookerjas, hall-
 kuni mustjas-kiulis-soomuseline, 4-7. L. šo-
 kolaadpruunid, serv mõnikord pisaratega. Sl.
 jala alusel väävelkollane. E. peaaegu ubajad,
 7-9/3-4. Mõnikord kibekas. Okasmetsades, känd-
 udel, põõsajalt, IX-X, v.h. (T.L.). - V. -
 Lge. 146 C, 147 E; Rick. 64,1. - Pikkjalg-
-psatürell, P. cotonea (Quél.) Konr. et Maubl.
 /Hypholoma lacrymabundum (Fr.) Quél.
 s. Quél. non Rick., Bres.; H. cascum (Fr.)Quél.
 s. Rick.; Psathyrella lacrymabunda (Fr.)Mos.
 ap. Gams s. Mos. 1953/

4(1) J. pseudoriisaga, selgelt ja pikalt juurduv.. 5

- J. pole juurduv 7

5(4) K. juba noorena paljas, ebemeteta 6

- K. noorena üleni valge-ebemeline, vanana pea-
 aegu paljas, hügrofaanne, triibuline, nahk- ku-
 ni punapruun, inhügrofaansena beežikas, kel-
 lukjas, õrn, 2-2,5. L. kahvatu-šokolaadpruu-
 nid, roosa servaga. J. valkjas, kiuline, rih-
 velja ebemelise tipuga, torujas, 6-8/0,2-0,4.
 E. 10-12/6-7. Metsades, metsaserval, aedades,
 roht. kohtades, X-XI, v.h. (T.L.). - T. -Lge.
 154 A. - Juurpsatürell, P. microrhiza (Lasch)
 Konr. et Maubl. /Psathyra squamifera (Karst.)
 Lge./

6(5) Ts. pudeljad, pika teravduva tipuga. K. hügro-
 faanne, triibuline, väga varieeruva värvusega,

mitmesugustes toonides hall, pruun kuni mustjas, inhügrofaansena kahvatuhallikas või -kolakas, tihti roosaka varjundiga, kellukjas, 1-4. L. violetjaspruunikad, tihti roosa servaga, laiad. J. valkjas, paljas, väga pikk, peenike, 8-12/0,1-0,3. E. 11-13/6-7. Metsades, võsastikes, heinamaadel, teeservadel, roht. kohtadel, tihti oksakeste vahel või isegi puidul, hulgi, VIII-IX, v.s. - V. - Ige. 154 B; KM 39; Bres. 871; MH IV 277. - Sale psatürell, P. gracilis (Fr.) Quéf.

- Ts. pudeljad, jämeda lühikese tõmbi kaelaosaga. E. veidi suuremad, 11,5-16,5/5,7-7,5. Muus osas eelmisele liigile sarnane. Aedades, roht. kohtades, tihti puidul, hulgi, X, v.h. (H.K.). - V. - P. pseudogracilis (Romagn.) Mos. ap. Gams

7(4) K. juba noorena absoluutselt paljas, ebemetata. Ts. pudeljad, inkrusteerunud tipuga..... 8

- K. noorena vähemalt servas loorijäänustest vajajas-kiuline või ebemeline 9

8(7) K. väga hügrofaanne, peenetriibuline, tumepruun kuni oliivhall-mustjas, inhügrofaansena peaaegu valge, keegeljas-kellukjas, 2-4. L. purpurpruunid, valge-ebemelise servaga. J. valge, tipus jahuja kirmega, torujas, lühike, alusel ahanev, 3-5/0,3-0,4. E. peaaegu silinderjad, pruunid, 7-8/3-4. Ep. mustpruun. Ts. põisjad, tõmbid, peaaegu inkrusteerumata, vähearvukalt, õhukeseseinalised. Parkides, metsades, lehtpuude jalamil ja kändudel, põõsajalt, X-XI, eriti hilissügisel, v.s. - V. - Ige. 147 B; KM 39. - Põõsaspsatürell, P. cernua (Fr.) Mos. ap. Gams /Psilocybe papyracea (Fr.) Ige. s. Ige. /

- Vk. lihakam, suurem (k. 4-8, j. 5-9/0,4-1). K.

sokolaad-libapruun, kumer-kellukjas kuni lame-kumer. L. särav-roostepunased. J. peaaegu silindriline, ei ahene oluliselt alusel. E. silindrilis-ellipsoidsed, veidi neerjad, peaaegu valged, 8-9/3,5-4,5. Ep. roostepunane. Ts. pudeljad, teravduva ohtralt inkrusteerunud tipuga, rohkearvulised, paksuseinalised. Muus osas ja ka kasvukohtadelt eelmisele liigile sarnane. X, v.h. (T.L.). - V. - Lge. 148 F; Rick. 66,7; MH IV 284. - Sokolaadpruun psatürell, P. sarcocephala (Fr.) Sing. / Psilocybe spadicea (Fr.) Sing. s. Rick. non Lge., Konr. et Maubl.; Drosophila spadicea (Fr.) Quél. s. Kühn. et Romagn./

9(7) Tuleasemetel. K. hügrofaanne, hall või oliivpruun-mustjas, pole triibuline, infügrofaansena kahvatuokerjas, keegeljas-kellukjas, 2-4. L. algul hallpruunikad, lõpuks oliiv-punapruunid, valge-ebemelise servaga, peaaegu jalale laskuvad. J. valge, siidikiuline, nõrga kiudrõngaga, tipus jahuja kirmega, 4-7/0,3-0,5. E. lai-ellipsoidsed, 8-9/5-6. Metsades, IX, k.s. (T.L.). - V. - Rick. 67,7. - Söepsatürell, P. pennata (Fr.) Konr. et Maubl. s. Rick. non al. (vrdl. võrkpsatürelliga, lk. 27)

- Ei kasva tuleasemetel 10

10(9) K. hügrofaanne, klaasjas-vahajas, noorena valge kuni elevandiluukollakas, hiljem kreekimikas, ohtralt üle serva rippuvate suurte kiuliste etemetega, vanana eriti servaosas tihti purpurvioletne, paljas, lai-kellukjas kuni peaaegu lame, väga õhuke, õrn, 4-10. L. noorena valged, hiljem purpurvioletjad, tiheidalt asetunud, väga kitsad, laialt jalale kül-

ge kasvanud. J. valge, kiuline, torujas, mõnikord nõrgalt juurduv, 5-7/0,3-0,6. E. silindrilis-ellipsoidsed, 7-8/3-4,5. Niisketes ja lo dustuvates metsades, niitudel, aedades, võsas- tikes, VI-X, eriti südasuvel kõige kuivemal ajal, v.s. - V. - Ige. 146 B. D; Rick. 64,4; Pil. I 101; Bres. 853. - Valge psatürell, P. candolliana (Fr.) Maire /P. egenula (Berk. et Br.) Mos. ap. Gams; Hypholoma appendiculatum (St. Amans) Quéf. s. Bres. non al./

- K. tumepruun 11

11(10) J. siidikiuline, ebemeteta, valge, nõrgalt ja- hukirmelise tipuga, 4-10/0,3-0,5. K. hügrofaan- ne, kastanpruun, triibuline, inhügrofaansena kahvatukollakas, noorena servaosas väga õrnalt ja vähepüsivalt võrkjas-kiuline, poolkerajas- -kellukjas, hiljem lame-kumer, nõrgalt soone- line, 2-5. L. algul kahvatu-, hiljem šokolaad- pruunid, valge-ebemelise servaga. E. silindri- lis-ellipsoidsed, väikesed 4,5-7/2-4. Metsades, niiskel pinnasel, mõnikord tuleasemetel, IX-X, v.h. - V. - Ige. 146 A; Rick. 64,6; Bres. 854; KM 42. - Võrkpsatürell, P. hydrophila (Fr.) Maire / Drosophila appendiculata (St. Amans) Quéf. s. Kühn. et Romagn.; P. appendiculata (St. Amans) Mos. ap. Gams s. Mos. 1953/

- J. valge, paksult kiulis-ebemeline, kiiresti kaduva ebemelise rõngaga, tipus rihveljas, 6-7/ 0,5-0,6. K. hügrofaanne, tumepruun, triibuline, inhügrofaansena kreemikas, noorena ohtralt üle serva rippuvate valgete kiuliste ebemetega, pool- kerajas-kellukjas, hiljem lame-kumer, 3-5. L. noorena lillakashallid, hiljem hallpruunid, val- ge-ebemelise servaga. E. peaaegu ubajad, 6-9/ /4,5-5, Metsades, kändude ja tüvede ümbruses

võti oksakeste seas, IX-X, v.h. (G. Štš.). -
 V. - Lge. 143 A, B. - Ebemeline psatürell,
P. spintrigera (Fr.) Konr. et Maubl.

PANAEOLINA Maire /Panaeolus (Fr.) Quél. p.p.; Psi-
 locybe (Fr.) Quél. p.p.; Drosophila Quél.
 p.p./

K. hügrofaanne, tume-punapruun, triibuline,
 inhügrofaansena kahvatu-hallpruunikas, püsi-
 va tumeda hügrofaanse servaga, teraliselt
 sätendav, kumer-kellukjas, paljas, õhuke, 1-3.
 L. algul punapruunikad, lõpuks oliiv-puna-
 pruunid, kirjud, valge-ebemelise servaga,
 hõredavõitu asetusega, jalale laialt kinni-
 tunud. J. kübarast kahvatum, siidiläikeline,
 tipus valge-jahuja kirmega, mujal paljas, 5-8/
 /0,2-0,3. E. näsalised, mandeljad, suured, 13-
 -17/8-9. Heinamaadel (eriti peale heinategu),
 karjamaadel, teeservadel, muruplatsidel, V-X,
 s. -T. - Lge. 150 C; Rick. 66,8; KM 50,2 ;
 Bres. 862; MH IV 271. - P. foenicisii (Fr.)
 Maire

SÖNNIKUSEEN, PANAEOLUS (Fr.) Quél.

1	K. hügrofaanne	2
-	K. inhügrofaanne	4
2(1)	K. püsivalt keegeljas-koonusjas, kookolaad-
kuni mustjaspruun, inhügrofaansena (keakpai-
gast alates) nahkkollakas, teraliselt säten-
dav, servas püsivalt tumeda hügrofaanse vöön-
diga, paljas, 1-2,5. L. serv valge-ebemeline.
J. tume-punapruun, üleni jahuja kirmega, tihti
tipuosas tilgakestega, väga pikk, 6-13/
/0,1-0,2. E. 12-15/8-10. Karjamaadel, teeser-
vadel, VIII-IX, v.s. - T.-Lge. 150 E; Rick.	

69,5; MH IV 269. - Koonus-sõnnikuseen,
P. rickenii Hora /P. acuminatus (Secr.) Quél.
s. Rick., Lge., Kühn. et Romagn., Mich. et
Henn.; P. campanulatus (Fr.) Quél. s. Wakef.
et Denn./

- K. poolkerajas kuni kumer-kellukjas 3

3(2) Vk. väike, õrn (k. 1-2; j. lühike, 3-6/
0,15-0,3). K. väga tume seepiapruun kuni
pruunmust, inhügrofaansena ooker- kuni li-
hapruunikas, püsivalt mustja hügrofaanse
servaga, paljas, poolkerajas kuni nõrgalt
lai-kumer-kellukjas. L. valge-ebemelise
servaga, krüsotsüstiididega. J. kahvatu-
alusel punapruunikas, eriti tipuse peene
jahuja kirmega. E. 9-14/6-8. Karjamaadel,
roht. kohtadel, VI-XI, v.s. - T. - Lge. 150
G; Rick. 69,2; MH IV 272. - Must sõnniku-
seen, P. ater (Lge.) Kühn. et Romagn.
/P. fimicola (Fr.) Gill. s. Rick. non al.;
P. fimicola var. ater Lge./

- Vk. tunduvalt suurem, lihakan (k. 3-5, j.
6-10/0,3-0,5). K. punapruun, inhügro-
faansena hall- kuni kahvatu-vaskpruunikas,
püsivalt tumeda hügrofaanse servaga, lai-
-kumer-kellukjas, hiljem lamendunud, kühm-
jas, paljas. L. noorena punapruunikad, po-
le servas valge-ebemelised. J. kahvatu-pu-
napruunikas, tipus nõrgalt jahuja kirmega,
pikk. E. 12-14/7-9. Heinamaadel, roht.koh-
tadel (peale heinategu), põõsajalt, VII-IX,
s. (N.W.; T.L.). - V. - Lge. 149 H; Rick.
69,1; MH IV 270. - Punapruun sõnnikuseen,
P. subbalteatus (Berk. et Br.) Sacc.

4(1) K. väga hele, valkjas või kahvatuhallikas
kuni -pruunikas, keskpaigas nõrgalt ooker-

jas, kuiv, poolmunajas, noorena servaosas valkjate peagi kaduvate ebemetega, vanana ja kuival ajal tugevalt mõrand-soomuseline, 2-5. L. väga laiad, valge-ebemelise servaga. J. kübara värvusega, tipus valge-jahuja kirmega, alusel pruunikas, ahenev, 6-8/0,2-0,5. E. 11-16/9-12. Karjamaadel, teeservadel, roht. kohtadel, VII-IX, s. - V. - Rick. 69,3; MH IV 267; KM 49. - Kahkjäs sõnnikuseen, P. papilionaceus (Fr.) Qué1./ (vrđl. *Anellaria semiovata*, lk. 51; k. limasus!)

- K. tumedamalt värvunud, noorena servas rohkete rippuvate loorijäänustega 5
- 5(4) K. silmapaistvalt võrksooneline, kollakas-punapruunikas kuni helepruun, kellukjas, 2-3. J. kübara värvusega, torujas, eriti tipus jahuja kirmega, alusel valge-viltjas, 6-10/0,2-0,5. E. 12-16/8-10. Roht. kohtadel, VIII-IX, v.h. - V. - Lge. 149 E; Rick. 69,6; MH IV 268. - Sooneline sõnnikuseen, P. retirugis (Fr.) Gill. s. Lge., Rick. /*P. campanulatus* (Fr.) Qué1. s. Kühn. et Romagn./
- K. sile (pole võrksooneline), tume- kuni pruunhall, kellukjas, 2-4. L. valge-ebemelise servaga. J. punapruunikas, vähemalt tipus jahuja kirmega, niiskel ajal tilgakestega, 7-10/0,1-0,2. E. 15-18/10-13. Karjamaadel, VI-X, v.s. - V. - Rick. 69,8; MH IV 266. - Kelluk-sõnnikuseen, P. sphinctrinus (Fr.) Qué1. /*P. campanulatus* (Fr.) Qué1. s. Rick. non Lge., Konr. et Maubl./

ANELARIA Karst. /Panaeolus (Fr.) Quél. p.p./

K. hallvalkjas kuni märdunud kahvatu-hallpruun, kleepuv-limane, kuivana läikiv, poolmunajas, 2-5/2-6. L. tubkhalid kuni mustad, kirjud, valge-ebemelise servaga. J. valkjas kuni hallpruunikas, liibuva kitsa nahkja rõngaga, üleni valge-ebemeline (eriti tipus), kuivana läikiv, alusel muguljas, 7-12/0,4-0,6. E. väga suured, peaaegu mandeIjad, 16-22/10-15. Ts. arvukalt l. külgedel, värtenjad, teravtipulised. Metsades, niitudel, sõnnikul, IX-X, h. - V. - Lge. 142 F; Bres. 891; MH IV 276. - A. semiovata (Fr.) Pears. et Denn. /Panaeolus phalaenarum (Fr.) Quél. s. Bres. non Rick.; P.fimiputris (Fr.) Quél.; P. separatus (Fr.) Gill./

TORUJALALISE D,
BOLBITIACEAE

SAMETKÜBARIK, CONOCYBE Fayod /Galera (Fr.) Qué1. p.p.;
Galerula Karst./

1 K. hügrofaanne, kreemvalkjas, tihedalt triibuline, infügrofaansena kahvatukollakas kuni peasegu valge ja sametjas-jahuja kirmega (luup!), väga õhuke, peasegu nahkjas, rihveljas-kurruline, nõrgalt limane, koonusjas-keegeljas, 1-4/2-4. L. säravalt tellispunased, väga kitsad, tihedalt asetunud, peasegu vabad. J. üleni valge, vähemalt noorena sametjas-jahuja kirmega, mõnikord mugulja alusega, torujas, 7-12/0,2-0,3. E. 10-15/8-10.Ts. peajad. Karjamaadel, muruplatsidel, aedades, teeservadel, VI-IX, h.- V. - MH IV 200; Rick. 60,11; Lge. 128 F. - Valge sametkübarik, C. lactea (Lge.) Metr. /C. lateritia (Fr.) Kühn. s. Kühn. Galera lateritia (Fr.) Kumm. s. Rick. non Fr.; Bolbitius tener Berk./

- K. ja l. ookerjad kuni roostepruunid

2(1) J. vähemalt tipus jahuja kirmega (luup!), peajate kaulotsüstiididega

- J. vähemalt tipus sametjas-lühikarvane (luup!), pudeljate kaulotsüstiididega

3(2) Sõnnikul või hästiväetatud pinnasel, karjamaadel. K. 1,5-5/1,5-3, hügrofaanne, ooker- kuni roostepruun, inhügrofaansena kahvatukollakas, laialt kumer-kellukjas kuni koonusjas-keegeljas, ainult väga vesisena triibuline. J. roostepruun, tipus heledam, hästiarenenud, tihti teravalt servatud mugulja alusega, 4-12/0,1-0,3. Ts. peajad. E. 11-16/6-9. V-X, k.s. (T.L.). - V. - Lge. 129 H; Bres. 808. - Ovaal-sametkübarik, C. subovalis

(Kühn.) Kühn. et Romagn. /C. tenera var. subovalis Kühn.; Galera tenera (Fr.) Quél. s. Lge. non al.; G. ovalis Fr. s. Bres./

- Metsades samblas. K. väike, õrn, hügrofaanne, ookerpruunikas, triibuline, kellukjas-koonusjas kuni kumer-kellukjas, 0,7-1,5. J. kübara värvusega, tipus heledam, sibulja alusega, 3-10/0,05-0,15. (vrđl. metsas samblas kasvavate tanukaliikidega lk. 106, 107)..... 4

4(3) E. väikesed, heledad, 7,5-9-(10)/4-5. Heilo- ja kaulotsüstiidid tüsedad (mõhkjas osa 12-20, peake 6-8). Metsades, eriti kuusikutes, IX, v.h. - T. - Lge. 128 C; Rick. 60,13. - Pisieoseline sametkübarik, C. rickeniana Sing. ex Ort. /C. spicula (Fr.) Kühn. var. typica Kühn.; Galera spicula (Fr.) Kumm. s. Rick. non al.; G. teneroides (Peck) Sacc. s. Lge. / (vrđl. hiidpealise sametkübarikuga, lk. 33)

- E. suuremad, tumedamalt pruunid, üle 9/5. Makroskoopiliselt eelmisele liigile väga sarnane..... 5

5(4) Heilo- ja kaulotsüstiidid hiigelpealised, peake 5-8-(10), mõhkjas osa läbimõõduga 12-20. E. 9-12/5-7. Metsades, eriti kuusikutes, VIII-X, k.s. - T. - Lge. 129 I. - Hiidpealine sametkübarik, C. magnicapitata Ort./C. spicula (Fr.) Kumm. f. macrospora Kühn. ; Galera tenera f. minor Lge./ (vrđl. pisieoselise sametkübarikuga, lk. 33)

- Heilo- ja kaulotsüstiidide peake väike või keskmise suurusega (2,5-5), mõhkjas osa 7-12. E. 10-14-(15)/6-7,5. Metsades, eriti kuusikutes, VIII-X, k.s.-T. - Lge. 128 D. - Pruun sametkübarik, C. tenera (Fr.) Fayod /Galera tenera f. tenella Lge. non G. tenera f. typica Kühn./

- (2) E. väikesed, heledad, (6,3)-7,5-8-(9)/3,5-5. Ts. peajad (peake 2,5-5). K. hügrofaanne, ookerjas kuni ookerpruun, triibuline, 1-2. L. tihedalt asetunud. J. kübara värvusega, tipus valkjas, 4-10/0,1-0,2. Metsades, eriti kuusikutes, samb-las, k.s. - T. - C. pilosella (Fr.) Kühn.
- E. suuremad, pruunid, 9-12,5-(14)/5-7. Ts. pea-jad, (peake 2,5-5). Makroskoopiliselt eelmisele sarnane. Metsades, eriti kuusikutes, samb-las, k.s. - T. - C. siennophila (Berk. et Br.) Sing. /C. ochracea (Kühn.) Sing.; C. siliginea (Fr.) Kühn. var. ochracea Kühn.; C. plumbeitincta (Atk.) Sing. s. Mos. 1955/

TORUJALG, BOLBITIUS Fr. /Pluteolus (Fr.) Gill./

K. sidrun- kuni munakollane (eriti keskpaigas), vanana pleegib tihti peaaegu valgeks, servaosas muutub pruunikaks, kleepuv-limane, tipuni /var. titubans (Fr.) Mos./ või ainult servas rihvel-jas /var. fragilis (Fr.) Mos./, noorena munajas, hiljem kellukjas, vanana lame-külmjas, peaaegu nahkjas, 2-5. L. ookerpruunikad või rooste-kollased, peaaegu vabad, kitsad, ebemelise ser-vaga. J. valkjas- kuni sidrunkollane, jahujas- ebemeline, torujas, väga habras, sibulja vilt-ja alusega, 6-12/0,3-0,7. E. 10-14/6-8. Võsas-tikes, teeservadel, õuedel, heinamaadel, huu-musrikastel kohtadel, sõnnikul, õlekõdul (vana-del kuhjaasemetel), VI-IX, k.s. - T. - Lge.132 A; KM 170, 171,1-2; MH IV 219-221; Rick. 23,8-9. - Kollane torujalg, B. vitellinus (Fr.) Fr. /B. fragilis Fr.; B. titubans (Fr.) Fr. / (vä-ga varieeruv liik)

PÖLDSEEN, AGROCYBE Fayod /Pholiota Kumm. p.p.;
Dryophila Quéll. p.p.; Naucoria (Fr.) Kumm. p.p./

- 1 J. selge rõngaga. L. hambaga nõgusalt jalale külge kasvanud, soontena laskuvad 2
- J. rõngata või ebaselgete loorijäänustega, nõrgalt kiulis-teraline, kollakas, torujas, mütseelirisoidideta, 3-4/0,1-0,3. K. vaha- kuni ookerkollane, kleepuv-limane, algul poolkerajas, hiljem kumer-lame, paljas, mõnikord servas nõrgalt ebemeline, 1-3. L. kahvatu-, hiljem oliivpruunikad, ümardunult jalale külge kasvanud, soontena peaaegu laskuvad, valgehärmja servaga. Jahulõhnaga. E. 10-17/8-12. Põldudel, aedades, niitudel, VII, v.h. (T.L.). - T. - lge. 126 H; Rick. 60,4; MH IV 224. - A. semiorbicularis (St. Amans) Quéll./Naucoria vervacti (Fr.) Kumm. s. Rick. non al.; N. pediades (Fr.) Kumm. s. Kühn. et Romagn. non Rick., Mos./ (haabituselt väga sarnane poolkeraja värvikuga, lk. 39)
- 2(1) L. algul kahvatu-, hiljem määrdu- kuni oliivpruunid. K. määrdu- valkjaskollakas või -pruunikas, paljas, mõnikord nõrgalt kiulis-soomuseline, vaevalt kleepuv, kumer-lame, sile, pole nõrakenud nahaga, 3-6-(9). J. valkjas, nahkja tõusva kiulis-ebemelise rõngaga, enamasti mütseelirisoididega, torujas, 6-9/0,7-1. Tugeva jahulõhnaga (kakaolõhna lisandiga), pehmemaitseline. E. 9-10/5-6. Metsades, aedades, parkides, põldudel, niitudel, põõsastikes, suurte kogumikena, V-VIII, k.s. - V. - Rick. 55,4; MH IV 227; lge. 106 G. - Kevad-põldseen, A. praecox (Fr.) Fayod

- L. algul kahvatu-, hiljem violetthallid, lõpuks
beežikad (piimaga kohvi värvi), valge-ebemelise
servaga. K. kahvatuookerjas, noorena sile, hil-
jem kuupjalt mõranenud, paljas, mõnikord servas
vatjas-ebemeliste rippuvate loorijäänustega, ku-
mer-lame, 3-9. J. valkjas, nahkja kitsa rihvelja
rudimentaarse rõngaga, jahujas-ebemeline, toru-
jas, 5-7/1-1,5. Sl. tihe, paks. Vastikuvõitu lõh-
na ja kibeka maitsega. E. 10-13/5-8. Põldudel,
aedades, eriti lubjapinnasel, VIII-IX, h. (T.L.;
G. Štš.). - MH IV 229; Ige. 105 D, 106 F; KM 66.
- V. - Mõrand-põldseen, A. dura (Fr.) Sing.
(meenutab šampinjone, vt. E.s.m. I, lk. 131)

V Ä R V I K U L I S E D,
S T R O P H A R I A C E A E

VÄRVIK, STROPHARIA (Fr.) Quél. /Geophila Quél.; Nae-
matoloma Karst. p.p.; Psilocybe (Fr.) Quél. p.p./

- 1 Vk. vähemalt noorena rohekassiniste toonidega... 2
- Vk. puudub rohekassinine värvus 3
- 2(1) K. noorena ilusalt tume-rohekassinine, paksult limane, valgete ebemetega, kellukjas, hiljem keskpaigast alates kollakas, vanana tihti pea-aegu üleni määratudkollane, kumer-lame, kühmjas, 2-6. L. noorena kahvatuhallikad, lõpuks purpurpruunid, valge-ebemelise servaga. J. kahvatusinakas, vanemana pruunikas, limane, kitsa nahkja rõngaga, allpool valge-ebemeline, 5-8/ /0,5-1. Nõrga rediselõhnaga. E. 7-8/4-5. Okasja segametsades, roht. kohtadel, IX-XI, s. - S. - Sn. 149; Lge. 140 A; Rick. 63,4; Pil. II 133; MH I 42. - Sinivärvik, S. aeruginosa (Fr.) Quél.
- Vk. üleni kahvatu-rohekassinine, väiksem, õrnem. K. keskpaigas kollakas, 2-3. J. kuiv, 7/0,4. E. 7-9,5/ /4-5,5. Muus osas eelmisele liigile sarnane. Metsades, heinamaadel, IX-X, v.h. (T.L.; U.K.) - Lge. 140 B. - Pleekvärvik, S. albocyanea (Desm.) Quél. /S. aeruginosa var. albocyanea (Desm.) Konr. et Maubl./
- 3(1) K. paljas, pole soomuseline, noorena mõnikord vaid servas rippuvate ebemetega 4
- K. üleni soomuseline 9

4(3) Vk. väga lihakas, suur (k. 6-12, j. 6-13/1-1,5). K. määrduud-kollakaspruun, tihti tumedalaiguline, mõnikord violetja varjundiga, paksult limane, algul koonusjas, hiljem lame, kühmjas, mõnikord servas rippuvate ebemetega. L. algul hallikasvioletjad, lõpuks violetjas-hallpruunid, roostetäpilised, peenehambulise servaga. J. valkjas- või kollakaspruunikas, kuiv, kitsa liibuva nahkja rõngaga, ebemelis-soomuseline. Nõrga ebameeldiva lõhna ja maitsega. E. 11-13/6-7,5. Okas- ja segametsades, eriti männikutes, IX-X, s. - S. - Sn. 150; MH IV 250. - Täpiline värvik, S. hørnemanni (Fr.) Lund. et Mannf. /S. depilata (Fr.) Karst./

- Vk. väiksem, vähem lihakas (k. 1-6) 5

5(4) Vk. hüaliinvalge kuni elevandiluu värvusega. K. keskpaigas helekollakas, väga paksult limane, kumer, kühmjas, 2-6. L. noorena ilusalt helelilla-kad, vanana violettpruunid. J. kuiv, mõnikord kollakate laikudega, valge-ebemeline, kiiresti kaduva liibuva nahkja rõngaga, nõrgalt nuijas, kõver, 3-8/0,3-0,5. Sl. klaasjas. E. 8-9/4-5,5. Metsades, võsastikes, roht. kohtadel, puude läheduses või kändudel, VIII-X, v.h. - V. - Lge. 141 B; Rick. 63,3; MH IV 255. - Valge värvik, S. albonitens (Fr.) Karst.

- Vk. üleni kollane 6

6(5) J. kuiv, valge, katsumisel muutub mõnikord helekollakaks, kitsa vatjas-nahkja triibulise eos-pulbrist pruuni rõngaga, kiulis-ebemeline, lühike, 1-3/0,5-0,8. K. peaaegu hügrofaanne, hele-, mesi-, sidrun- kuni ookerkollane, vanana mõnikord hallika servaga, limane, poolkerajas kuni lame-kumer, 1-4,5. L. noorena violett-, hiljem purpurhallid, tihti valge-ebemelise servaga. E. 7-9/4-5. Karjamaadel, heinamaadel, kesapõldudel, VIII-X, k.s. - V. - Lge. 141 F; Rick. 63,5; MH IV 258;

- Bres. 836. - Kroonvärvik, S. coronilla (Fr.) Quél.
- J. limane 7
- 7(6) Tugeva vastiku lõhnaga (meenutab väävelheinikut). K. kollakas-, ooker- kuni mesipruun, tihti hallika servaga, limane, noorena keegelas-, vanemana kumer-kellukjas, kühnjas, servas algul mõnikord rippuvate ebemetega, 1-2,5. L. noorena kahvatu-, hiljem tumepruunid, valge-ebemelise servaga. J. valkjas kuni kollakas, kitsa ebapüsiva rõngaga, limane, tihti juurduv, tipus jahuja kirmega, 5-8/0,2. E. 15-18/9-10. Metsades, niitudel, aedades, sõnnikul, VIII-IX, v.h. - V. - Lge. 141 A; Rick. 63,6; KM 54,1; MH IV 257. - Haisev värvik, S. luteonitens (Fr.) Quél.
- Lõhnata 8
- 8(7) K. poolkerajas, näsata(!), hele-, ooker- kuni sidrunkollane, servas heledam, kleepuv-limane, 1-2.L. noorena hallid või kahvatu-hallpruunikad, hiljem tumenevad, valge-ebemelise servaga, laiad. J. kübara värvusega, kitsa liibuva rõngaga, tipus sooneline, jahuja kirmega, torujas, kleepuv, 5-8/0,1-0,3. E. 15-18/8-10. Metsades, võsastikes, heinamaadel, karjamaadel, enamasti hobusesõnnikul, V-X, v.s. - V. - Lge. 142 A; Rick. 63,2; MH IV 253; KM 55. - Poolkerajas värvik(tüüpteisend), S. semiglobata (Fr.) Quél. var. semiglobata
- Vk. suurem. K. poolkerajas, väikese näsaga, 2-4.J. väga paksult limane, sibulja alusega, allpool rõngast ookerjalt kirju-ebemeline, väga pikk, 7-12-(15)/0,4-0,5 (alusel 0,7). Muus osas ja ka kasvukohtadelt eelmisele liigile sarnane. VIII-X, h. - V. - Lge. 142 D; Bres. 838; MH IV 254. - Poolkerajas värvik (pikajalgne teisend), S. semiglobata (Fr.) Quél. var. stercoraria (Fr.) Lge. /S. stercoraria (Fr.) Quél./

9(3) Viha maitsega. Vk. suur, lihakas (k. 4-10, j. 5-12/1-1,5). E. tugevalt mandeljad, 10-13/5,5-7 K. tume-punapruun, suurte hallikaskollaste liibunud soomustega, limane, kumer-kellukjas, kühmjas. L. hallikad, violetja varjundiga, silmapaistvalt valge-täkilis-ebemelise servaga. J. kollakaspruun, nõrga rõngaga, tihedalt vatjas-ebemelis-soomuseline. Leht- ja segametsades, haavapuidul, IX, v.h. - V. - MH IV 231. - Täkiline värvik, S. albocrenulata (Peck) Kreisel/Pholiota fusca Qué1./

- Maitseta. Vk. väiksem, vähem lihakas (k. 3-5, j. 10-15/0,5-0,8). E. ellipsoidsed, 12-14/6-8.K. pruun- kuni ookerkollane, nõrgalt limane, väikes-te valgete kontsentriliselt asetunud ebemeliste soomustega, kumer kuni lai-kellukjas, kühmjas. L. oliivpurpursed, valge-ebemelise servaga. J. valkjas, kitsa rõngaga, allpool rõngast roostekollase-soomuseline, pikk. Metsades, puude ja kändude ümbruses või oksakestel ja puidujäänustel, VIII-IX, v.h. (T,L.). - V. - Lge. 141 D; KM 52; MH IV 251; Ričk. 63,1. - Soomusvärvik, S. squamosa (Fr.) Qué1.

KOLLANUTT, NAEMATOLOMA Karst. /Hypholoma (Fr.) Kumm.; Geophila Qué1. p.p./

1 Maapinnal, eriti soostuval pinnasel (rabades, soodes). L. valge-ebemelise servaga 2
- Puidul 4

2(1) K. limane, hügrofaanne, oliivpruun kuni -kollakas, servas rohkem oliivrohekas, kumer-lame, lühikese-triibulise, väga noorena kiulis-ebemelise servaga, 1-3. L. kahvatu-oliivpruunikad, hõredalt asetunud, laiad. J. pruunikas, nõrgalt kiulis-ebemeline, kuiv, pikk, 5-11/0,1-0,3. E. suured, 14-17/8-9. Rabamännikutes, VIII-IX, v.h. (U.K.). - T. - Lge. 126 C, E.-Raba-kollanutt, N. myosotis (Fr.) A.H. Smith

- 2) E. 9-12/6-7. K. peaaegu hügrofaanne, triibuline, noorena kollakasookerjas, loorijäänustega, hiljem oliivpruunikas, vaid servaosas jäävalt kollakas, kellukjas. 1,5-3. L. noorena kollakad, hiljem oliivpruunikad, purpurse varjundiga. J. valkjas või pruunikas, kiuline, 4-10/0,1-0,3. Niskeitel niitudel, IX-X, v.h. (T.L.). - T. - Rick. 65,6. - N. ericaeoides Ort. /N. ericaeum (Fr.) Sing. s. Mos.; Hyrholoma elongatum (Fr.) Rick. s. Rick. non al.; Geophila ericaea (Fr.) Quél. s. Kühn. et Romagn./

E. väiksemad, 7,5-9/4-5. K. hügrofaanne, helevalkjas-kollane, keskpaigas kollakaspruunikas, noorena servas peenelt vatjas-kiuline, kellukjaspoolkerajas, 1-2,5. L. noorena kahvatukollakad, hiljem hallikas- kuni pruunoliivjad. J. helepruunikas, tipus kahvatukollakas, kiuline, torujas, sitke, 5-10/0,1-0,3. Metsades, samblas, VIII-IX, v.h. - T. - Rick. 65,7. - Sambla-kollanutt, N. polytrichi (Fr.) Rick.

- (1) J. pikalt juurduv, kollakaspruun, üleni kirjult valkjashalli-kiulis-ebemeline, alusel tumepruun, sibuljas, roostepruuni-viltjas, tipus helekollane, sooneline, peenhärmja kirmega, 6-10/0,5 (pseudoriisa kuni 10). K. määrdundkollakas kuni helepruunkollane, servas peenelt valge-viltjas-siidikiuline-ebemeline, keskpaigas punapruunikas, hõbedase härmja kirmega, kleepuv, kumer, 4-7. L. noorena oliivhallikad, vanana oliiv-hallpruunid. Sl. erekollane. Terav-mõrkja lõhnaga, väga viha maitsega. E. 7-8/3-4. Kuusikutes, näivalt maapinnal (kinnitub puujuurtele), üksikult, VIII-X, k.h. - V. - Lge. 145 E; Rick. 65,3; MH IV 147.-

Juur-kollanutt, N. radicosum (Lge.) Konr. et
Maubl. /Hypholoma epixanthum (Fr.) Qué'l. s. Rick.;
Geophila epixantha (Fr.) Qué'l. s. Kühn.
et Romagn./

- J. pole juurduv. Vk. põõsjalt puidul, peamiselt
kändudel 5
- 5(4) Vk. noorena üleni ere-väävelkollane. Väga viha
maitsega. K. hiljem keskpaigas pruunikaskollane,
noorena eriti servas hõbeja kiulis-viltja kir-
mega, tihti üle serva rippuvate ebemetega, ku-
mer-lame, kuiv, 3-6. L. väga tihedalt asetunud,
kitsad, vanana pruunikasrohelistad. J. allpool
kollakaspruunikas, kiuline, noorena kiudrõngaga,
4-6/0,3-0,5. Ebamõeldiva lõhnaga. E. 6-8/4-5.
Metsades, V-XI, v.s. - V. - SN. 156; Lge. 144
E; Rick. 65,1; MH I 44. - Sälk-kollanutt, N. fas-
ciculare (Fr.) Karst.
- Vk. pole kunagi väävelkollane. Maitse pehme või
ainult veidi viha 6
- 6(5) K. valkjaskuni pruunikaskollane või heleoranž-
kollakaspruun, tihti roostetäpiline, noorena siidikiuline,
valge-ebemelise servaga, kuiv, 3-7.
L. noorena kahvatukollased, hiljem violetjasku-
ni suitshallid. J. kübara värvusega, alusel tume-
pruun, kuiv, siidikiuline, õrnalt valge-härmja ti-
puga, noorena kiudrõngaga, 6-10/0,5-0,8. Maitse
pehme, pole viha. E. 7-9/4-5. Metsades, IX-XI, eri-
ti hilissügisel, v.s. - S. - Sn. 154; MH I 43;
Pil. I 95, 98; Lge. 144 C. - Suits-kollanutt,
N. capnoides (Fr.) Karst.
- K. telliskuni ereoranž-punane või punapruuni-
kas, vatjask-viltjask-ebemelise helekollaka serva-
ga, mõnikord üleni vatjask-ebemeline, kuiv või nõr-
galt kleepuv, noorena kerajas, hiljem lame-kumer,
4-10. L. noorena helekollakad, hiljem oliivpruu-

nid (mitte hallidi). J. tipus helekollakas, allpool helepruunikas, kiulis-ebemeline, ebapüsiva kiudrõngaga, kuiv, 7-13/0,7-1,5. Pehme maitsega või veidi viha. E. 6-8/3-4. Okas- ja segametsades, IX-X, s. - S. - Sn. 155; MH I 45; Pil.I 99; Lge. 145 D. - Tellispuunane kollanutt, N. sublateritium (Fr.) Karst. (vrdl. punamampliga, lk. 50)

PSILOCYBE (Fr.) Quéf. /Deconica (W.G. Smith) Karst;
Naucoria (Fr.) Quéf. p.p.; Stropharia (Fr.) Quéf.p.p.;
Tubaria (W.G. Smith) Gill. p.p./

1 J. juurdub, valkjas või kollakas, viltjas-ebemeline, kuiv, noorena väga nõrga ja ebapüsiva kiudrõngaga, lühike, 1,5-4/0,2-0,4. K. oliivkollane kuni pruun, noorena servas valge-ebemeline, nõrgalt kleepuv, algul poolkerajas-kellukjas, hiljem lamekumer, näsata, 1-4. L. noorena kollakad, hiljem purpur-šokolaadpruunid, laialt jalale külge kasvanud. E. 12-13/7-9. Aedades, karjamaadel, enamasti sõnnikul, VI, v.h. (T.L.). - T. - Lge. 143 C; Rick. 66,1; MH IV 263; KM 54,2. - P. merdaria (Fr.) Rick.

- J. pole juurdub. Vk. väiksem, vähem lihakas. K. terav-koonusjas või vähemalt näsaga 2

2(1) K. silmatorkavalt terav-keegeljas, 1-1,5 / 1,5-2 pruun- kuni oliivkollane, õrnalt triibuline, lina- ne, noorena sisserullunud absoluutselt palja servaga. L. noorena oliiv-, hiljem punapruunikad, valge-ebemelise servaga, kitsad, jalale kinnitunud. J. kahvatupruunikas, siidikiuline, läikiv, 7-10/0,2. Jahulõhnaga. E. 12-16/6-8. Karjamaadel, metsalagen- dikel, teeservadel, roht. kohtadel, mitte sõnnikul, IX-X, h. (T.L.). - T. - Lge. 151 A; Rick. 66,6. - P. semilanceata (Fr.) Kumm.

- K. kumer, näsaga, hügrofaanne, triibuline, hall-

kuni punapruun, limane, noorena hõredalt valgete ebemetega, 0,5-1,5. L. algul kahvatu-, hiljem tumepruunid, laiad, kolmnurksed, laialt jalale külge kasvanud. J. kübara värvusega, valge-ebemeliselt kirju, alusel ahenev, 2-5/0,1-0,2. Metsades, oksakesitel ja rohttaimede jäänustel, VIII-XI, k.h. - T.-Lge. 127 F; Rick. 60,2; MH IV 264. - P. inquilina (Fr.) Bres.

MAMPEL, PHOLIOTA Kumm. /Dryophila Quél.; Flammula (Fr.) Quél./

- 1 K. soomuseline, noorena peale selle veel loorijäänustena üle serva rippuvate kiuliste ebemetega. J. tihti püsivalt selge rõngaga. (Vrdl. kahvatukollase mampliga, lk. 49) 2
- K. pole soomuseline, serv ainult loorijäänustest valge-ebemeline. J. vaid väga noorena loorijäänusena nõrga kiudrõngaga. (Vrdl. Pholiota tuberculosa, lk. 47) 12
- 2(1) L. noorena valkjad (mitte kollased!), hiljem hall-, rooste- kuni sigarpruunid, Ep. tume, sigarpruun. Aromaatne 3
- L. noorena hele- kuni väävelkollased, hiljem roostepruunid. Ep. heledam, hall- kuni roostepruun 4
- 3(2) Vk. väga suur ja lihakas, k. 6-12-(20), j. 5-10/1,5-3. K. ja j. kahvatu-, kaneel- kuni puitpruunil põhjal suurte valkjate kiulis-vatjate soomusetega. K. noorena sügavalt sisserullunud servaga, nõrgalt kleepuv. L. laiad, sakilise servaga. J. mugulja alusega, tipuosas paksu vatjas-kiulis-ebemelise rõngaga. Ebamäärase lõhnaga, hiljem kibe. E.ovaalsed, 8-9/5-6. Leht- ja segametsades, haavakändudel ja -tüvedel, VIII-X, v.h. - V. - MH IV 232; Lge. 107 C; Bres. 696. - Haavamampel, Ph. destruens (Brond.) Gill.

- Vk. väiksem, vähem lihakas (k. 5-7, j. 5-8/1-1,5). Aromaatne. K. ja j. ookerkollakal põhjal peenelt pruunikas-kiulis-soomuselised (eriti k. kahvatul servaosal). K. kuiv. J. kübarast heledam, peaaegu valkja tipuga, rudimentaarse rõngaga. E. peaaegu ubajad, 7-8/4-5. Leht- ja segametsades, lehtpuutüvedel (eriti kasel ja lepal), VIII-IX, v.h. (T.L.; G. Štš.). - S. - Lge. 108 C. - Lõhnamampel, Ph. heteroclita (Fr.) Quél.
- 4(2) K. limane 5
- K. kuiv 9
- 5(4) J. limane või vähemalt kleepuv, valkjas kuni kollakas, alusel roostepruun, kitsa lõheneva kiulis-nahkja rõngaga, pikk, kõverduvad, 8-15/1-2. K. hele- kuni kuld kollane, laia külmuga, noorena sisserrullunud servaga, paksult limane, 5-13. K. ja j. tihedalt tume-punakaspruunide kumjate, tihti turris soomustega. Tugeva ebameeldiva lõhnaga. E. munajas-ovaalsed, 5-6,5/3-4. Parkides, leht- ja segametsades, elavatel lehtpuudel ja kändudel, põõsajalt, VI-IX, h. - V. - Lge. 107 A; KM 75. - Limamampel, Ph. adiposa (Fr.) Kumm. s. Rick., Lge., Konr. et Maubl.
- J. kuiv, ka soomused kuivad, pole kumjad 6
- 6(5) Meeldiva puuviljalõhnaga. E. väga pisikesed, 4-5,5/2,5. K. kahvatukollasel põhjal pruunide kiuliste turris soomustega, nõrgalt limane. J. kübara värvusega, samuti turris-soomuseline. Sl. valkjas. Lehtpuutüvedel, IX, v.h. (G. Štš.). - V. - Kahkjass mampel, Ph. ochropallida (Romagn.) Mos. ap. Gams
- Teistsuguse lõhnaga või lõhnata. E. suuremad..... 7
- 7(6) Vk. väike, vähelihakas (k. 3-5, j. 2,5-6/0,4-0,6)

erksalt hele- kuni mesikollane. Vanemana keskpaigas tumepruunikas, üleni väikeste liibuvate hele- kuni punapruunikate soomustega, tugevalt limane. J. tõusva nahkja rõngaga, sellest allpool paksult pruunide vatjas-viltjate turris soomustega, alusel tumepruun, tipus jahujas-viltja kirmega. Sl. helekollane. E. 7-8/4-5,5. Aedades, võsastikes, pinnasesse vajunud puidujäänustel, põõsajalt, IX-X, h. - V. - Lge. 107 B; Rick. 54,1; KM 73,2; Bres. 700. - Ph. lucifera (Lasch) Quel.

- Vk. suurem, lihakam (k. 5-12, j. 5-8/1-1,5), kuld-, mesi-, oranž- kuni roostekollane..... 8

8(7) E. 8-9/5-6. K. väga limane, tumepruunide liibunud soomustega, noorena sügavalt sisserullunud servaga. J. kollakas, alusel pruunikas, tihedalt kiulis-ebemelis-soomuseline, rudimentaarse vatjas-ebemelise rõngaga. Leht- ja segametsades, elavatel lehtpuudel, harvem käändudel, VIII-IX, h. - S. - Lge. 108 D; KM 74; MH IV 234; Rick. 54,2; Fil. II 132. - Roostekollane mampel, Ph. aurivella (Fr.) Kumm.

- E. väiksemad, 6-7,5/4-4,5. K. ja j. tume-punapruunide turris soomustega. Muus osas ja ka kasvukohtadelt eelmisele liigile sarnane. VIII-IX, v.h. - S. - Lge. 109 D. - Ph. squarrosoadiposa Lge. /Ph. intermedia Lge./ (vrld. limamampliga, lk. 45 ; jala limasus!)

9(4) K. ja j. turris-soomuselised 10

- Vähemalt k. liibunud soomustega 11

10(9) Vk. ere oranž- kuni tulikollane (ka soomused). K. keskpaigas pruunikam, mõnikord vaevalt kleepuv, 2-5. J. ebapüsiva ebemelise rõngaga, mõnikord lühidalt juurduv, 3-7/0,3-0,6. Vahel eba-

meeldiva kibeka maitsega. E. väga väikesed, 3-4,5/2,5-3. Okas- ja segametsades, okaspuukändudel, VIII-IX, k.s. - V. - Lge. 109 C; MH IV 235; Rick. 55,5. - Leekmampel, Ph. flammans (Fr.) Kumm. (vrđl. Ph. flammuloides, lk. 47)

- K. ja j. õlgkollasel põhjal tihedalt rooste- kuni tumepruuni-turris-soomuselised, k. noorena sügavalt sisserullunud servaga, 7-10-(15). J. alusel roostepruun, kiulis-nahkjas-ebemelise rõngaga, väga kõva, peaaegu puitunud, 8-12/1-1,5. Sl. kollakasvalkjas. Ebameeldiva lõhnaga. E. 6-8/3,5-5. Metsades, parkides, elavatel puudel, kändudel, tüvedel, põõsjalt, IX-XI, s. -S. - MH IV 233; Pil. I 94; Lge. 110 D, D¹; Rick. 54,3. - Soomusmampel, Ph. squarrosa (Fr.) Kumm.

11(9) Vk. ere oranžkollane. E. väga väikesed (veidi suuremad, kui leekmamlil), peaaegu neerjad, 4,5-6/2,5-3. K. helekollaste liibuvate soomustega, keskspaigas pruunikam, 2-4. J. nõrgalt turris soomustega, ebapüsiva ebemelise rõngaga, 3-7/0,3-0,6. Okas- ja segametsades, okaspuukändudel, VIII, v.h. - V. - Ph. flammuloides Mos. (vrđl. leekmamliga, lk. 47; soomused, eosed!)

- E. suuremad, neerjad, 6-9/4-5. K. kollakas-, keskspaigas roostepruun, noorena paljas, hiljem hõredalt suurte liibunud soomustega, 1-4. L. vanemana roostetäpilised, saagja servaga, laiad. J. tipus kahvatukollane, alusel muguljas, roostepruun, kiulis-soomuseline, ebapüsiva ebemelis-nahkja rõngaga, 3-6/0,3-0,6. Mõnikord kibeka maitsega. Metsades, lehtpuukändudel, VIII-X, v.h. (T.L.). - V.- Lge. 108 A. - Ph. tuberculosa (Fr.) Kumm.

12(1) K. noorena ilusate limakihis ujuvate valgete ebemetega. L. noorena enamasti valkjashallikad, hiljem helepruunid 13

- K. puuduvad limakihis ujuvad ebemed, noorena vaid serv (tihti rippuvalt) kiulis-ebemeline. L. noorena enamasti kahvatukollakad, hiljem roostepruunid 15
- 13(12) K. väga heledalt värvunud, valkjas, kahvatu-pruunikas või kollane 14
- K. ere-punapruun, ainult servaosas märgatavalt heledam kollakaspruun kuni peaaegu valkjas, paksult limane, kiuline, 5-10. J. tipus valge, jahujas-teraline, allpool helepruunikas, kiulis-ebemelis-soomuseline, kuiv, 5-8/10, 6-1. E. 5,5-7/3-4. Okas- ja segametsades, eriti oksakeste ja puidujäänuste seas, VIII-X, k.s. - V.-MH IV 238; Rick. 57,4; Bres. 770. - Punapruun mampel, Ph. lubrica (Fr.) Sing.
- 14(13) K. hele- kuni hallikaspruun, kahvatu-pruunikaskollane, valkjashallikas või peaaegu valge, keekpaigas veidi tumedam, paksult limane, kiuline, tihti veidi nõrgus, 4-8. J. tipus valge, jahujas-ebemeline, allpool pruunikas, kiulis-ebemelis-soomuseline, sibulja alusega, kuiv, 4-8/10, 5-1. E. 6-7/3, 5-4. Metsades, eriti okste ja puidujäänuste seas, IX-XI, eriti hilissügisel, k.s. - V. - MH IV 239; Pil. II 129; Lge. 121 E; Rick. 57,3; KM 59; Bres. 769. - Valkjas mampel, Ph. lenta (Fr.) Sing.
- Vk. üleni kahvatu õlg- kuni väävelkollane. K. servaosas peaaegu valge, väga limane, mõnikord hõredalt ja nõrgalt väga väikeste valkjate soomustega, tihti süvendunud, 3-6. J. alusel roostepruun, kiulis-soomuseline, 6-9/10, 4-0,7. E. 6-7/3-4. Lehtmetsades, lehtpuupuidul või maas käändude ümbruses, VIII-X, k.h. - V. - MH IV 236; Pil. II 130; Lge. 121 F;

Rick. 57,1; KM 58; Bres. 772. - Kahvatukollane mampel, Ph. gummosa (Lasch) Sing. (vrdl. lepa-mampliga, lk. 54)

- 15(12) Tuleasemetel, ka põlenud kändudel. K. puna- või kollakaspruun, heledama noorena sügavalt sisse-rullunud servaga, väga limane, 2-4. J. noorena valkjas-, tipus väävelkollakas, jahuja kirmega, vanana hall-punapruunikas, kiulis-soomuseline, nõrga ebemelise rõngaga, lühike, 3-5/0,2-0,3.E. 6-8/3-4. Metsades, puisniitudel, raiesmikel, V-X, v.s. - V. - MH IV 243; Lge. 121 B; Bres, 775.- Söemampel, Ph. carbonaria (Fr.) Sing.
- Ei kasva tuleasemetel 16
- 16(15) K. niiske ilmaga paksult limane 17
- K. ka niiske ilmaga kuiv või vaevalt kleepuv... 18
- 17(16) K. kahvatupruunikas, keskpaigas tumedam, limane, sooneline, 3-5. J. pruunikas, tipus valkjas, kiuline või soomuseline, 5-8/0,7-1. E. 12-15/6-7. Okasmetsades, peaaegu põõsajalt, IX, v.h. (G.Štš.). - V. - Sooneline mampel, Ph. mixta (Fr.) Sing.
- K. keskpaigas puna- kuni tume-kollakaspruun, servaosas hele- kuni ere-sidrunkollane, noorena pruunikate loorikiududega, väga limane, 2-6. J. tipus helekollane, allpool hallpruun, vatjas-kiuline, 4-7/0,5-1. Tihti värske puuvilja lõhnaga. E. 6-7/3-4. Okasmetsades, eriti männikutel, kändudel ja nende ümbruses maas, VIII-X, s. - V. - MH IV 237; Lge. 121 C; Rick. 57,5; Bres. 773. - Männimampel, Ph. spumosa (Fr.) Sing.
- 18(17) K. ere sarlak- kuni safran-veripunane, ookerkollaka noorena siidikiulise servaga, kuiv, 3-6. L. peagi ookerjad, lõpuks roostepruunid, ebemelise servaga, triipudena jalale laskuvad. J. kahvatukollane, alusel pruuni-kiulis-soomuseline, kuiv,

5-10/0,4-0,7. Sl. kübaras safrankollane, jalas rabarberpunane, muutub katsumisel mustjaks. Ki-beda maitsega. E. 6-7/3-4. Okasmetsades, kuuse-, haava- ja männikändudel, pöösajalt, VII-X, k.s. - V. - MH IV 240; Lge. 121 D; KM 62; Bres. 776. - Punamampel, Ph. astragalina (Fr.) Sing (vrdl. tellispunase kollanutiga, lk. 43)

- K. pole punane

19(18) Kuusekändudel, pöösajalt. K. ere-sidrunkollane, keskpaigas tihti punapruunikas, rasvläikeline, 4-6. L. noorena väävelkollased, hiljem rooste-plekilised, lõpuks üleni ere-roostepunased, valk- ja täkilise servaga, kitsad. J. erekollane, muu-
tub alusest peale roostepruuniks, tipus jahuja kirmega, allpool kiuline või vaevalt soomuseli-
ne, peaaegu juurduv, 7-12/0,6-1. Mõnikord viha maitsega. E. 8-9/4-5. Kuusikutes. VIII-IX, h. (T.L.). - Rick. 58,1; MH IV 241. - Väävalmampel. Ph. flavida (Fr.) Sing.

- Lehtpuupuidul, pöösajalt

20(19) Vk. lihakas, suur (k. 4-8, j. 5-8/0,6-1,5). Mait-
selt alati pehme, pole viha, lõhnata. K. roos-
tepruun, servaosas kahvatum, mõnikord kleepuv. L.
hambaga jalale külge kasvanud. J. ülaoas kahva-
tukollane, allpool roostepruun, kuiv, kiuline. E.
8-10/ 4-5,5. Lehtmetsades, peamiselt kasekändu-
del, VIII-IX, h. (T.L.). - V. - Lge. 122 E, E¹. -
- Ph. pseudofascicularis Speg. /Ph. apiculosa (Fr.)
Mos. ap. Gams s. Lge. non Bres., Konr. et Maubl.,
Mich. et Henn.; Ph. alnicola (Fr.) Sing. var. sal-
licicola (Fr.) Karst./

- Vk. väiksem, vähem lihakas (k. 3-6, j. 5-8/0,4-
-0,6). Mõnikord viha maitsega. Aromaatne. K. hüg-
rofaanne, üleni hele- kuni ere-sidrunkollane,
noorena sisserullunud servaga. J. tipus helekol-

lane, allpool roostepruun, kiuline kuni soomuse-
line, kuiv. E. 7,5-9/4-6. Lehtmetsades, peamiselt
lepakändudel, VIII-IX, s. - V. - Lge. 122 B, B¹;
KM 64,1; Rick. 58,2. - Lepamampel, Ph. alpicola
(Fr.) Sing./Flammula conissans (Fr.) Gill.
s. Rick. (vrdl. kahvatukollase mampliga, lk. 49;
limasus, eosed!)

KÄNNUMAMPEL. KUEHNEROMYCES Sing. et Smith /Pholiota
Kumm. p.p.; Naucoria (Fr.) Kumm. p.p.; Galerina Earle p.p.;
Dryophila Quel. p.p./

1 J. püsiva nahkja rõngaga, tipus helepruunikas
rihveljas, allpool rõngast tume- kuni mustpruun,
harjas-soomuseline, 4-8/0,5-0,8. K. keskpaigas
enamasti inhügrofaanne, oranž- kuni mesikollane,
servas hele- kuni kaneelpruuni hügrofaanse trii-
bulise võõndiga, algul kumer-kellukjas, vanemana
lane, laia kühmuga, nõrgalt limane, 3-7. L. pruun-
nid, jalale hambaga külge kasvanud. E. 6-9/3-6.
Metsades, lehtpuukändudel, põõsajalt, V-XI, v.s.
- S. - Sn. 151; MH I 48; Pil. I 95. - Harilik kän-
numampel, K. mutabilis (Fr.) Sing. et Smith

- J. ebapüsiva nahkja rõngaga, allpool rõngast kiu-
line, pole soomuseline, E. 6-8/3,5-4,5. Muus osas
eelmisele liigile sarnane. Metsades, puidul, V,
v.h. (G. Štš.). - S. - Kevad-kännumampel, K. ver-
nalis (Peck) Sing. /Naucoria praecox Murr;
N. lignicola (Peck) Sacc.; Pholiota marginella
Peck/

V Ö Ö D I K U L I S E D,
C O R T I N A R I A C E A E

NARMASNUTT. INOCYBE Fr.

- 1 Eosed siledad. - Alamperek. Inocibium, lk. 52
- Eosed nurgelised või tähtjad. - Alamperek. Inocybe,
lk. 63

- Inocibium (Eärle) Sing. /Eulnocybe Lge./
- 1 Vähemalt noorena meeldiva (puuvilja-, mee- või jasmiini-) lõhnaga 2
- Ebameeldiva (sperma-, rõika-, pehkinud jne.) lõhnaga või lõhnata 8
- 2(1,8) Vk. noorena lumivalge, valkjas või kreemkollakas, katsumisel ja vananedes muutub kõigis osades roosakas- või oranžpunakaks 3
- Vk. puuduvad juba algusest peale valkjad toonid. 4
- 3(2) E. neerjad, 10-12/6-7, Ts. puuduvad, 1. servarakudega (4. joon., 17). K. noorena keegeljas, siserullunud servaga, hiljem laiuv-kellukjas, tihti lõhestunud hõlmise servaga, kiuline, 3-9. L. hiljem valkjasroosad, lõpuks oliivpruunid. J. kiuline, alusel muguljalt paksenenud, tipus valge-ebemeline, enamasti väga tüse (f. major Heim), harvem peenike (f. minor Heim), 5-8/0,8-2,5. Noorena aromaadne, puuviljalõhnaga, hiljem sagedamini ebameeldiva lõhnaga. Parkides, lehtmetsades, VI-VII (südasuvel !), h. - Sn. 167; Pil. II 127; MH I 57; Lge. 115 E; KM 86; Bres. 749. - M. - Punakas narmasutt, I. patouillardii Bres. /I. lateraria Rick.; I. rubescens Gill. s. Gill. non. Lge./
- E. mandeljad või sidrunjad, 9-12/5-7, 2. Ts. esinevad (4. joon., 15). K. siidikiuline, 2,5-5. L. algul valkjasroosakad, lõpuks oliivpruunid. J. ebakorrapäraselt silindriline, enam või vähem teravalt piiratud mugulaga, tipus valge-ebemeline, peenike, 3-7/0,6-1. Noorena aromaadne, puuviljalõhnaga, hiljem ebameeldiva lõhnaga. Lehtmetsades, parkides, VI-IX, h. - M.-Heim 27,3; MH IV 50; Pil. I 93 b; Lge. 112 C; Bres. 747; KM 96. - I. godeyi Gill. /I. trinii (Weinm.) Qué. s. Bres. non Rick., Weinm.; I. rickenii Kall./ (vrdl. punaka narmas-

nuti saleda vormiga (f. minor), lk. 52; tellispunase narmasnutiga, lk. 56)

- 4(2) K. kahvaturossal või veinpunasel taustal tumevioletsetel radiaal-võrkjas-kiuline (mitte soomuseline!), 4-8. L. noorena valkjashallikad, hiljem hallikaspruunid. J. ülemisel kolmandikul kontrastselt valge ja teralis-ebemeline, allpool tume-punakaspruun, 4-8/0,5-2. Sl. valge, jala alusel tume-veinpunane. Noorena mee-, hiljem ebameeldiva lõhnaga. E. 10-14/6-8. Ts. puuduvad. Lehtmetsades, eriti parkides, VIII-X (mitte südasuvell), h. - S. - Heim 24; Lge. 117 E, F; MH IV 49; Pil. II 126; KM 85. - Veinpunane narmasnut, I. jurara Pat. /I. rhodiola Bres.; I. frumentacea (Mér.) Bres. s.Bres. non al./
- K. vanemana vatjas-kiulis-soomuseline; kui k. ka vanemana ainult kiuline, siis värvuselt oliivjas.. 5
- 5(4) K. servaosas hallvalkjaa või pruunikas, kiuline, keskpäigas roheline või oliivpruun kuni - mustjas, kleepuv, sile, 4-7. L. noorena kahvatuvalkjad, hiljem määrdunudhallid kuni muldpruunid. J. valkjaa või hallikas, kiuline, tipus valge-ebemeline, 5-10/0,5-1. Sl. valge, Lõökannuse (Corydalis) või jasmiiini lõhnaga. E. 8-12/5-7. Ts. esinevad. Okas- ja lehtmetsades, VIII-X, v.h. (K.K.). - V. - MH IV 55; Bres. 739; KM 95. - Lõökannus-narmasnut, I. corydalina Quél. /I. scabra (Fr.) Kumm. s. Rick. non al.; I. corydalina var. albidopallens Lge./
- K. puuduvad rohelised või oliivjad toonid 6
- 6(5) Ts. puuduvad. K. kollakas-, helepunakas- või ookerpruun, servas valkjaa-kiuline, keskpäigas soomuseline, 2-5. L. noorena valkjad, hiljem punapruunid, tihti laiguti tellispunased. J. noorena valkjaa, hiljem allpool kübara värvusega, tipus jäätvalt valkjaa, halli-ebemeline, pikk, 7-9/0,8-1. Sl.

valkjas, lõikepinnal muutub (eri jalas) punaseks. Tugevalt aromaadne, puuviljalõhnaga. E. 10-14/6-8. Leht- ja segametsades, IX-X, k.s. - V. - Heim 29, 1-5; Lge. 114 E; KM 87; Rick. 31,3; Bres.723; MH IV 48. - Lõhnav narmanutt, I. bongardii (Weinm.) Quél.

- Ts. olemas, käävjas-puhetunud, inkrusteerunud tipuga (4. joon., 15) 7

7(6) J. püsivalt valkjas, katsumisel ei muuda värvust, tipus jahuja kirmega, alusel mõnikord veidi jäme-
nev, 4-10/0,3-1. K. kahvatu-liharoosa või -ooker-
punane, eriti servaosas jämedalt vatjas-kiulis-
soomuseline, keskpaigas tavaliselt paljas, 2-6.
L. noorena kahvatuvalkjad, hiljem kaneelpruunid,
selgelt valge-ebemelise servaga. Sl. algul valge,
hiljem punakasroosa (eriti j.). Jasmiinilõhnaga.
E. 9-11/6-7,5. Leht- ja okasmetsades, eriti par-
kides, IX-X, h. - V. - Heim 25, 1-3; MH IV 53;
KM 93; Bres. 729. - Jasmiin-narmanutt, I. piri-
odora (Fr.) Kumm.

- J. algul valge, hiljem muutub liharoosaks. Vk.tü-
sedam (k. 5-8, j. 6-9/1-1,5), intensiivsemalt vär-
vunud. L. serv pole nii selgelt ebemelise serva-
ga. E. 9-11/5,5-6,5. Muus osas eelmisele liigile
sarnane. Peamiselt kuusikutes, IX, h. - V. - Heim
25; Lge. 110 C; KM 94; Bres. 728; MH IV 54. -
I. incarnata Bres. / I. piriadora (Fr.) Kumm.
var. incarnata (Bres.) Heim/

8(1) Vk. juba noorena püsiva ühesuguse värvusega, ei
muutu katsumisel ega vananedes punakaks või pruun-
nikaks 9

- Vk. muutub katsumisel ja vananedes punakaks või
pruunikaks, noorena tihti valge 2

9(8) J. vähemalt tipuosas sinivioletne (vastavalt ka
sl.). K. violetne või mitte. Spermalõhnaga. Ts.

esinevad 10

- Vrk. puuduvad violettsed toonid 14

10(9) Vrk. noorena kõigis osades kahvatuviolene. K. hiljem sagedamini kümmul kollakas, vanana tihti üleni valkjaks pleekinud. J. püsivalt kahvatuviolene. Muus osas sarnane siid-narmasnuti tüüpseisendile (I. geophylla var. geophylla, lk. 57). Kuusikutes, VIII-X, s. - M. - Sn. 169 ; MH I 58 a; KM 100. - Siid-narmasnutt (lilla teisend), I. geophylla (Fr.) Kumm. var. lilacina Gill.

- Ainult j. vähemalt tipuosas puhtalt sinakasviolene. K. pole violetne või mõnikord vaid teiste värvuste segus sinkja tooniga 11

11(10) K. hele-hallpruun, keskpaigas tumedam, kiulis-soomuseline, 1-3. L. noorena õlgkollased, hiljem hallpruunikad. J. üleni kahvatuviolene, 3-6/0, 1-0, 2. Ts. esinevad. E. 9/5. Lehtmetsades, võsastikes, h. - V. - Lge. 111 F. - Hallikaslilla narmasnutt, I. griseolilacina Lge.

- K. tumedam pruun. J. tavaliselt ainult tipuosas violetjas 12

12(11) K. 2-4, tume-sinkjashall- või hirvpruun (noorena mõnikord rohkem violetne), kiulis-soomuseline, servaosas valgete loorijäänustega. L. noorena valkjast või sinkjashallikad, tihti laiguti pruunid (eriti j. läheduses), vanemana üleni savipruunid. J. allosas algul valge-, hiljem pruuni-kiulis-soomuseline, tipus valge-jahuja kirmega, 2-4/0, 2-0, 5. E. 8-11/5-6. Leht- ja okasmetsades, VIII-X, k.s. - M.-KM 97; Bres. 736; Rick. 30, 6. - Tume narmasnutt, I. obscuroides Ort. /I. obscura (Pers.) Gill. s. Rick., Bres., Konr. et Maubl., Mos. non Lge., Kühn./

- Vk. märksa väiksem, õrnem ja vähem lihakas (k. 1-2-(3), j. 2-5/0,2-0,3 13
- 13(12) K. tume- kuni mustjaspruun, üleni turris-soomuseline. L. noorena kahvatulillakad, vanemana kaneelpruunid. J. tipus, harva tervikuna violetne, allpool enamasti pruun, alusel valge, jämendunud, kiuline. Sl. valge. Mõrkja maitsega. E. 8-12/4-6. Okas- ja lehtmetsades VIII-X, h. - M. - KM 97,1; MH IV 57; Lge. 111 H; Rick. 30,5; Bres. 732,2. - Lillatipp-narmasnutt, I. cincinata (Fr.) Quél.
- K. tume-punakaspruun, radiaalkiuliselt mõranenud (mitte soomuseline!). L. noorena valged, hiljem savipruunid. J. tipuosas violetne, allpool punakaspruun. E. 8,5-11/5-6. Lehtmetsades, VIII-X, h. - Lge. 112 A. - Väike narmasnutt, I. pusio Karst.
- 14(9) Vk. valge, roosakas või punakas. Spermalõhnaga. Ts. esinevad 15
- Vk. teistsuguse värvusega 17
- 15(14) Vk. kaunis väike, õrn, vähelihakas (k. 1-3, j. 3-6/0,2-0,4), valge või roosakas. K. peaaegu terav-koonusjas 16
- Vk. tusedam, lihakam, noorena valge, hiljem muutub tellispunaseks. K. siidikiuline, 2-5. L. noorena kahvatuhallikad, hiljem tellispruunid. J. alusel jämenev kuni nõrgalt muguljas (mitte ääris mugulaga), 4-8/0,4-0,6. E. 8-10/4,5-5. Lehtmetsades, VIII-X, v.h. - V. - MH IV 51; Lge. 112 H; Rick. 30,8. - Tellispunane narmasnutt, I. pudica Kühn. /I. rubescens Gill. s. Lge.; I. trinii (Weinm.) Quél. s. Rick. non al./
- 16(15) Vk. noorena puhasvalge, hiljem määrdunud- või hallikasvalkjas. K. tugevalt siidikiuline-lääkiv,

alati väikese teravavõitu näsaga. L. hiljem hal-
 likaspruunid. J. siidikiuline, alusel peaaegu
 muguljalt paksenenud, tipus valge-jahuha kirme-
 ga. E. 7-11/5-7. Metsades, eriti roht. kohtadel,
 VIII-XI, v.s. - M. - Sn. 169; MH I 58; KM 100;
 Bres. 752. - Siid-narmasnut (tüüpteisend),
I. geophylla (Fr.) Kumm. var. geophylla
 /I. geophylla f. typica; I. geophylla var. alba
 Schum./vrdl. varju-narmasnutiga, lk. 63; eosed!)

- Vk. nõrgalt roosakas. Muus osas tüüpteisendile
 sarnane. Metsades, VIII-XI, v.h. - M. - KM 100;
 Lge. 112 E; MH IV 58 b. - Siid-narmasnut(roosa
 teisend), I. geophylla(Fr.) Kumm. var. lateritia
 (Weinm.) Mos.

- 17(14) Ts. puuduvad, l. servarakkudega (4.joon., 17). 18
- Ts. olemas, pudeljad, inkrusteerunud tipuga
 (4.joon., 15) 22
- 18(17) K. turris-soomuseline 19
- K. vaid kiuline, pole soomuseline 20

- 19(18) Tugeva vaigulõhnaga. K. ja j. üleni turris-soo-
 muselised. K. tumepruun, püsivalt poolkerajas,
 tugevasti sisserullunud servaga, lõpuks kumer-
 -lame, keskaigas lihakas, servas õhuke, 2-4.L.
 noorena valkjad, vanemana roostepruunid. J. ti-
 pus valge, ebemeline, allpool tumepruun, ahene-
 va sinakasroheka alusega, kaunis tüse, 4-6/0,4-
 -0,8. Sl. valkjas, lõikepinnal tõmbub punakaks,
 jala alusel enamasti siniroheline. E. neerjad,
 9-13/4,5-6. Okas- ja segametsades, VIII-X, h.
 - M. - Heim 3,2; MH IV 40; KM 89; Lge. 114 D;
 Bres. 720,1, 721,2. - Sinijalg-narmasnut,
I. calamistrata (Fr.) Quéf. /I. hirsuta (Lasch)
 Quéf. s. Bres., Rick. non Lge., Konr. et Maubl./
- Ebameeldiva pehkinud lõhnaga. J. ainult jämeda-

kiuline (pole soomuseline!), kübara värvusega, alusel mõnikord sinirohekas, sile, kiuline, tipus valge-ebemeline, vanana õõnes, 4-8/0,2-0,5. K. tume- kuni punapruun, keskpäigas tihti sinkjas, 1-3. L. noorena valkjad, hiljem tumepruunid, heleda servaga. Sl. valkjad, tõmbub lõikepinnal punakaspruuniks. E. 9-12/5-7. Lehtmetsades, VIII-X, k.s. - M. - Lge. 114 F; KM 88; MH IV 39; Rick. 31,2. - I. cervicolor (Pers.) Quél. /I. hirsuta (Lasch) Quél, s. Lge. non al.; I. relicina (Fr.) Quél. s. Rick./

20(18) K. ooker- kuni õlgpruun 21

- K. tume-kastanpruun, noorena terav-kuhikjas, hiljem laiuv-kellukjas, terava tipuga, mõrand-kiuline, keskpäigas tavaliselt valgete ebemetega, 2-5. L. algul valkjad, hiljem oliivpruunid. J. noorena valge, hiljem peaaegu kübara värvusega, valge-ebemelise tipuga, jämedakiuline, alusel ebakorrapäraselt muguljas, 3-7/0,4-0,7 Sl. valge. Aromaatne. E. 8,5-10/4,5-6. Lehtmetsades, eriti sarapuude all, VIII-X, k.h. - M. - Lge. 116 E; MH IV 42. - Kastan-narmasnut, I. maculata Boud.

21(20) J. silindriline, mugulata, õlgkollane või kollakaspruun, säsikas, kiuline, tipus valge-ebemeline, 6-10/0,5-0,8. K. varieeruvalt kollakas-, ooker- kuni õlgpruun, noorena silmapaistvalt terav-kuhikjas, lõpuks laiuv-kellukjas, esiletungiv- terava tipuga, jämedalt mõrand-kiuline, 4-7.L. noorena kahvatu-, hiljem oliivkollakad. Sl. valge. Spermalõhnaga või peaaegu lõhnata. E. 8-18/5-8. Okas- ja segametsades, VIII-XI, s. - M. - Sn. 168; MH I 56, IV 45; Lge. 114 B; KM 92; Bres. 744. - Kuhik-narmasnut, I. fastigiata (Fr.) Quél. /I. rimosa (Fr.) Kumm. s. Cke./

- J. selge äärismugulaga, tipus valge, allpool õlg-
või kollakaspruun, kiuline, 4-6/0,5-0,3. K. õlg-
kuni kollakaspruun, kiuline, tömbil kühmul valk-
ja härmja kirmega, 2,5-6. L.noorena hallikad, hil-
jem hallikaspruunid. Sl. valkjas. Noorena nõrga
puuvilja-, hiljem spermalõhnaga. E.väikesed, 7-9/
/4-5. Metsades, VIII-X, k.s. - V. - Lge. 114 A;
MH IV 44; KM 91; Bres. 748; Rick. 30,8. - Mugul-
narmasnut, I. cookei Bres. /I. rimosa (Fr.)
Kumm. s. Rick./
- 22(17) K. ja j. silmapaistvalt turris-soomuselised. K.
kreemikas või pruunikas, 2-5. L. helepruunikad.
J. tumepruun (alusel pole sinkjas), tipus hal-
lika-kiulis-vatjas, allpool tihedalt vatjas-soo-
museline, 3-5/0,5. Tugeva ebameeldiva lõhnaga, E.
9,5-12/5,5-6,5. Lehtmetsades, VIII-X, v.h.(K.K.).
- M. - Lge. 111 E; Heim 3,1; MH IV 67. - Turris
narmasnut, I. hystrix (Fr.) Karst. (vrld.sini-
jalg-narmasnutiga, lk. 57; tsüstiidid!)
- K. ja j. pole kunagi turris-soomuselised 23
- 23(22) J.vähemalt tipus jahuja kirmega 24
- J. ka tipus jahuja kirmeta, üleni kiuline või
kiulis-soomuseline..... 32
- 24(23) J. ka noorena ainult tipus jahuja kirmega..... 25
- J. noorena üleni jahuja kirmega (vanana tihti
ainult tipus)..... 30
- 25(24) J. punakaspruun, 2-4/0,2-0,5. K. punakas-
kuni kastanpruun, noorena siid-siledakiuline, vanema-
na mõrand-kiuline, 1,5-5. L. noorena valkjad või
sinkjashallid, vanemana punakaspruunid, sügav-nõ-
gusalt jalale külge kasvanud. Sl. algul valkjas,
hiljem punapruun, kübaras ka sinkjashallikas.
Spermalõhnaga. E. 8-10/5-6. Leht- ja okasmetsa-
des, V-XI (ka kevadel !), h. - M. - Heim 3,6,
16,5; MH IV 63; Bres. 721,1. - Friesi narmasnut,

I. friesii Heim /I. scabella (Fr.) Kumm. s. Bres.,
Rick. non Kühn./

- J. valge, ookerjas või pruunikas, mõnikord nõr-
ga roosaka varjundiga 26
- 26(25) K. hambuliselt üle serva rippuvate valgete loo-
rijäänustega, ooker- või nahkollakas, kiuline,
2-4. L. noorena valkjad, hiljem oliivkollakad.
J. valge, kiuline, 2-4/0,4-0,7. Sl. valkjas. Sper-
malõhnaga. E. 8-9/4-4,5. Okasmetsades, VIII-X,
k.s. - V. - Loor-narmasutt, I. appendiculata Kühn.
- K. serval puuduvad rippuvad loorijäänused 27
- 27(26) K. tume-hallpruun, noorena kiuline, hiljem eriti
keskpaigas kiulis-soomuseline, püsivalt tömp-ku-
hik-kellukjas, 3-4,5. L. noorena valkjashallid,
hiljem oliivpruunid. J. valkjas, allosas tihti
ahenev, alusel väikese ümara mugulaga, 2-4/0,2-
-0,5. Lõhnata. Okasmetsades, VIII-IX, k.h. - V.
- Ige. 112 D. - I. deglubens (Fr.) Gill. s. Ige.
/non I. lucifuga (Fr.) Kumm. s. Heim/
- K. heledam pruun või valkjas 28
- 28(27) Värske jahu lõhnaga. K. valkjashallikas, tihti
punaka, pruunika või oliivkollaka varjundiga, kiu-
line (mitte soomuseline!), püsivalt sisserullu-
nud valkja servaga, 1,5-4. L. noorena kahvatukol-
lakad, hiljem hele-oliiv-roostepruunid. J. valk-
jas, ebakorrapäraselt silindriline, kõverdunud,
mugulata, 1,5-3,5/0,2-0,5. Sl. valkjas, kübaras
tõmbub, sidrunrohekaks, jalatipus roosaks. E. 8-10/
/5,5-6. Okasmetsades, VIII-X, h. - V. - Heim 1,6.
- Jahu-narmasutt, I. inconcinna Karst.
- Lõhn teistsugune. K. veidi tumedam, kollakate,
ookerjate, oliivjate või helepruunikate toonide-
ga, kiulis-soomuseline 29
- 29(28) Spermalõhnaga. K. õlgkollane, ookerpruunikas või

kahvatu-oranžroosakas, keskpaigas punakas, noorena siidikiuline, hiljem kohev-sasikiulis-soomuseline, tihti mõranenud, 3-5. L. noorena valkjaskollakad, vanana oliivpruunid. J. valge, tihti roosa varjundiga, kiuline, 3,5-5/0,4-0,8. Sl.kübaras valkjās, jalas ja k. kühmjas osas nõrk-roosakas. E. 8-10/5-6. Okasmetsades, VIII-X, k.h. - M. - Lge. 113 E; MH IV 70; Heim 18,3. - Kahkjās narmasnutt I. posterula (Britz.) Sacc.

a Lge/I. descissa (Fr.) Quél. s. Rick. non al.; I. xanthodisca Kühn./

- Rediselõhnaga. K. kahvatu-, hirv- või oliivpruun, püsivalt kuhik-kellukjas, noorena siid-siledakiuline, vanemana kiulis-soomuseline, 1-2. L. noorena kahvatu- kuni hallikaskollakad, lõpuks oliivpruunid, väga tihedalt asetunud. J. valkjās, vahel nõrga roosaka varjundiga, silindriline, mugulata, 3-5/0,4. Sl.kübaras valkjās, jalas punakas. E. 7,5-13/5-7. Okasmetsades, VIII-X, s. - M. - Heim 13,1-4. - Redis-narmasnutt, I. lucifuga (Fr.) Kumm. s. Heim non Mos. /non I. deglubens (Fr.) Gill. s. Lge./

30(24) K. varieeruvalt punakas-, kollakas- kuni tumepruun, noorena siid-sileda-, hiljem mõrand-kiuline, 1-4. L. noorena kahvatuookerjad, lõpuks savi-pruunid. J. kübara värvusega, jämedakiuline, muguljalt paksenenud alusega, 2-4/0,3-0,6. Sl.valkjās, kübaras ja jalatipus tõmbub sinkjaks, jalas punakaks. Spermalõhnaga. Okas- ja lehtmetsades, VIII-X, s. - Heim 14-15; MH IV 71; KM 76. - Pruun narmasnutt, I. brunnea Quél.ap. Quél.et Le Breton

- K. ookerkollaste toonidega 31

31(30) Mõrumandlilõhnaga. K. õlgkollane, kahvatuookerjas või ookerkollakaspruun, noorena siledakiuline, hiljem mõnikord nõrgalt mõranenud ja isegi kühmjal

väheselt soomuseline, 1-3. L. noorena valkjad, hiljem oliivpruunikad. J. kübara värvusega, mõnikord kohati roosaka varjundiga, alusel väikesel ümara mugulaga, 2-4/0,15-0,4. Sl. kübaras valge, jalas kollakas. E. 8-12/5-7. Lehtmetsades, VIII-X, s. - V. - Lge. 113 G; MH IV 65; Bres. 734,1; KM 99,2. - Mandel-narmasnut, I. hirtella Bres.

- Spermalõhnaga. K. väga varieeruva värvusega, valkjast kuni ookerkollase või vaskookerjani, läikiv, algul siid-sileda-, hiljem mõrand-kiuline, 3-4.L. noorena valkjad, pärast oliivroosakad, tähelepandavalt tuhkhallika varjundiga, lõpuks oliivpruunid. J. valkjas või kahvatukollakas, laiguti ka roosaka varjundiga, kiuline, nõrgalt nuijas, küllalt pikk ja tüvekas, 4-7/0,3-0,8. Sl. kübaras valge, jalas kollakas, E. 8,5-10/4-5,5. Lehtmetsades, VIII-X, v.s.- M. - Lge. 112 F; Bres. 727; MH IV 69. - Valkjas narmasnut, I. eutheles (Berk. et Br.) Quél. /I. sindonia (Fr.) Karst. s. Lge./ (vrdl. siid-narmasnuti tüüpseisendiga, lk. 57; varju-narmasnutiga, lk. 63)

- 32(23) K. hiirhall või kollakas-, ooker- kuni hirvpruun, noorena kumer, siid-siledakiuline, hiljem lamendunud, vatjas-viltjas-sasikiuline, eriti kühmjal keskosel tihti ka turris-soomuseline, 1-4. L. noorena oliivvalkjad, vanemana hallikaspruunid. J. pruun, tipuni kiuline või kiulis-soomuseline, alusel mõnikord veidi ahenev, 2-4/0,2-0,5. Sl. kübaras valkjas, jalas punakaspruun. Spermalõhnaga. E. 10-15-(18)/6-7,5. Liivastes okasmetsades, eriti männikutes, teeservadel, VII-X, s. - M. - Lge. 111 D; MH IV 65; Rick. 30,4; Bres. 731. - Liiv-narmasnut, I. lacera (Fr.) Kumm.

- K. hallpruun, paksult taker-kiulis-soomuseline (eriti keskpaigas), kumer-lame, kühmjas, sissetullunud servaga, 1-4. L. tume-hallpruunid. J. hallpruun, tipuni paksult vatjas-kiuline, 2-4/0,2-0,5. Sl. nii kübaras kui jalas hallpruunikas (mitte punakas!). E. ovaalsed kuni nõrgalt ubajad (mitte nurgelised!) 13-15,5/6-7,5. Rannikuluidetel, VIII-IX, v.h. (K.K.). - V. - Rand-narmasnutt, I. maritima Fr. s. Fr. non Heim et al.

Inocybe /Clypeus Lge.; Asterosporina Schroet.; Hebeloma (Fr.) Kumm. p.p./

1. K. valge või valkjashallikas, keskpaigas ooker-kollakas, siledakiuline, 1,5-3. L. noorena valjad, hiljem hallikaspruunid. J. valge, üleni jahuja kirmega, tipus valge-ebemeline, vanemana õõnes, alusel mütseelivildist nõrgalt muguljas, 2-4/0,3-0,5. Sl. valge, jala alusel kollakas. Spermalõhnaga. E. kolmnurksed, 7-10/5-7. Ts. esinevad. Okasmetsades, VIII-X, k.s. - V. - Bres. 734,2; MH IV 87; KM 104,3. - varju-narmasnutt, I. umb-ratica Quéf. /I. commixta Bres./ (vrdl. siid-narmasnuti tüüpteisendiga, lk. 57; eosed !)
- K. tumedamalt värvunud. Ts. esinevad 2
- 2(1) Vk. väga väike, õrn (k. 0,7-1,2, j. 1-2/0,1-0,15). K. noorena hõbehallikas, siledakiuline, hiljem pruunikas, turris-soomuseline, laiuv, pisikese näsaga. L. noorena õlgkollased, hiljem hallikaspruunid. J. kahvatu-kollakaspruun, alusel nõrgalt paksenenud, üleni jahuja kirmega. Sl. kübaras kahvatu-, jalas punakaspruun, jala tipus nõrgalt sinkjas. Lõhnata. E. ebakorrapäraselt nurgelised 3. joon., 10), 6,5-7,5/4,5-6. Lehtmetsades, VII-IX, h. - V. - Lge. 118 A; MH IV 82; Rick. 29,6; KM 102,1; Heim 3,5. - Pisi-narmasnutt, I. petiginosa (Fr.) Gill.

- Vk. palju suurem, lihakam. J. veid tipus jahuja kirmega või üleni paljas 3
- 3(2) E. tähtjad, 9-12/6,5-10 (3.joon., 11). K. enamas- ti punakas- või kastanpruun, harvemini kollakas- pruun, mõrand-kiuline, 3-7. L. noorena valkjad, hiljem helehallid, lõpuks oliivpruunid. J. puna- kaspruun, kiuline, valge äärismugulaga, tipus nõr- galt jämenev ja jahuja kirmega, pikk, tüvekas, 3-7/0,5-0,8. Sl. kübaras valge, jalas punakas- pruun. Spermalõhnaga. Okas-, harva lehtmetsades, VIII-X, h. - M. - Lge. 117 G; Bres. 766,2; KM. 105; Rick. 29,1. - Tähteoseline narmasnutt, I. asterospora Quél.
- E. ebakorrapäraselt nurgelised, pole tähtjad (3. joon., 10) 4
- 4(3) K. nahkpruunikas või kahkjäs-punakaspruun, valkja kühmuga, eriti noorena tugevalt valge-siidikiuli- ne, 2-6. L. noorena valkjad, hiljem roosaka nüansi- ga hallikad, lõpuks savipruunid. J. noorena valkjas, hiljem ookerkollakas, kohati ka roosaka varjundiga, kiuline, äärismugulaga, ülemises osas õrna jahuja kirmega, 3-9/0,4-0,8. Sl. kübaras valkjas, jalas roosakas. Ebameeldiva lõhnaga. E. 6,5-9/4,2-6. Okasmetsades, VIII-X, h. - V. -Lge. 116 D; Bres. 762; MH. IV 86. - I. grammata Quél. s. Kühn. non Heim /I. hiulca (Fr.) Gill. s. Bres; I. albidisca Peck. /
- K. ookerkollane kuni -pruun või tume-kastan- pruun 5
- 5(4) K. ookerjate toonidega 6
- K. punapruun 7
- 6(5) K. hele- kuni tume-ookerkollane, noorena siidi-, hiljem sasi- kuni mõrand-kiuline, 2-4. L. noore- na valkjashallikad, osalt nagu roosaka helgiga,

vanemana oliivpruunid. J. püsivalt valge või kreemikas (ka herbaariumis!), tipus jahuja kirmega, alusel ääris mugulaga, 2,5-8/0,2-0,5. Sl. valge, lõikepinnal muutub väheselt kollakaks. Noorena jahu-, hiljem spermalõhnaga. E. väikesed, 7-9/5-7. Lehtmetsades, eriti niisketes kohtades, VIII-X, h. - M. - Bres. 766,1; Rick. 29,3. - I. mixtilis (Britz) Sacc. /I. praetervisa Quél. s. Rick. non al.; I. trechispora (Berk.) Karst. s. Bres. non al./

- K. tumedam kollakas- või ookerkollakaspruun (eriti kühmul), tihti terav-kuhikjas, noorena siidi-, hiljem sasi- või mõrand-kiuline, 2-4. L. noorena valkjad, lõpuks oliivkollakaspruunid. J. nahkkollakas või -pruun, ülaosas nõrgalt jahuja kirmega, alusel valkja ääris mugulaga, 5-6/0,4-0,6. Sl. valkjaj, läbilõikes muutub mõnikord õlgkollakaks. Spermalõhnaga. E. 8-10/6-8. Okasmetsades, VIII-X, k.s. - M. - Lge. 115 A; MH IV 77. - I. praetervisa Quél. s. Lge. non al. (vrdl. kuhik-narmasnutiga, lk. 58; eosed!)

7(5) J. alusel sibulja mugulaga, tihti põõsjalt liitunud, kahvatu-punakaspruunikas, tipus valge-jahuja kirmega, 2-6/0,2-0,5. K. kastan- kuni punapruun, mustja kühmuga, mõrand-kiuline, 2,5-3,5. L. noorena kollakas-, lõpuks purpurpruunid, tumedama servega, kitsavõitu. Sl. kübaras valkjaj, jalas kahvatupruun. Lõhnata. E. 7-9/5-6. Eriti lehtmetsades, VIII-X, h. - M. - Lge. 118 G; MH IV 80; Heim 32,3; KM 104,1; Bres. 758; Rick. 29,5. - Punapruun narmasnuti, I. umbrina Bres.

- J. silindriline (pole alusel muguljas; mitte segada mütseelivildisttekkiva paksendiga!), kahvatu-punakaspruun, tipus jahuja kirmega, kiuline, 3-6/0,4-0,6. K. punakaspruun, mõrand-kiuline, 2,5-5. L. noorena kahvatuhallikas-, hiljem rooste-

pruunid, laiavõitu. Sl. kübaras valge, jalas pu-
 nakaspruun. Lõhnata. E. peaaegu trapetsjad, 8-12/
 /5-7. Okasmetsades, eriti nõmmedel ja liivastes
 metsades, VII-X, h. - V. - Heim 32,1-2; MH IV
 79; Lge. 116 C; Bres. 756; Rick. 29,2. - Trapets-
eoseline narmasutt, I. boltoni Heim /I. carpta
 (Fr.) Kumm. s. Bres., Rick. non Heim/ (vrdl. liiv-
 -narmasnutiga, lk. 62; eosed!)

HEBEL, HEBELOMA Kumm. (Myxocybe Fay., Pholiota Quél.
 p.p.)

- 1 J. kuni 10 cm pikkuse pseudoriisaga, valge, paksu
 2-kordse nahkja vatjas-ebemelise rõngaga, allpool
 paksult vatjas-kiulis-ebemeline (tihti rõngas-
 jalt), tipus jahujas-teraline, alusel nuijas, 5-10/
 /1,5-2,5. K. valkjas- kuni helepruun, kleepuv-li-
 mane, servas ridamisi suurte pruunide ebemetega,
 kumer-lame, 7-15. Mõrumandli lõhnaga. E. 8-10/5-6.
 Metsades, kõd. puujuurtel, üksikult, IX-X, k.h. -
 V. - Lge. 109 E; MH IV 27; Rick. 33,1; Bres. 693.-
Juurhebel, H. radicosum (Fr.) Rick.
- J. puudub pseudoriisa ja nahkjas rõngas 2
- 2(1) Rannikuluidetel, lahtisel liival või luitemänniku-
 tes, kevadel (mais). K. puna- kuni tumepruun, üle-
 ni kaetud halli viltja ärapähitava kirmega, kleep-
 uv, koonusjas-kumer, tihti keskpaigas pragunev,
 sisserullunud halli-viltja servaga, 1-3. L. beeži-
 kad, mõnikord tihedalt veetilgakestega. J. valkjas-
 pruunikas, üleni (eriti tipus) tihedalt vatjas-ebe-
 meline, 1,5-3/0,3-0,6. Rõikalõhnaga. E. 10-13/6-
 -7,5. V.h. - T. - Luitehebel, H. dunense Gorb.-
 Heim
- Ei kasva rannikuluidetel 3
- 3(2) Kiudloor esineb 4
- Kiudloor puudub 5

(4) 2 **Vk.paks**, lihakas (k. 5-10, j. 5-10/1-1,5). Kiudloor nõrgalt arenenud, noorena selgelt nähtav kübara serva jalaga ühendavate kiududena, vane mana ilmneb vaid jalal siidjate kiududena, enamasti ka nõrga kiudrõngana; k. serv pole vatjas-kiuline. K. kahvatu-kollakaspruunikas, väga li mane, sügavalt sisserullunud valkja servaga. L. mõnikord pisaratega. J. valkjas, kiuline, pole ebemeline. Rõikalõhnaga, vahel kibekas. Ts. pu deljad, pika aheneva alusega, kuni 60/5. E. nõr galt punkteeritud, 9-11/6-7. Okasmetsades, pöös- jalt, tihti ridade või poolringidena, VIII-IX, v.h. (T.L.). - Lge. 118 F; KM 77; MH IV 35. - Limahebel, H. fastibile (Fr.) Kumm. s.suct. non Rick. (vrdl. loohebeliga, lk. 68; lõhn, j. ebemelisus, ts. pikkus !)

- **Vk. kaunis väike**, vähelihakas (k. 1,5-3; j. 3-7/ /0,3-0,7). Kiudloor väga tugevalt arenenud; k. servaosas ja j. ka vanemana sellest selgelt ja paksult vatjas-viltjas-kiuline, j. vähemalt noo rena ka nõrga rõngaga. K. keskpaigas tume puna- kuni mustpruun, kleepuv, väikese kühmuga, ser- vas heledamalt valkjas- kuni kollakaspruun, 1,5- -3. J. ülaosas valkjas, alusel hall- kuni tume- pruun, 3-7/0,3-0,7. Nõrga rõikalõhnaga. E. 8-10/ /5-6. Okasmetsades, eriti roht. noorendikes, ka parkides, enamasti suurte kogumikena (mitte pöös- jalt), IX-X, v.s. - V. - MH IV 28; Lge. 119 C; Rick. 32,8; KM 78,2; Bres. 712. - Kiudhebel, H. mesophaeum (Pers.) Quél.

5(3) **Tuleasemetel**, **helliku**(*Funaria hygrometrica*) seas. **Vk. väike**, vähelihakas (k. 0,5-2, j. 3-7/ /0,1-0,3). K. hügrofaanne, triibuline, kollakas- pruun, kumer-lame, enamasti nõrgalt kühmjas või näsaga. J. valkjas- kuni kahvatu-hallpruun, sii- dikuline, tipus peenelt valge-ebemeline, alusel

nõrgalt nuijas. Väga viha. E. 9-11/4-6. Metsades, IX, v.h. - T. - Hellikuhebel, H. funarii-phylum Mos.

- Ei kasva tuleasemetel 6
- 6(5) Lõhnata ja maitseta 6a
- Rõikalõhna ja -maitsega (mõnikord üsna nõrgalt), vahel kibekas 7
- 6a(5) Vrk. väga paks, lihakas - k. 5-10-(15), j. 5-8/0,7-1,5-(2). K. kreemikas, nahkkollakas kuni kahvatu-kollakaspruun, tihti peaaegu valge, sügavalt ja püsivalt sisserullunud ribilis-kurrulise peenviltja servaga, müstajas-kumer, paksult limane. L. valkjad, tihti servas veetilgakestega. J. valkjaspruunikas, alusel jämenev kuni nuijas-muguljas, üleni (eriti tipus) tihedalt valge-ebemeline (mõnikord kontsentriilselt), E. sidrunjad, või mandeljad, tugevalt näsalised, 8-12/5-6,5. Ts. silindrilised või ülaosas nõrgalt puhetunud, väga lühikesed, 20-36/4-6. Okasmetsades, karjamaadel, kadastikes, lootaladel, Põhja- ja Lääne-Eestis ning saartel, lubjalembene, ridade ja poolringidena, VIII-X, s. - S. - Lge. 119 D; KM 80; Bres. 709; MH IV 35. - Lochebel, H. edurum Mét. / H. sinapizans (Fr.) Gill. s. Lge. non al. ; H. sinnosum (Fr.) Quél. s. Rick., Mos., Mich. et Henn.; H. birrum Fr. s. Bres. non Rick., Mos. / (vrld. limahebeliga, lk. 67)
- Vrk. väike, vähelihakas (k. 1-3, j. 2-3/0,5-0,7). K. kahvatukollakas kuni -pruunikas, keskspaigas tumedam, kumer, näsaga, noorena valge-ebemelise sisserullunud servaga. L. algul valged, hiljem kaneelpruunid, valge-ebemelise servaga. J. valge, alusel kollakas, tipus jahuja kirmega. E. 12-13/6-7. Metsades, võsastikes, metsaservadel, alates hilissügisest, X-III, v.h. - V. - Bres. 715. - Talihebel, H. hiemale Bres.

- 7(6) Niisketes ja soost. metsades, eriti rabast. ja siirdesoometsades, isegi rabas. K. hele-kollakaspruun, nahkkollane või isegi beežikas, keskpaigas paljas või õrna hõbehärmja kirmega, kleepuv, sisserullunud peenviltja servaga, 3-6. J. valkjas, üleni (eriti tipus) peenjahuja-ebemeline, enamasti mugulja alusega, tihti keerdunud ja kõverdunud, pikk, peenike (2-3 korda k. läbimõõdust pikem), 6-12/0,5-0,8 (mugul kuni 1,5). E. 9-12/5-6,5. Metsades, rabades, VIII-XI, k.s. - V. - Lge. 119 E; KM 79. - Pikkjalg-hebel, H. longicaudum (Fr.) Kumm. s. Lge., Konr. et Maubl. non Rick., Kühn. et Romagn. /H. nudipes (Fr.) Gill./
- Kuivades metsades, võsastikes ..,..... 8
- 8(7) K. tume-punapruun, veidi heledama servaga, üleni (eriti servas) valkjas-härmja kirmega, kleepuv, laikumer-kellukjas, kühnjas, 4-8. J. valkjas, jahujas-ebemelise tipuga, lühike (kõige rohkem k. läbimõõdu pikkune), alusel ahenev, tihti kõverdunud, 3-7/0,5-1. Tugeva rõikalõhnaga. E. 9-11/5-6. Okasmetsades, IX, v.h. - V. - Lge. 120 D; MH IV 33. - Tume hebel, H. truncatum (Fr.) Kumm.
- K. heledam kollakaspruun või peaaegu valkjas 9
- 9(8) Vk. väga suur ja lihakas (k. 8-12, j. 7-12/1,5-2,5). K. ooker- kuni märdunud kollakas-pruun, keskpaigas tihti punaka varjundiga ja nõrgalt hõbehärmja kirmega, kumer-lame, kleepuv. L. helepruunikad, ei moodusta tilgakesi. J. valkjas, tugevalt kiulis-soomuseline, tipus jahujas-ebemeline, tihti mugulja alusega, väga jäme. Tugeva rõikalõhnaga. E. 10-12/6-8. Metsades, IX-X, s. - M. - Rick. 32,2; MH IV 26; Bres. 713. - Hiidhebel, H. sinapizans (Fr.) Gill. s. auct, non Lge. /H. crustuliniforme (St. Anans) Qué1. s. Rick. /

- Vt. keskmise suurusega (k. 3-8, j. 5-8/0,5-1). K. väga hele, noorena peaaegu valge, hiljem keskosas kahvatu-kollakaspruunikas või valkjasbeež, tugevalt limane, tihti keskpaigas siidjas-hõbedase kirmega, algul kumer-koonusjas, hiljem lame kuni kausjas, sisserullunud peensametja rihvelja servaga. L. niiske ilmaga servas veepiisakestega, hiljem pruunikalaigulised. J. valkjas, nõrgalt muguljas, eriti tipus peenelt valge-härmja kirmega, lühike. Rõikalõhnaga. E. 10-13/6-7,5. Metsades, võsastikes, roht. metsaservadel, VIII-XI, s. - S. - Sn. 159; Lge. 119 A; MH I 49; Pil. II 128 a. - Pisarhebel, H. crustuliniforme (St. Amans) Quel.

ALNICOLA Kühn. (Naucoria Fayod)

- 1 K. hügrofaanne, pikatriibuline, varieeruvalt heleookerjas, kollakas- kuni hallpruun, noorena üleni vatjas-kiuline, vanana paljas, kumer-lame kuni nõrgalt süvendunud, 2-4. L. helepruunikad, ebemelise servaga. J. kollakas- kuni hallpruunikas, nõrgalt siidikiuline, tipus jahujas-ebemeline, alusel tumepruun, muguljas, 4-6/0,2-0,3. Mõnikord kibekas. E. mandeljas-sidrunjad, näsalised, 9-12/5-6. Ts. mõhkjad, pika aheneva kaelaga. Metsades, roht. teeservadel, võsastikes, ainult koos lepaga niiskel pinnasel, VIII-X, v.s. - V.-Lge. 125 E; MH IV 25; Bres. 803. - A. melinoides (Fr.) Kühn. (Naucoria melinoides (Fr.) Kumm. s. Rick. non al.; N. escharoides (Fr.) Kumm. s. auct. non Rick.)
- K. hügrofaanne, triibuline, tume-punapruun, paljas, lame-kellukjas, 1-2. L. roostepruunid, laiad, hõredavõitu asetusega, ebemelise servaga. J. kübara värvusega, nõrgalt kiuline, jahuja kirmega, 2-4/0,1-0,2. E. 11-14/5,5-7. Ts. nagu eelmisel liigil. Lepavõsastikes, niiskel pinnasel, mõnikord ka oksakestel, X, v.h. (T.L.). - V. - Lge. 125 H. - A. scolencia (Fr.) Romagn. /A. badia Kühn. ; A. umbrina

(Maire) Sing.; *Naucoria phaea* Kühn. et Maire ap.
Maire/

SIMOCYBE Karst. /*Naucoria* (Fr.) Kumm. p.p.; *Crepidotus*
(Fr.) Kumm. p.p./

K. hall, pruun, kahvatupruunikas- või ookerkollakas, tihti oliivja tooniga, noorena teralis-jahuja kirmega, vanana paljas, kumer-lame, sisserullunud servaga, 0,3-1,5. L. kollakad, hõredalt asetunud, paksuvõitu, laiad, nõgusalt jalale külge kasvanud kuni peaaegu vabad. J. kübarast heledam, ekstsentriline, ebemelis-soomuseline, 0,05-1/0,1-0,15. E. lai-ellipsoidsed, 8-10/5-8. Metsades, võsastikes, lehtpuuokstel, IX-XI, v.h. (T.L.), - V. - Rick. 59,8; Bres. 804,1; KM 389; Lge. 125 C. - S. rubi (Berk.) Sing. /*Naucoria effugiens* Quéf.; *N. haustellaris* (Fr.) Kühn. et Romagn. s. Kühn. et Romagn.; *Crepidotus haustellaris* (Fr.) Kumm. s. Pil., Mos. non Fr., Lge., Rick./ (Vk. meenutavad haabituselt pisiservikuid, lk. 109)

KITSEMAMPEL, ROZITES Karst.

K. ookerkollane kuni -pruunikas, noorena üleni, hiljem ainult keskpaigas valkja või lillaka kirmega, algul munajas, hiljem ümar-mütsjas, vanana lame, kühmjas, radiaalkurruline, 4-10-(12). L. pruunikad, jalale hambaga kinnitunud. J. valkjas, siidikiuline, kitsa nahkja enamasti liibuva rõngaga, härmja tipuga, 5-10/1-2. E. näsalised, 11-13/7-9. Okas- ja segametsades, kohati massiliselt, VIII-X, v.s. - S. - - Sn. 116; Lge. 104 F; KM 65; MH I 47; Pil. I 97. - Kitsemampel, R. caeperata (Fr.) Karst.

VÕODIK, CORTINARIUS Fr. /Dermocybe (Fr.) Wünsche; Hyd-
 rocybe (Fr.) Wünsche; Telamonia (Fr.) Wünsche; Myxa-
 cium Kumm.; Phlegmacium (Fr.) Wünsche; Inoloma (Fr.)
 Wünsche/

- 1 Vähemalt j. limane või kleepuv; kui k. seejuures
 kuiv, siis maitse väga viha (sekts. Ochroleuci)
 - Alamperek. Myxadium, lk. 87
- Ainult k. limane või kogu vk. kuiv..... 2
- 2(1) K. limane; kui k. kuiv, siis muutub sl. KOH mõ-
 jul kollaseks või pruuniks kollase randiga (alam-
 sekts. Variecolores). - Alamperek. Phlegmacium
 lk. 72
- Kogu vk. kuiv, sl. värvub KOH mõjul teistiti või
 ei värvu üldse 3
- 3(2) Vähemalt l. violetsed, erekollased, oranžid, oliiv-
 jad või punased. K. enamasti inhügrofaanne ning
 peensametjas või viltjas-soomuseline 4
- L. pole kunagi nii eredate toonidega 5
- 4(3) L. violetsed või oliivjad; kui l. oranžikollased,
 siis k. hügrofaanne või e. üle 9/5,5 või j. ooker-
 kollaste loorivõõtidega. - Alamperek. Cortina-
rius, lk. 92
- L. punased, erekollased või tullioranžid. K. ala-
 ti inhügrofaanne. E. väikesed, alla 9/5,5. J.
 ühtlaselt kiuline. - Alamperek. Dermocybe, lk. 90
- 5(3) K. hügrofaanne; kui k. inhügrofaanne, siis muu-
 tub sl. KOH mõjul mustpruuniks. - Alamperek. Te-
lamonia, lk. 94
- K. inhügrofaanne, reaktsioon KOH-ga teistsugune.
 - Alamperek. Sericeocybe, lk. 83

Phlegmacium (Fr.) Fr.

- 1 J. ääriamugulaga 2

- J. silindriline või alusel vaid sibuljalt või nuijalt paksenenud, äärismugul puudub (vrđl. muutliku vöödikuga, lk. 78; mesivöödikuga, lk. 78) ... 17
- 2(1) Vk. vähemalt noorena mõnes osas sinakasvioletne.. 3
- Sinakasvioletne värvus puudub täielikult 9
- 3(2) Sl. noorena üleni või vähemalt jala tipus sinakasvioletne 4
- Sl. valkjas, ka noorena pole kusagil sinakasvioletne. K. ere väävel- või sidrunkollane, keskpäigas harvemini ka oranž kuni rebaspunane, 5-7. L. noorena violetsed, hiljem roosa- kuni roostepruunid, saagja servaga, kitsad (0,3-0,4). J. valge (ka tipus!), mugulja osa servas sidrunkollaste loorikiududega, 4-6/0,5-1 (alusel 2). E. 10-12/5-6,5. Okasja lehtmetsades, IX-X, h. - V. - lge. 81 G; KM 118. - Sidrunkollane vöödik, C. calochrous (Fr.) Fr. s.lge. Bres., Konr. et Maubl., Mos. non Fr., Rick.
- 4(3) L. juba noorena erekollased kuni kollakasrohelised, sinine värvus puudub alati, laiad (0,6-1), peensaagja (nagu näritud) servaga. K. vein-, purpur- või vaskpunane, servaosas kaua ilusalt sini-, harvem hallikasvioletne, 5-10. J. ilus-sinivioletne (eriti tipus), mugulja osa serval veripunane, 5-10/1-2 (alusel 3). Sl. vähemalt noorena sinivioletne, hiljem mõnikord ka rohekaskollane. E. 13-14/6,5-7. Lehtmetsades, IX-X, h. - KM 123; Bres. 623; MH IV 175; Pil. II 98; Rick. 37,1. - Veinpunane vöödik, C. rufoolivaceus (Fr.) Fr.
- L. noorena selgelt violetsed 5
- 5(4) K. tume punakas-kastanpruun, kohati sinivioletne, kiuline, 5-15. L., j. ja sl. noorena violetsed, vanemana muutuvad vajutamisel purpurseks. L. vanapa roostepruunid, laiad (0,8-1), tihedalt asetunud. J. algul kahvatuvioletne, hiljem kübara värvusega pruunikas. Sl. hiljem valkjas, lõikepinnal muutub

violetseks. E. 8-10/5-6. Okasmetsades, IX-X, h. -
- lge. 82 A; Rick. 36,3; Bres. 619. - Purpur-
vöödik, C. purpurascens Fr. /Phlegmacium porphy-
ropus (Fr.) Wünsche s. Rick. non Mos.; Ph. sub-
purpurascens (Fr.) Rick. s. Rick. non Mos./

- K. tunduvalt heledam, üleni sinine, hallpruunikas
või savikollakas, mõnikord oliivja tooniga..... 6
- 6(5) K. noorena üleni ilusalt puhas-helesinine, hiljem
muutub keskpaigast alates hallikaspruunikaks, 5-10.
L., j. ja sl. (ainult jalas) noorena kahvatusini-
sed. L. vanana roostepruunikad, veidi ebaühtlaselt
lainelise servaga. J. muguljas osas kollakas. Sl.
kübaras juba noorena valkjās. Pehkinud lõhnaga. E.
9-11/4-5. Lehtmetsades, IX-X, h. - lge. 82 D. -
Sinivöödik, C. caerulescens (Secr.) Fr. /C. caesio-
cyaneus Britz./
- K. ka noorena sinise värvuseta 7
- 7(6) L. silmatorkavalt jäme-saagja servaga, vanemana
savi- kuni šokolaadpruunid, kaunis laiad (0,7-1).
L., j. ja sl. noorena üleni sinakasvioletsed, hil-
jem säilib sinakas värvus vaid j. tipus (seal ka
sl. sinakas). K. kahvatu-savikollane, servaosas
nõrgalt rohekas, 5-10. J. hiljem allosas hõbehall,
5-7/1,5-2. Sl. vanemana valkjās. E. 10-14/6-8. Leht-
metsades, IX-X, h. - S. - Rick. 36,2; KM 119. -
Saaglehine vöödik, C. cyanopus (Secr.) Fr. s. Konr.
et Maubl., Mos. 1952 non lge., R. Henry, Kühn. et
Romagn. nec C. amoenolens R. Henry ex P.D. Orten.
/Phlegmacium cyanopus (Secr.) Rick. s. Rick., Mos.
1955/
- L. sileda või ainult veidi ebaühtlaselt lainelise,
mitte kunagi sügavalt hambulise servaga 8
- 8(7) K. noorena savikollakas, servas enamasti oliivro-
hekas, keskpaigas valkjāshalli härmja kirmega, va-
nemana kollakaspruun, paljas, tugevalt kiuline,

5-10. L., j. ja sl. noorena sinised, hiljem säilib sinine värvus vaid j. tipus (seal ka sl. sinine). L. vanemana savikollakad. J. hiljem kahvatukollakas, ülaoasas meriroheline, tihti ebaselgelt muguljas (vaid nõrgalt ääristatud alusega), 10-12/2-3. Sl. vanemana vaid jala tipus sinakas, mujal kollakas. Tihti spermalõhnaga. E. 7-8/4-5. Peam. okas- metsades, tihti ridade ja ringidena, VIII-XI, k.s. - V.-Sn. 165; Rick. 35,7; KM 117; Bres. 615. - Ridavöödik, C. glaucopus (Fr.) Fr.

- K. hele ookerpruun kuni pruunkollane, mõnikord laiguline, 4-8. L. ja jala tipp noorena kahvatusinised. L. vanemana roostepruunikad. J. allpool valkjaspruunikas, kiuline, tüüpilise selge ääris- mugulaga, 4-6/1-1,5 (alusel 2). Sl. juba noorena hallvalge, vaid jala tipus enamasti kahvatusina- kas. E. 10-12/6-6,5. Kuusikutes, IX, v.h. (K.K.). - Lge. 83 B. - C. subarquatus (Mos.) Mos.

/C. arquatus Fr. s. Lge. non al./

- 9(2) L. kollased või oliivjad. K. enamasti eredalt punakate, kollaste, oranžide või oliivjate toonidega 10
- L. valkjad või savivärvi kahvathallikad, eredas kollane või oliivjas värvus puudub alati..... 15
- 10(9) L. noorena erekollased või oliivjad. K. mitmes- gustes toonides punane või roheline..... 11
- L. kahvatu-vaha- või õlgkollased, K. oranž-rebas- pruun või kollakaspruun 13
- 11(10) Anisilõhnaga. K. noorena keekpaigas vask- kuni veripunane, servaosas tavaliselt hallikasrohakas, harvemini puhasrohakas või kollane, vanemana üle- ni punakaspruun, 3-10. J. kollakasrohakas; mugul- jas osa vähemalt ülaservas punakaspruun, 3-7/1-2 (alusel 3,5). Kiudloor kahvaturoheline. Sl. ere- -sidrun- kuni väävelkollane, mugulas punapruun.

E. 9-13/5-7. Okasmetsades, peamiselt lubjarikkal pinnasel Lääne- ja Põhja-Eestis, k.s. - S. - ME IV 173; Bres. 622; Fil. II 97. - Aniisvõõdik, C. odorifer Britz. /C. orichalceus (Secr.) Fr. var. odorifer (Britz.) Bat./

- Aniisilõhn puudub 12

12(11) K. noorena tume-veripunane kuni purpurpruun, servas hallikasrohekas või tinahall, vananedes muutub üleni punakaspruuniks, 5-10. J. rohekas-kuni väävelkollane, ääris mugula serval veripunane, 4-7/1-2(alusel 4). Kiudloor kahvaturoheline. Sl. valkjasrohekas, kübara keskosas valge või kollakas, kübaranaha all hallikas. E. 10-13/6-7. Okasmetsades, lubjalambene, ainult Põhja- ja Lääne-Eestis, IX-X, k.s. - ME IV 174; Rick. 37,3; KM 122. - Vaakvõõdik, C. orichalceus (Secr.) Fr.

- K. rohi-, oliiv- kuni väävelroheline, servaosas tume- kuni punakaspruun, 5-10. L. näritud-ilmelise servaga. J. sidrunkollakas kuni -rohekas, all osas ja ääris mugula servas määrdunud roostepruun. 4-7/1-2(alusel 3). Kiudloor kahvaturohekas. Sl. kahvatu-kollakasrohekas, muguljas osas tavaliselt valkjas. E. 10-12/5-6. Leht- ja segametsades, IX, v.h. - KM 124; ME IV 153. - Rohevõõdik, C. prasinus (Pers.) Fr. s. Konr. et Maubl. non Bres., Rick., Lge., Kühn. et Romagn., Mos. 1955 /C. euprasinus Hry.; Phlegmacium legitimum (Britz.) Mos. s. Mos. 1955 /

13(10) K. üleni õlgkollane või kollakas- kuni oranžpruun, harva oliivja tooniga, tumedamalt pruunikiuline, 5-10-(14). L. laiad (kuni 1 ja rohkem), paksuvõitu, saagjas-näritud servaga. J. õlgkollane, hiljem pruunikas, siidiläikeline, 5-10/1,5-2,5 (alusel 5). Kiudloor kollakaspruunikas. Mütseel valge. Sl. kahvatukollakas, mugulas vanemana tih-

- ti rabaerberpunane. Mõnikord nõrga puuviljalõhnaga. E. 12-14/6-9. Okasmetsades, VIII-IX, k.s. - Rick. 38,1; MH IV 170; Pil. II 95. - Elegantvöödik, C. elegantior Fr. /Phlegmacium elegantius (Fr.) Wünsche s. Rick., Mos./
- K. täiskasvanuna ainult keskpaigas oranž-rebasepunane, servaosas püsivalt kuld- kuni väävelkollane. ¹⁴
- 14(13) K. kroon-, oranž- kuni kuldkollane, keskpaigas rebaspunane, kuivana siidiläikeline, 5-15. L. vanemana roostepunased. J. kollakas kuni kollakasoranž, 4-10/1-3 (alusel 4,5). Kiudloor kollakasoranž. Sl. kollakas, mugulas roostepruun. Aromaatne. E. 8-12/6-7. Okasmetsades, IX-X, v.h. - S. - Lge. 83 D; MH IV 179; Pil. II 96 - Lõhna vöödik, C. subfulgens Ort. /C. fulgens (Secr.) Fr. s. Lge., Cooke non Phlegmacium fulgens (Secr.) Wünsche s. Rick., Mos./
- K. noorena rohekas-väävelkollane, hiljem muutub keskpaigast alates tuhm-roostepruuniks, servaosas pruuni-võrk-kiuline, 5-10. L. noorena kollakasrohekad. J. noorena puhas-kollakasroheline, vananedes muutub altotsast peale tuhm-roostepruuniks, tipus jääb kaua ilusalt oliivroheliseks, 5-8. Mütseel väävelkollane. Sl. kollakasroheline, mugulas roostepruun. Ebameeldiva lõhnaga. E. 9-10/5,5-6. Okas- ja segametsades, IX, v.h. - V. - Lge. 85 B. - Väävelvöödik, C. pseudosulphureus Henry ex Ort. /C. sulphureus (Kauffm.) Lge. s. Lge./
- 15(9) K. paljas või mõnikord keskpaigas vaevalt härm- ja kirmega, õlg-, ooker- kuni pruunkollane, kiuline, poolkerajas kuni lame-kumer, 5-6. L. ebaühtlaselt täkilise servaga. J. algul siidvalge, hiljem ookerjas, tipuosas ahenev, mugul sagedamini teravalt piiritlemata servaga, 8-10/1-1,5.

- Kiudloor lumivalge. Sl. valge. Meelõhnaga. E. 10,5-11/5-5,5. Okas- ja lehtmetsades, IX-X, k.s. - S. - KM 114; ME IV 149. - Muutlik vöödik, C. multiformis (Secr.) Fr. s. Konr. et Maubl. non Lge., Bres., Mos./C. polymorphus Hry.; Phlegma- cium multiforme (Secr.) Wünsche s. Mos. non Rick./
- K. loorijäänustest tihedalt ja selgelt valge-kiu- lis-härmja kirmega (meenutab kitsenamplit). R. väiksenad, 8-9/4-5 16
- 16(15) K. inhügrofaanne, ooker- kuni oranäkollane, kel- lakespruun või oranipunane, kumer, 4-8. L. saag- ja servaga. J. valge, tipuosas ahenev, tihti te- ravalt eristumata mugulja osaga, 5-8/1,5-3. Kiud- loor valge. Sl. valkjast, Meelõhnaga. Leht- ja okasmetsades, IX-X, k.h. - S. - Rick. 39,1; Lge. 81 D; Pil. II 87; Bres. 611. - Mesivöödik, C. allutus Fr. s. Fr. non Lge. /C. melliolens Schaeff.; C. multiformis (Secr.) Fr. s. Bres., Lge. non Konr. et Maubl., Kühn. et Romagn.; Phlegma- cium multiforme (Secr.) Wünsche s. Rick. non Mos.
- K. tume-punapruun, servas hügrofaanne. Muus osas eelmisele liigile sarnane. Okasmetsades, IX, v.h. - S. - Lge. 81 B. - C. subhygrophanicus (Mos.) Mos. /C. allutus Fr. s. Lge. non al./
- 17(1) J. alusel sibuljas või nuijas 18
- J. silindrilise, alusel ei paksene nimetamisväär- selt 26
- 18(17) J. kollaste või valkjate rõngasjate loorivöötide- ga või vähemalt kollaste ebemetega (eriti alu- sel) 19
- Loorivöödid jalal puuduvad 21
- 19(18) J. valkjalt või ookerjal põhjal valgete või sink- jate loorivöötidega, 10-14-(17)/2,5-5. K. päh- kel-, šokelaad- või punakaspruun, suurte valgete

ebemetega, jämedalt radiaalkurruline, biiglaslik, 8-18-(25). L. noorena valkjashallikad või kahvatusinkjad, kitsad, saagja servaga, väga tihedalt asetunud. Sl. valkjas, jalas noorena kahvatusinkjas, kõva, tihe. Kogu vk. noorena ühtlaselt kiudloorist sinakasvioletne. E. suured, 12-17/8-8,5. Leht- ja segametsades, puisniitudel, lubjalõemene, ainult Põhja- ja Lääne-Eestis, k.s. - S. - Romagn. 40,1; Rick. 40,1; Pil. II 99; MH IV 166. - Hiidvöödik, C. praestans (Cord.) Sacc./C. torvus (Fr.) Fr. var. berkeleyi (Cooke) Boud.; Phlegmacium variicolor (Fr.) Wünsche s. Rick. non al./

- J. kollaste või kollakaspruunide loorivöötidega või vähemalt kollaste ebemetega 20
- 20(19) J. savikollakal põhjal selgelt ilmnevate kollakaspruunide rõngasjate loorivöötidega, tipus kahvatulilla (ka seenelihas), 8-15/1-2. K. servas heleookerkollane, keskservas ookerkollakas kuni tume-kuldpruun, kiuline, mõnikord nõrgalt ebemeline, 6-12. L. noorena hallikasvioletsed, näritud-ilmelise servaga. Sl. noorena valkjas, hiljem kahvatu-pruunikas. Vk. värvub KOH mõjul kuld kollaseks. E. 11,5-13/7-8,5. Leht- ja segametsades. kaskede all, IX-X, eriti Lõuna- ja Ida-Eestis, k.s. - S. - Lge. 85 C; Rick. 41,4; MH IV 160. - Kollane vöödik, C. crocolitus Qué!./C. triumphans Fr. s. Lge., Mos., Rea, Cooke non Fr., Konr. et Maubl.; C. triumphans f. minor Fr.; Phlegmacium triumphans (Fr.) Rick. s. Mos. 1955 non Mos. 1953, Rick.; Ph. crocolitum (Qué!) Rick. s. Rick. nec C. crocolitus Qué! s. Mos. /

- J. valge, vähemalt alusel kollase-ebemeline või nõrgalt ilmnevate ookerkollaste loorivöötidega, 5-9/1,5-2,5. K. ooker- või oliivkollane kuni oliivpruun, servas peasegu valge, keskservas peenetera-

- line, 3-5-(8). L. noorena valkjashallikad, eba-
 ühtlase servaga. Sl. valge. Ebameeldiva lõhna-
 ga (meenutab väävelheiniikut). Lehtmetsades, IX-
 X, v.h. - V. - Lge. 86 E; KM 127; Rick. 42,3.-
 -Teraline vöödik, C. vitellinopes (Secr.) Schreet.
 /C. olidus Lge.; C. cliduchus Fr. s. Konr.
 et Maubl.; Phlegmacium cliduchum (Fr.) Rick.
 s. Rick./
- 21(18) Ainult l. noorena violettsed (vrdl. sinilamell-
 -vöödikuga, lk. 89) 22
- Vähemalt k. (kasvõi ainult servaosas), enamas-
 ti aga ka j. ja l. noorena violettsed 23
- 22(21) K. kollakas-, tellis- kuni punapruun, servas
 enamasti ilusalt sidrunkollane, 5-8. L. püsi-
 valt violettsed, vanana hallikas-lillakaspruunid,
 kaunis tihedalt asetunud. J. noorena valge, hil-
 jem kahvatukollakas kuni ookerpruunikas, 5-8/1-1,5
 (alusel 3). Kiudloor valge. Sl. algul valkjas
 (ka jala tipus), hiljem jalas hallikas, küba-
 ras kahvatukollakas. Pehkinud lõhnaga. E. 10-
 -12/5-6. Kuusemetsades, IX, k.s. - V. - MH I 51;
 Rick. 42,1; KM 132; Pil. II 102. - Tellispruun
vöödik, C. varius (Fr.) Fr.
- K. üleni kahvatukreem- kuni sidrunkollane, tihti
 püsivalt poolkerajas, 3-7. L. noorena violet-
 sed, heledama servaga. J. valkjas kuni kollakas,
 5-7/1-1,5. Sl. valge kuni kollakas. E. peaaegu
 ümberad, 8-9/6-6,5. Okasmetsades, eriti liivas-
 tes männikutes, VIII-X, k.s. - V. - C. rantho-
cephalus Ort./C. decolorans (Secr.) Fr. s. Cooke,
 Quél., Mos. 1952 non Fr., Bres.; Phlegmacium
decolorans (Secr.) Wünsche s. Mos. non. Rick./
- 23(21) K. ka noorena vaid servas sinakasvioletne, mu-
 jal savi-, kork- kuni pätkel-, vanana tihti pu-
 napruun, selgelt kiuline, väga lihakas, 10-13.

L. püsivalt kahvatuvalkjad, tavaliselt violetse toonita, mõnikord vaid k. läehduses violetsed, kaunis tihedalt asetunud, saagja servaga. J. algul valkjast, hiljem eriti alusel pruunikas ja tavaliselt violetjate loorijäänustega, ka tipus mõnikord vaevast violetne, lühike, jäme, 4-5/2,5-3. Sl. valkjaskollakas. Pehkinud lõhnaga. E. 10-11/5,5-6. Lehtmetsades, IX, v.h. - V. - Lge. 87 D; Rick. 41,3; Pil. II 100? - C. balteato-cumatilis Henry ex Ort. /C. balteatus (Secr.) Fr. s. Lge., Cke. non al.; C. cumatilis Fr. s. Kühn. et Romagn.; Phlegmacium cumatilis (Fr.) Rick. s. Rick./

- K. noorena üleni sinakasvioletne 24
- 24(23) Vk. noorena üleni kahvatu-violetne. K. muutub hiljem keskpaigast alates kollakas- kuni puitpruuniks, 5-10. L. laiad (1-1,5), tihedalt asetunud. J. vanemana valkjast, tipuosas jäävalt lillakas ja jahujas-härmjas, 8-10/2-3 (alusel 3,5). Sl. tõmbub lõikepinnal valkjaks. Kiudloor hallikas. E. 10-12/5-6. Lehtmetsades, eriti tammede all, IX, v.h. - S. - KM 130; MH. IV 162. - Kahvatu-lilla vöödik, C. largus Fr. /non Phlegmacium largum (Fr.) Wünsche s. Rick./
- Vk. tumedamalt ja eredamalt violetne 25
- 25(24) Okasmetsades. K. algul erksalt sinakasvioletne, hiljem muutub keskpaigast alates rooste- kuni rebaspuunaseks, selgelt kiuline, 5-10-(14). L. algul violetsed. J. noorena kahvatu-violetne, hiljem valkjast, vaid tipuosas lillakas (ka sl.), alusel pruunikas, 5-12/1,5-2 (alusel 2,5). Sl. algul lillakas, hiljem valkjast. Tugeva pehkinud lõhnaga. E. 10-11/5,5-6. IX-X, k.h. - V. - KM 131. - C. varicolor (Fr.) Fr. /C. largus Fr. var. varicolor (Fr.) Konr. et Maubl.; C. varius

(Fr.) Fr. s. Cke. nec Phlegmacium variicolor
(Fr.) Wünsche s. Rick./

- Lehtmetsades. Vk. eelmisest kahvatum. K. noorena sinakasvioletne, hiljem muutub keskpaigaast alates hallikas-pähkelpruuniks (mitte punakaks!), 5-10. L. püsivalt violetsed, kitsad (0,3-0,6), ebatasase servaga. J. noorena kahvatuvioletne, hiljem pruunikas, vaid tipus püsivalt lillakas, 5-12/1-1,5 (alusel 3). Sl. noorena kahvatuvioletne, peagi valkjas. Pehkinud lõhnaga. E, 10,5-11/4,5-5. IX, h. - V. - Rick. 42,2; Pil. II 101, a; MH. IV 158; Lge. 88 C. - C. nemorensis (Fr.) Lge. / C. cyanopus (Secr.) Fr. s. Cke.; Phlegmacium largum (Fr.) Wünsche s. Rick. non al./

26(17) Vk. noorena kõigis osades violetse tooniga, vanemana muutub katsudes ja lõikekohtadel purpurvioletseks. K. algul hallikas-violettpruun või kollakas, hiljem šokolaad- kuni kastanpruun, servas tihti violetjas, kiuline, õhuke, vähelihas, 4-8. L. kitsavõitu (0,4-0,8), tihedalt asetunud. J. hõbevalkjas või noorena ka vaevalt violetne, vanana üleni purpurne, peenike, alusel nõrgalt nuijas, 4-6/0,6-1,2. Sl. valkjas. E. 8-9/5-5,5. Lehtmetsades, IX, v.h. - V. - Lge. 87 B. - Porfüürvöödik, C. porphyropus Fr./Phlegmacium porphyropus (Fr.) Wünsche s. Mos. non Rick./

- Vk. väga varieeruvalt määratud oliivrohekate, hallikate, pruunide ja ookerkollaste toonidega, violetne värvus puudub (esineb mõnikord vaid j. tipus). K. enamasti tume-oliivpruun, tihti laiguti ookerkollakas, kiuline, 3-8. L. tuhm-oliivmustjad, nõrgalt saagja servaga. J. kübarast heledam, 7-9/1-1,5-(2). Kiudloor hallpruunikas. Sl. valkjas kuni kollakas. Väga mõru. E. peaaegu

ümarad, väikesed, 7-9/5-7. Eriti okas-, kuid ka lehtmetsades, IX-X, s. - V. - MH IV 180; Lge. 86 A, 87 C; Bres. 610; KM 133; Rick. 43,4; Pil. II 103. - Mõru vöödik, C. infractus (Fr.) Fr. /C. olivascens Fr. s. Lge; Phlegmacium infractum (Fr.) Wünsche s. Mos. non Rick.; Ph. subsimile (Secr.) Rick. s. Rick.; Ph. anfractum (Fr.) Wünsche/

Sericeocybe Ort. /Inoloma (Fr.) Wünsche p.p., Dermocybe (Fr.) Wünsche p.p.; Phlegmacium (Fr.) Wünsche p.p./

- 1 K. ja j. tihedalt pruunide või punaste soomustega või punasekiulised 2
- K. ja j. pruunikiulised, soomuseid ja punaseid toone ei esine kunagi 4
- 2(1) K. ja j. helepruunil põhjal tihedalt tume- kuni mustpruunide vatjas-kiuliste turris soomustega. (jalal tihti mitme rõngasja vöödina). K. inhügrofaanne, näsaga, 5-10. L. noorena violetjad, hiljem kaneelpruunid, heledama, tihti ebaühtlaselt täkilise servaga. J. nõrgalt nuijas, peagi õõnes, tipus eriti noorena violetjas, 8-12/1-1,5. Sl. jala tipus violetjas, mujal kahvatupruunikas. E. 7-8/5-6,5. Okas- ja segametsades, ka soost. pinnasel, VII-X, k.h. - S. - Lge. 93 F; Rick. 46,4; MH IV 193; KM 139. - Soomusvöödik, C. pholidus (Fr.) Fr.
- Vk. vähemalt täiskasvanuna punakate toonidega... 3
- 3(2) K. ja j. täiskasvanuna purpur- kuni tellispunasekiuline, harva vaevalt soomuseline. K. inhügrofaanne, noorena eriti servas ookerkollakas ja kollaka-kiuline, 4-7. L. algul ookerjad, hiljem punakad või vähemalt punaselaigulised. J. algul valkjaskreem, hiljem muutub allpool roostepunaseks, tipus jääb alati valkjaks, tihti kollaka-

laiguline, 5-6/1-1,5. Sl. kollakas, muutub õhu käes intensiivselt väävelkollaseks, hiljem punapruunikaks, värvib paberi roostepruuniks. Kibeka maitsega. E. piklikud, 6-10/3-5,5. Lehtmetsades, VIII-IX, v.h. (T.L.). - V. - Rick. 46,3. - Tellispunane vöödik, C. rubicundulus (Rea) Pears. /C. pseudobolaris R. Mre. ap. Bat.; Inoloma bulliardii (Fr.) Rick. s. Rick. nec C. bulliardii (Fr.) Fr./

- K. ja j. valkjaskollakal põhjal tihedalt safran-kuni tsinnooberpunaselt kiulis-soomuselised. K. 3-6. J. 3-6/0,5-1. Sl. kollakas. Vk. muutub katsumisel ja lõikekohtadel nõrgalt punakaks. E. pea-aegu ümarad, 6-7/5-6. Niisketes okasmetsades, VIII-X, v.s. - V. - Lge. 93 A; Rick. 46,2; MH.IV 192. - Punasoomus-vöödik, C. bolaris (Fr.) Fr.

- 4(1) Vk. vähemalt mõnes osas noorena violetne 5
- Violetne värvus puudub juba noorena kõigis vk. osades (vrdl. C. decoloratus, lk. 87) 10

- 5(4) Tugeva väga vastiku karbiidilõhnaga. K. ja j. noorena erevioletsed, hiljem pleegivad hall-, valkjase või kollakasvioletseks, tihti kaob kollakas toon täielikult. Kiudloor violetne. K. kuiv, servas noorena loorist violetjas-kiulis-viltjas, vanemana keskpaias tihti soomuseline, 5-12. L.juba noorena safran-kuni, ookerkollased (vaevast violetja varjundiga). J. tipus tihti kaua violetne, allpool määratudpruunikal põhjal violetjalt, violetjas-kiulis-vöödiline, jäme-nuijas, 5-9/1,5-4. Sl. kollakaspruun, jala tipus lillakas. E. 8-10/5-6. Okasmetsades, VII-X, k.s. - M. - Sn. 163; MH I 52; Lge. 92 D; Rick. 45,1; Pil. II 108. - Haisev vöödik, C. traganus (Fr.) Fr.

- Lõhnata või teistsuguse lõhnaga 6.

- 6(5) Vk. üleni kahvatu- või valkjasvioletne, valge-
-siidikiuline. K. hiljem keskpaigas nõrgalt
pruunikas, paljas või väga peene valge-vatja
kirmega, mõnikord nõrgalt kleepuv, 2-7. L.tih-
ti valge-täkilise servaga. J. noorena tipus tu-
gevamalt violetne, üleni valge-vatjas-kiuline
(tihti kontsentriliselt), jäme-nuijas, 5-12/
/0,8-1,5. Kiudloor valge, hiljem pruunistub
ja jääb tihti hõredalt pruunide kiududena k.
servale ja jalale. Sl. kahvatuvioletne (mit-
te pruun!). Lõhnata või väevalt aimatava kar-
biidilõhnaga. E, 8-10/5-6. Metsades, VIII-X,
k.s. - V. -, Lge. 92 A; Rick. 44,5; KM 142; MH
IV 190; Pil. II 108. - Valkjas vöödik, C.albo-
violaceus (Fr.) Fr.
- Vk. vähemalt mõnes osas tumedamalt violetne või
violettpruun 7
- 7(6) J. rõngasjalt paiknevatest loorivöötidest või
soomustest kirju 8
- J. pole loorijäänustest vöödilise ega soomuseli-
ne, mõnikord esineb vaid kiudrõngas 9
- 8(7) E. piklikud, 7-9/5-6. Rõikalõhnaga. K. violetne,
hiljem pruunikas, enamasti jäävalt lillaka siidi-
kiulise servaga, harva ka väevalt soomuseline, 3-
-7. L. algul violetsed, hiljem violetjas-rooste-
pruunid. J. kahvatuvioletne, lillakatest loori-
vöötidest kirju, nuijas-mugulja alusega, 5-10/
/0,5-1,5. Sl. kahvatupruunikas, jala tipus vio-
letjas. Okas- ja lehtmetsades, IX, v.h. (G.Štš).
- V. - Lge. 91 B, C. - C. simulatus Ort.
/C. cinereoviolaceus Fr. s. Lge./
- E. peaaegu ümarad, 8-9/6-7,5. Lõhnata. K. algul
violett-hallpruun, hiljem hõbehall- või nahkol-
lakas, servas kahvatuookerjas, siidikiuline, 4-6.
L. noorena violetsed, hiljem kaneelpruunid. J.ti-

pus violetne, allpool valkjas, kollase-soomuselisel kirju või ilusate ookerjate loorivöötidega (var. lebretonii Qué1.), nõrgalt nuijas või peaaegu silindrilise, 7-10/1-1,5. Sl. valkjas, jala tipus violetjas. Lehtmetsades, VIII-IX, h. 7 V. - Lge. 94 C, C¹; Rick. 47,1; KM 150,1; Pil. II 113; MH IV 196. - C. anomalus (Fr.) Fr. /C. myrtillinas Fr. var. anomalus Qué1.; C. lepidopus Cooke; C. spilomeus (Fr.) Fr. s. Qué1. non Fr., Lge., Mos., Bres.; C. anomalus var. lepidopus (Cooke) Lge./

9(7) K. algul puhas-tumevioletne, hiljem violetthall kuni pruunikas, peaaegu läikiv, 4-7. L. algul violetjad, hiljem roostepruunikad, kitsad, õhukesed. Kiudloor kahvatu violetne. J. ühtlaselt siidikiuline, rõngata, kahvatu violetne, kaunis peenike, alusel tugevalt puhetunud, 6-10/0,8-1. Sl. violetne. E. peaaegu ümarad, 8-10/7-9. Lehtja segametsades, VIII-IX, v.h. (T.L.). - S. - MH IV 197; KM 150,2; Pil. II 114. - Asuurvöödik, C. azureus Fr. /C. anomalus (Fr.) Fr. subsp. azureus (Fr.) Konr. et Maubl./

- K. punapruunikas, noorena vaid nõrga lillaka varjundiga, keskpaigas mõnikord soomuseline, 5-10. L. violetsed, hiljem kaneelpruunid, tavaliselt violetja servaga. J. tipus violetne, allpool valkjas kuni pruunikas, pruuni õrna kiudrõngaga, nõrgalt nuijas, 7-10/1-2. E. peaaegu ümarad, 8-9/7-8. Kuusikutes, VIII-IX, v.s. - V. - Lge. 93 C; MH IV, lk. 254, Rick. 46,5. - Koeravöödik, C. caninus (Fr.) Fr. /C. anomalus (Fr.) Fr. subsp. caninus (Fr.) Konr. et Maubl. / (vrdl. C. anomalus, lk. 86)

10(4) E. piklikud, 9,5-10/6-6,5. K. elevandiluu-valkjas kuni hele-nahkkollakas, sätendav-läikiv, kuiv,

noorena nõrga hõbedase härmjas-siidja kirmega, 5-10. L. valkjad, hiljem hall- kuni roostepruunikad. J. kübara värvusega, alusel jäme-puhetunud kuni peaaegu muguljas, nõrgalt juurduv, kurnis lühike, 5-8/1-3. Sl. valge. Lehtmetsades, VIII-X, v.h. (T.L.). - V. - Lge. 92 C. - Mampel-vöödik, C. turgidus, Fr. (meenutab välimuselt väga kitsemamplit, lk. 71)

- E. peaaegu ümarad, 7,5-8/6-7. K. savi-kollakaspruun, keskpaigas mustjas, tavaliselt kurruline, nõrgalt limane, kuivaga tihti soomuseline, 5-8. L. algul valkjashallikad (violetse toonital), hiljem savipruunid, enamasti sakilise servaga, laiad (0,7-1). J. algul valge-siidjas, hiljem kollakaspruun, nõrgalt nuijas, pikk, 10-12/1-1,5. Sl. valkjajas. Okas- ja lehtmetsades, VIII-X, h. (T.L.) - V. - Lge. 86 D. - C. decoloratus (Fr.) Fr. s. Lge. non Mos. / non C. tabularis (Fr.) Fr. s. Lge. /

Myxadium (Fr.) Loud. / Phlegmadium (Fr.) Wünsche p.p. /

- 1 Vk. väga viha maitsega 2
- Vk. pole viha 3
- 2(1) J. tugevalt limane, tihti ülaosas veel limarõn-gaga, puhas-valge, siidikiuline, enamasti keskpaigas (vahel ka allosas) nõrgalt puhetunud ku-ni nuijas, tihti pikalt samblas aheneva alusega, 5-7/0,3-1. K. hügrofaanne (tihti vaid servas) , noorena ere ooker-mesipruun kuni oranžkollane, vanemana tihti peaaegu valkjajas, triibuline, 3-5. L. ookerjad, saagja servaga. Sl. valkjajas. E. 6,5-9/4-5. Okasmetsades, eriti männikutes, IX-X, k.s V. - Lge. 90 F; Rick. 35,2; MH IV 142; Pil. II 86 a; KM. 112; Bres. 633. - Viha vöödik, C. vib-ratilis (Fr.) Fr.
- J. kleepuv (mitte paksult limane), algul valge, hiljem kollakas, siidikiuline, tihti keerdunud,

silinderjas või alusel ahenev, lühike, 4-5/1-1,5. K. hügrofaanne, noorena elevandiluu-valge, hiljem muutub keskpaigast alates mesipruunikaks, 4-7. L. algul valkjad, hiljem safrankollased, lõpuks roostepruunid, väga laiad (1-1,2), alusel anastomoseerunud. Loor tihti roheka varjundiga. Sl. valge. Jahulõhnaga. E. 7-8/4-5. Lehtmetsades, IX, h. (T.L.). - V.-Lge. 86 B; Rick. 44,1; MH IV 143. - Kahkjas vöödik, C. emollitus Fr.

- 3(1) K. peaaegu keskpaigani silmapaistvalt radiaalkurruline, puit-, oliiv- kuni tumepruun, mõnikord servaosas violetjas, kellukjas, 6-12. L. oliiv-roostepruunid, heledama, mõnikord lilla-ka servaga, tugevalt ristsoonelised, väga laiad (1-2). J. kahvatuvioletne, algul loorist siidikiuline, hiljem mõnikord soomuseline, lõpuks tihti vöödilise, tipus valkjas, rihveljas, nõrgalt käävjalalt puhetunud, aheneva alusega, pikk, 10-15/1,5-2,5. E. suured, 12-15/7-9. Segametsades, eriti soistes kohtades, VIII-K, h. (T.L.). - S. - Lge. 89 B; MH IV 148; Rick. 35,1 - Pikkjalgvöödik, C. elatior Fr. / Myxadium elatius (Fr.) Wünsche s. Rick., Mos. 1955/
- K. pole radiaalkurruline 4
- 4(3) Vk. vähemalt mõnes osas noorena violetjas (vrdl. rõngasjalgvöödikuga, lk. 90) 5
- Vk, pole juba noorena tavaliselt kusagilt violetne. K. ere puna- kuni mesipruun, 4-8. L. algul valkjad (pole violetsed!), hiljem roostepruunid, täkilise servaga. J. valge, mõnikord (kuusikutes) ühtlaselt kahkjasvioletne, paksult limane, ülaosas veel rõngasja limapaksendiga, härmja tipuga, alusel ahenev, 6-12/1-1,5. E. 12-15/5-7. Okas- ja segametsades, peam. kuivades männikutes, ka rabast. pinnasel, IX-X, v.s. - S.-Sn.

164; MH I 50; Rick. 34,3. - Limavöödik, C. nucosa (Fr.) Kickx.

- 5(4) K. noorena erevioletne, hiljem muutub keskpäigast alates hallkollakaks, 2-8. L. algul violetised, hiljem hallpruunikad (piimaga kohvi värv), tihti violetse servaga (eriti k. serva läheduses), laiad. J. kübarast heledamalt violetne, valge-siidja tipuga, 5-12/0,5-2. E. peaaegu ümarad, 7-9/6-8. Okas- ja lehtmetsades, VIII-IX, v.h.(T.L.). - V.-MH IV 141; Rick. 35,3; KM 110 ; Bres. 630. - C. salor Fr.
- K. puuduvad ka noorena violetised toonid 6
- 6(5) J. silmatorkavalt mugulja alusega, valge, siidkiuline, mõnikord loorijäänustest kollase-vöödilise, 6-9/0,7-1,4 (alusel 2). L. noorena ilusalt puhas-violetsed. K. ere-oranžkollane, sisserullunud servaga, 6-7. Sl. valkjās.Ebameeldiva lõhna ja maitsega. E. 10,5-11/6-6,5. Okasmetsades, IX, v.h. (U.K.). - V. - Metroodiuse vöödik, C. metrodii Hry.
- J. silindriline, puhetunud, nuijas või aheneva alusega.
- 7(6) J. valkjās, loorijäänustest ilusalt kollase-vöödilise või -lapilise, tipus enamasti kahvatuvioletne, alusel tugevasti puhetunud, nuijas, 5-8/0,6-1,5. K. ere kuld-, õlg- kuni ookerkollane, hiljem ka pruunikas-mesikollane, kiulise ilmega, sisserullunud servaga, 2-6. L.noorena kahvatuvioletsed, hiljem pruunid, täkilise servaga.Ebameeldiva lõhna ja maitsega. E. peaaegu ümarad, 7-9/6-7,5. Okas-, leht- ja segametsades, VIII-X, s. - V. - Lge. 90 E; Rick. 35,4; KM 111; Bres. 631; MH IV 144; Pil. 86 b. - Sinilaneli-vöödik, C. delibutus Fr.
- J. pole kunagi kollasekirju 8

8(7) K. ere-mesikollane kuni -pruun, hiljem tume-roostepruun, pole triibulise servaga, 5-12. L. noorena violetsed, hiljem pruunid. J. enamasti valkjalt põhjal violetsetest loorivõõtidest ilusalt kirjula-
-lapiline, harvem ühtlaselt violetne, alusel hiljem roostepruun, ahenev, mõnikord keskel nõrgalt puhetunud, 6-12/0,8-1,5. E. väga suured, 12-18/7-9. Okas- ja segametsades, eriti männikutēs, ka rabast. pinnasel, VII-X, k.s. - S. - lge. 88 B; Rick. 34,1; MH IV 146. - Sinijalg-võõdik, C. collinitus (Fr.) Fr. s. lge. non Mos. /Myxaciūm collinitum (Fr.) Kumm. s. Rick.; M. mucosum (Fr.) de Lanesson var. coeruliipes (A.H. Smith) Mos./

- K. hall-mesipruunikas või oliiv-kollakasookerjas, keskpaigas tihti punapruunikas, noorena sisserul-
-lunud mitte triibulise servaga, 3-10. L. noorena violetjad või vaevalt aimatava lillaka varjundiga valkjad. J. kübara värvusega, tipuosas valkjas või kahvatuvioletjas, üleni tihedalt limajas-ebemelis-
-te rõngasjate võõtidega, alusel ahenev, 5-10/0,7-1,5. E. 10-15/6-7,5. Lehtmetsades, IX-X, h. - V. - lge. 89 C; MH IV 147; Rick. 35,5. - Rõngasialg-
-võõdik, C. trivialis lge. /C. collinitus (Fr.) Fr. s. Hry. non lge., Rick.; Myxaciūm collinitum (Fr.) Kumm. var. repandum Rick./

Dermocybe (Fr.) Fr.

- 1 L. vähemalt noorena helkivalt veri- või tume-
-oranž-punased 2
- L. juba noorena kollased või oranžid 3
- 2(1) K. tume veri-, karmin-, vein- kuni kastanpunane,
-vatjas-kiulis-soomuseline või jämedalt sametjas,
-2-4. J. kübara värvusega, alusel tihti oranžkol-
-lane, oranži kiudrõngaga, 4-6/0,3-0,5. Sl. puna-
-ne. E. 7-8/4-5,5. Okas- ja segametsades, eriti

männikutes, ka rabast. pinnasel, VIII-X, v.s. - V. - Sn. 160; MH IV 97; Lge. 94 F, F¹; KM 146,2. - Verev vöödik, C. sanguineus (Fr.) Fr.

K. ookerkollane kuni kollakaspruun (ilma igasuguse punase toonita!), tihedalt kiulis-sametjas-soomuseline, 2-4. J. kübara värvusega, enamasti sellest veidi heledam ja erksam, tihti alusel roosapunane, 3-7/0,4-0,6. E. 6-8/4-5. Okas- ja segametsades, eriti männikutes, ka rabast. pinnasel, VIII-X, s. - V. - Lge. 95 E; Bres. 646; MH I 54; Pil. II 111 b. - Verkjas vöödik, C. semi-sanguineus (Fr.) Gill.

3(1) K. ere-kollakasoranž, kübarjas, 2-3. L. ereoranž-kollased kuni pruunid. J. oranž, kübarast heledam, 5-7/0,4-0,5. E. 8-10/5-5,5. Rabas, rabamännikutes, turbasamblas (*Sphagnum*), VIII-IX, h. (G. Štš.)-V. - Lge. 95 A, C. - Rabavöödik, C. uliginosus Berk. (*C. concinnus* Karst.; *C. uliginosus* var. *obtusus* Lge.; *C. queletii* Bat.)

- K. kollaste või pruunide toonidega, pole nii ere.. 4

4(3) L. noorena silmatorkavalt ere-sidrun- kuni väävel-kollased, hiljem safran- kuni oliivpruunikad. K. kollakas-, punakas- või oliivpruun, peenviltjas 2-4. J. sidrunkollane, vatjas-kiuline, mõnikord kontsentriliselt hallpruuni-vöödilise (var. porphyreovelata Mos.), 5-7/0,4-0,7. Nõrga rõikalõhnaga. E. 7-9/4,5-6. Niisketes kuusikutes ja kuuse-segametsades, ka rabast. pinnasel, VIII-IX, k.h.-V. - Lge. 95 F; Rick. 47,6; Pil. II 110; Bres. 647. - Kollaselehine vöödik, C. cinnamomeoluteus Ort. /*C. cinnamomeus* (Fr.) Fr. s. Bres., Cke. p.p.; *C. cinnamomeus* var. *lutescens* Gill.; *C. cinnamomeolutescens* Hry.; *Dermocybe cinnamomea* (Fr.) Wünsche s. Rick., Lge./

L. noorena helkivalt oranžkollased, hiljem kaneel-,

5(4) K. kollakas-, kaneel-, tume- või oliivpruun, keskpaigas mõnikord punapruunikas, peenviltjas kuni viltjas-soomuseline, külmjas, 3-7. L. püsivalt kaneeloranžid. J. tipus helekollane, allpool kollakaapruun või oliivkollakas, vatjas-kiuline, 3-8/0,3-0,7. E. väikesed, 6-7,5/4-4,5. Okas- ja segametsades, eriti männikutes, ka rabast. pinnasel, VIII-X, v.s. - V. - Sn. 161 (kirjeldatud ja kujutatud koos eelmise liigiga). - Kaneelvöödik, C. cinnamomeus (Fr.) Fr. s. Fr., Mos. non Rick., Lge., Cke., Bres. (väga varieeruv liik) (C. cinnamomeus var. cinnamomeus)

- Kogu vk. (eriti l.) vähemalt noorena särav-tulioranž. K. viltjas-soomuseline, 1-4. J. vatjas-kiuline, 4-6/0,4-0,6. Jodoformi lõhnaga. E. väikesed, 6-7,5/4-4,5. Kuusikutes ja kuuse-segametsades, VIII-IX, v.h. - V. - Lge. 95 G. - Tullivöödik, C. croceifolius Peck / C. cinnamomeus (Fr.) Fr. var. croceus (Fr.) Quéf. s. Cke., Lge.; C. cinnamomeus var. conformis Fr./

Cortinarius / Inoloma (Fr.) Wünsche p.p.; Telamonia (Fr.) Wünsche p.p.; Dermocybe (Fr.) Wünsche p.p.; alam perek. Leprococybe Mos./

1 Vk. ilusalt tume- kuni mustjasvioletne. K. tihe- dalt vatjas-viltjas-soomuseline, sügavalt sisse- rullunud servaga, 5-15. J. vatjas-kiuline, tihti võtmeliselt asetunud loorijäänustega, alusel erakordselt jämeda mugulaga (kuni 4), 7-12/1-2. Sl. kübaras ja jala muguljas osas kahvatu- violetne, jalas tumelilla. Meeldiva puuvilja meenutava lõhnaga. E. suured, 12-17/7-9. Niis- ketes okasmetsades, eriti männikutes, h. - V. - - KM 141; MH IV 105; Rick. 44,4. - Lilla vöödik, C. violaceus (Fr.) Fr.

- Vk. puuduvad violetsed toonid 2
- 2(1) Vk. kollaste, oranžide, pruunide või punakate toonidega 3
- Vk. oliivjate toonidega 5
- 3(2) K. tugevalt hügrofaanne, safrankollane kuni rooste-punapruun, infügrofaansena helekollakas, paljas, servas noorena helekollakate loorikiundega, enamasti terava näsaga, üsna väike, vähe-
lihakas, 2-4. L. roostekollased, hõredalt asetunud, laiad. J. kübara värvusega, väävelkollaste loorivöötidega, silindriline, peenike, 5-7/
/0,2-0,5. E. peaaegu ümarad, 7-9/6-7. Niisketes okasmetsades, sügaval samblas, VIII-IX, v.s. - V. - Rick. 48,4; Lge. 100 D; MH IV 103; Pil. II 121 a. - C. gentilis (Fr.) Fr. s. Rick., Kühn. et Romagn., Mos. 1955, Konr. et Maubl. non Bres.
- K. inhügrofaanne, vk. lihakam 4
- 4(3) Rõikalõhnaga. Sl. peaaegu valkjas. K. rooste-kollakaspruun, paljas, terava näsaga, 2-5. L. tume-roostepruunid. J. kollakaspruun, eokerkollaste loorivöötidega. E. 8-10/5,5-7. Okasmetsades, IX, v.h. (G. Štš.). - V. - C. distans Peck var. olympianus A.H. Smith
- Rõikalõhn puudub. Sl. punskaskollane. Vk. eelmisest liigist lihakam. K. ilusalt oranž-punapruun, servas eredam, peenelt sametjas-soomuseline, laialt koonusjas-külmjas, terava näsaga, 3-8. L. helepruunid, oranžpunaka helgiga, pak-sud, väga laiad, hõredalt asetunud. J. kübara värvusega, siidikiuline, tihti vatjas-ebemeline, läikiv, hele- kuni sidrunkollaste loorivöötidega. E. suured, 10-12/7-8. Niisketes ja soost-
kuusikutes, eriti turbamullal, VIII-IX, v.h. - V. - Tore vöödik, C. speciosissimus Kühn. et Romagn. /C. speciosus Favre s. Favre non Peck./

5(2) K. siidikiuline (pole viltjas ega soomuseline), pruunoliivjas kuni oliiv-kollakaspruun, erksamalt oliivja servaga, 3-5. L. algul oliivjad, hiljem oliivpruunid. J. kübarast veidi heledak, kiuline, silindrilins, 5-8/0,5-0,8. Kiudloor kollakaoliivjas. Rõikalõhnaga, terava maitsega. E. 7-9/5-6. Soost. okasmetsades, eriti männikutes, IX, h. (T.L.). - V. - lge. 96 A; MH IV 101. - Rõikasvõõdik, C. raphanoides (Fr.) Fr. /C. subnotatus Fr. s. Cke. non Rick./ (meenutab välimuselt väga kaneelvõõdikut, lk.92)

- K. tihedalt viltjas-sametjas kuni väga peenesoomuseline, algul ere-oliivkollane, hiljem oliivpruun, 3-6. L. oliiv-helepruunid, vanana kaneelpruunid, peenehambulise servaga. J. kübara värvusega, alusel jäävalt rohekaskollane, siidikiuline, nuijas, 5-8/0,5-1. Kiudloor rohekaakollane. Rõikalõhnaga. E. 7-8/5-6. Okasmetsades, VIII-X, h. - V. - KM 151; Bres. 651; lge. 95 B; MH IV 99; Rick. 47,4; Pil. II 115. - Oliivvõõdik, C. venetus (Fr.) Fr.

Telamonia (Fr.) Loud. /Hydrocybe (Fr.) Wünsche p.p./

- 1 Kiudloor valge, kollane, ookerjas või puudub.... 2
- Kiudloor punane või punapruun 23

2(1) K. hügrofaanno, tume oliivpruun kuni -kollane (servas kollasem), inhügrofaansena ookerkollane, üleni tihedalt sidrunkollaselt viltjas-kiuline, kumer-koonusjas, hiljem lame, näsaga, sisserullunud servaga, 3-7. L. roostepruunid, jämedahambulise heleda tihti kollase-ebemelise servaga. J. valkjaspruunikas, eriti alusel loorist kollasekiuline, 4-9/0,5-1. E. 8,5-9/4,5-5. Okasmetsades, IX, v.h. - V. - MH IV 113; KM 166. - Isabellvõõdik, C. isabellinus (Fr.) Fr.

- K. pole oliivjas 3

- 3(2) J. noorena vähemalt tipus violetjas või alusel purpurvioletne (tihti ka jalaliha selline)..... 4
- J. põhivärvuselt (loorikiudude alt!) valge, ookerjas või pruun, violetjad toonid puuduvad ka noorena 9
- 4(3) Selge rõikalõhnaga 5
- Lõhn teistsugune või puudub 6
- 5(4) J. üleni kahvatuvioletne, valgetest loorikiududest ilusalt kirju, 8-12/1-2. L. väga laiad (kuni 2,5), noorena üleni, hiljem mõnikord vaid servas purpurvioletsed, muidu kaneelpruunid . K. hügrofaanne, tumepruun (mõnikord purpursed või violetse tooniga), inhügrofaansena hallikas-kuni kahvatuokerjas, vahel violetja servaga, kumer-kellukjas, kühmjas, 5-10. Sl. jalas violetne. E. mandeljas-ellipsoidsed, 9-11/5-6. Kuusikutes, VIII-X, v.h. (T.L.). - V. - KM 157; MH IV 129; Rick. 49,2. - C. evernius (Fr.) Fr. (vrdl. kampervöödikuga, lk. 96)
- J. tervikuna violetne (eriti intensiivselt tipus), noorena üleni, vanemana mõnikord aga vaid allosas ühtlaselt valge-siidikiuline (mitte kirjul), 3-7/1-2. K. hügrofaanne, triibuline, violettpruun. L. hõredalt asetunud, paksud, algul violett-, hiljem roostepruunid, 3-8. E. 9-11/4,5-5,5. Kuusikutes, VIII-X, v.h. - V. - Lge. 101 F; KM 167. - C. bicolor Cke.
- 6(4) Vk. suur, lihakas (k. 4-10, j. 5-12/1-2,5). Iseloomuliku aromaatses kamprit meenutava lõhnaga. J. valkja nahkja rõngaga, tipus violetne, allpool pruunikas, tihti loorikiududest soomusjalt kirju, nuijas. K. algul violett-, hiljem kastanpruun, tugevalt kiuline, tihti hallika härmja kirmega. L. algul violett-, hiljem roostepruunid, laiad, hõredalt asetunud. Sl. jala tipus

- violetne. E. 8-10/5-6. Lehtmetsades, eriti tam-
mede all, VIII-X, v.h. - V. - Pil. II 119; Rick.
49,6; MH IV 130; KM 153; Lge. 96 C. - Kampervöö-
dik, C. torvus (Fr.) Fr. /C. impennis Fr.
s. Quél. non Fr.) (vrdl. C. evernius, lk. 95)
- Vk. väiksem, vähelihakas (k. 1-4; j. 5-7/0,2-
-0,6). Lõhnata või teistsuguse lõhnaga. J. puu-
dub nakkjas rõngas 7
- 7(6) Kevadel. K. hügrofaanne, tume- kuni mustpruun,
radiaalkiuline, külmjas, 2-4. L. noorena ooker-
hallikad, hiljem ooker-kaneelpruunid, kaunis hõ-
redalt asetunud. J. hõbedaselt valkjas-siidikiu-
line, nõrgalt nuijas, 5-7/0,2-0,6. Kogu vk.vae-
valt märgatava purpurse varjundiga, selgemalt
purpurne jala alusel(seal ka sl.).Kiudloor val-
ge. E. 7-9/4,5-5. Leht- ja segametsades, V-VI,
v.h.(G. štš.). - V. - Rick. 53,2. -Kevadvöödik,
C. erythrinus (Secr.) Fr. s. Rick., Mos. non
Lge., Hry., Favre
- Sügisel 8
- 8(7) Tugeva puuvilja- või pelargooniumilõhnaga.Vk.sa-
muti mütseel!). vähemalt noorena üleni violetja
tooniga. K. hügrofaanne, pruun, terava näsaga,
enamasti valge-kiulis-ebemeline, vanemana pal-
jas, 2-3. J. kahvatupruun, tipus violetne, üle-
ni valge-ebemelistest võõtidest kirju, 5-7/0,3-
0,5. E. 7-9/4-6. Niisketes ja soost. okas- ja se-
gametsades, IX-X, k.s. (T.L.). - V. - Rick. 49,4;
Lge. 98 B, 99 A; MH IV 133; KM 159; Bres. 659. -
Pelargooniumvöödik, C. paleaceus (Fr.) Fr.
/C. flexipes Fr. s. Lge., Rick. non Mos., Kühn.;
C. paleaceus var. flexipes Fr./
- Lõhnata. K. hügrofaanne, tume purpur- või kastan-
pruun, keskpaigas mustjas, terava näsaga, paljas,
2-4. L. roosteookerjad. J. vähemalt tipus kahva-

tuvioletne, ühtlaselt valge-siidikiuline, 5-7/0,3-0,5. Sl. jalas violetjas. E. 8-9/5-6. Okas-
metsades, metsalagendikel, IX-X, eriti hilissü-
gisel, k.s. (T.L.). - V. - Lge. 103 D; MH IV
135. - C. decipiens Fr. s. Lge., Mos. non Rick.

- 9(3) J. vähemalt noorena põhivärvuselt puhas-valge
(vanemana siiski pruunikas või kollakas)..... 10
- J. juba noorena ookerja või pruuni põhivärvusega. 17
- 10(9) J. pseudoriisaga 11
- J. puudub pseudoriisa 12
- 11(10) Vk. põõsajalt, nõrga rõikalõhnaga. J. lühidalt
juurdv, nõrgalt nuijas, 6-8/1-1,5. K. tugevalt
hügrofaanne, hall- kuni punapruun, noorena val-
ge-siidja servaga, 6-7. L. kaneelpruunid, sile-
da (mitte hambulise) servaga, laiad, 6-8/1-1,5.
E. 6,5-7,5/4-5. Okas- ja lehtmetsades, IX, h.
(G. Štš.). - V. - Lge. 100 E. - Põõsasvöödik,
C. damascenus Fr.
- Vk. üksikult, tugeva jodoformi- (apteegi-) lõh-
naga. J. pikalt juurdv, silinäriline, peene
eelmise liigi omast, 5-12/0,4-0,8. K. hügrofaan-
ne, kollakas- kuni hallpruun, 2-5. E. 7-10/4-6.
Kuivades vännikutes, IX-X; k.h. - Lge. 100 G;
Rick. 53,9. - Juurvöödik, C. rigens (Fr.) Fr.
- 12(10) Vk. väike, vähelihakas (k. 2-4, j. 4-6/0,4-0,6).
K. hügrofaanne, kaneel-punapruun, noorena ser-
vaosas valgete loorikiududega. J. lumivalge (ka
seenelihas), üleni valge-kiulis-ebemeline, tih-
ti vöödiline. Sl. kogu viljakahas lumivalge. E.
7-8/4-5. Okasmetsades, IX, h. (T.L.). - V. - Rick.
53,5. - Valgejalk-vöödik, C. leucopus (Fr.) Fr.
non s. Fr. (Hydrocybe leucopus s. Rick. nec
C. leucopus s. Mos., Sing.) (vrđl. C. fasciatus,
lk. 101; jalaliha värvus ja j. ebemelisis)
- Vk. suur, lihakas 13

- 13(12) J. paksu kiulis-vatja rõngaga, sellest allpool veel tihti paljude taoliste rõngasjate vöötidega, jäme-nuijas kuni mugulja alusega..... 14
- J. alati vatja rõngata, ühtlaselt siidikiuline või õrnalt valge-kiulis-soomuselisel vöödilise, nõrgalt nuijas 16
- 14(13) K. ja l. silmapaistvalt ere-kaneel- kuni roostepunased. K. eriti noorena hõbedaselt peenviltjas, valge-siidikiulise servaga, 5-10. L. laiad, nõredalt asetunud. J. valge-siidikiuline, paljude kiulis-vatjate rõngasjate vöötidega, jäme-nuijas, 5-10/1-3. Sl. punapruunikas. E. 9-11/5-6,5. Männikutel, eriti Põhja-Eestis, IX, k.s. (T.L.). - S. - Rick. 50,1. - Roostevöödik, C. laniger Fr./incl. *Telamonia macropus* (Fr.) Rick. s.Rick. non *C. macropus* (Fr.) Fr. s. Moe./
- K. ja l. puna- kuni kastanpruunid, pole nii silmatorkavalt kaneel- või roostepunased. K. paljas, vaid servaosas loorikiududest valge-siidine.... 15
- 15(14) K. hügrofaanne, tume puna- kuni kastanpruun, 5-8. J. kiulis-vatja valge rõngaga, siidikiuline, alusel jäme-muguljas, 6-10/1,5-3. Sl. punapruunikas. Nõrga rõikalõhnaga. Okasmetsades, IX, v.h. (T.L.). - S. - Rick. 50,2. - Mugulvöödik, C. bulbosus (Fr.)Fr.
- K. vaevalt hügrofaanne, hele-punapruun, 3-8. J. nõrgema kiulis-vatja rõngaga, valge-siidikiuline, jäme-nuijas kuni mugulja alusega, 7-8/1,5-2. Sl. punapruunikas. Kiudloor nõrgemini arenenud kui eelmisel liigil. Tugevama lõhnaga. Okas- ja lehtmetsades, eriti kaskede all, IX, k.h. (T.L.). - S. - Pil. II 116 ; KM 152. - Kasevöödik, C. bivelus (Fr.) Fr.
- 16(13) E. ümarad, 5-6. K. hügrofaanne, ilusalt punapruun või punakasookerjas, vanemana tume-kastanpruun,

- peenetriibulise servaga, läikiv, 5-9. L. väga laiad (kuni 1,5), alusel tihti soonelised. J. hõbedaselt siidikiuline, mõnikord vaevaltmärgatava kitsa kiudrõngaga, puhetunud alusega, 6-9/1-1,5. Sl. punapruunikas, katsumisel muutub nõrgalt mustjaks. Okas- ja lehtmetsades, IX-X, v.h. (G. Štš.) - V.-Lge. 101 A; Rick. 52,1; MH IV 107. - Kastanpruun vöödik, C. saturatus Lge. / Hydrocybe diluta (Fr.) Rick. s. Rick./
- E. piklikud, 8-10/4,5-5,5. K. hügrofaanne, ereoranžpruun või aprikooskollane, läikiv, valge-siidikiulise servaga, 5-8. L. rocstekollased. J. peaaegu silindriline kuni väga tugevasti alusel puhetunud, valge-siidikiuline, mõnikord nõrgalt kiulis-soomuselisel kirju, 5-8/0,5-1,5. Meeldiva lõhnaga. Okasmetsades, VIII-IX, v.h. (N.W.; T.L.). - S. - Lge. 103 G; Rick. 51,4; Bres. 662; MH I 55; Pil. II 123. - Aprikoosvöödik, C. armeniacus (Fr.) Fr.
- 17(9) Vk. paks, lihakas (k. 3-8, j. 5-12/0,5-2) 18
- Vk. väike, vähelihakas (k. 1-4, j. 2-7/0,2-0,7). 20
- 18(17) K. hügrofaanne, enamasti heleooker-, kuni kollakaspruun, harvem tume- või roostepruun, loorikiududest valge servaga, 3-6. L. väga laiad. hõredalt asetunud, tihti anastomoseerunud. J. kübara värvusega, algul üleni valge-siidikiuline, hiljem valgetest kiulistest rõngasjatest vöötidest kirju, silindriline. 5-10/0,7-1,5. Tugeva vastiku lõhnaga. E. 7-9/4,5-6,5. Lehtmetsades, parkides, peamiselt tamme all, IX, h. - V. - Lge. 98 A; MH IV 126; Rick. 48,3. - C. hinnuleus Fr. (väga varieeruv liik, kuid tuntav iseloomuliku vastiku lõhna järgi)
- K. tumedamalt värvunud, hall-, tume-, kastan-, kuni mustpruun 19

- 19(18) J. jäme, 6-12/1-1,5, pruunikas, nõrgalt nuijas, loorijäänustest valge-kirju. K. väga hügrofaanne, kollakas-, punakas- kuni mustjaspruun, servas valge-siidikiuline, 5-8. L. väga laiad, hõredalt asetunud, paksud. Kogu vk. in hügrofaanena väga hele, nahkollane. E. 8-12/5-7. Niisketes okasmetsades, VII-X, k.s. - V. - Lge. 98 C, D; Rick. 50,4; KM 155; Pil. II 117. - Tumepruun vöödik, C. brunneus (Fr.) Fr. s. Rick., Konr. et Maubl., Pil. 1951 non Lge., Mich. et Henn.(?), Kühn. et Romagn./ C. bovinus (Secr.) Fr. s. Lge., Kühn. et Romagn. nec Telamonia bovina (Fr.) Rick. s. Rick./
- J. palju peenem, 3-8/0,4-0,6, silindriline, pea-aegu õõnes, loorijäänustest rõngasjalt valge-kirju. K. algul servas valgete loorikiududega, terav-koonusjas, hiljem nüri kühuga, 3-5. L. hõredalt asetunud, paksud. Kogu vk. hügrofaanne, mustpruun, E. 8-10/6-7. Okasmetsades, IX, v.h. (G. štš.). - V. - KM 154; MH IV 127; Rick. 50,3. - Peenialg-vöödik, C. glandicolor (Fr.) Fr.
- 20(17) K. hügrofaanne, hele- kuni hallpruun, noorena üleni, hiljem vaid servaosas peenelt valge-kiulis-ebemeline (vanana tihti täiesti paljas), nõrgalt triibuline, enamasti mustade radiaalselt süvendunud laikudega, terav-koonusjas, vanemana lamedam, näsaga, 1,5-3. L. hallpruunid, valkja servaga, hõredalt asetunud. J. pruun, noorena üleni paksult valge-siidikiuline, vanemana loorikiududest valge-kirju, tihti valge vatjas-kiulise rõngaga, 2-5/0,3-0,7. E. 6,5-11-(12)/4-6 (väga varieeruva suurusega) Kuusikutes, IX-X, k.s. - T. - Lge. 99 B; MH IV 131; Rick. 49,5. - Valge-ebemeline vöödik, C. hemitrichus (Fr.) Fr. (nähtavasti tegemist koondliigiga)
- K. juba noorena paljas, pole valge-kiulis-ebeme-

21(20) Vrk. hügrofaanne, heleooker- kuni nahkkollane, K. triibuline, algul teravalt koonusjas, hiljem kumer-lame, alati selge terava näsaga, 1-1,5.L. ookerjad, enamasti valge-ebemelise servaga. J. 4-7/0,1-0,2. E. 8-10/4-6. Okasmetsades, metsa-legendikel, samblas, IX-X, eriti hilissügisel, k.s. (T.L.). - T. - Teravtipp-vöödik, C.acutus (Fr.) Fr.

- Vrk. tumedama värvusega 22

22(21) K. hügrofaanne, nõrgalt triibuline, kollakaspruun, algul terav-koonusjas, hiljem kumer-lame, enamasti terava näsaga, 1,5-3. L. kollakasookerjad. J. valkjaskollane, nõrgalt kollakaspruuni-kiuline, 6-7/0,2-0,3. Lõhnata. E. 8-9/4,5-6. Kuusikutes, IX-X, eriti hilissügisel, samblas, k.s. (T.L.). - T. - Ige. 104 D. - C. fasciatus Fr. s. Ige. non Rick. / C. decipiens (Fr.) Fr. s. Rick./

- K. hügrofaanne, triibuline, puna- kuni kollakaspruun, inhügrofaansena ookerjas, algul kellukjas-koonusjas, hiljem lame-kumer, nürida näsaga, 1,5-5. L. ookerpruunid, valge-ebemelise servaga. J. kahvatu-kollakasookerjas, alusel käävjalalt ahenev, 4-7/0,2-0,5. E. 7-8/4-5. Tugeva rõika- või jodoformi- (apteegi-) lõhnaga. Kuusikutes, põõsjalalt, IX-X, eriti hilissügisel, s. (T.L.).- MH IV 136; Ige. 104 A. - T. - Nüritipp-vöödik, C. obtusus (Fr.) Fr.

23(1) Niisketes okasmetsades, eriti kuusikutes. K. hügrofaanne, punakas-kuni kastanpruun, kiulis-peenescomuseline, servas algul loorikiududega, 4-8. J. kübarast kahvatum, määrduvadpunaste või punapruuvalde (mitte eriti erksate) rõngasjate loorivöötidega (tihti ebaselgelt), alusel nõrgalt puhetunud, 6-8/0,7-1,2. E. lai-ellipsoidsed,

8-11/7-7,5. IX-X, v.h. - V. - C. paragaudis Fr.,
s.Mos. 1967

- Kaskede all.K. erksamalt hele-, punakas- või kaneelpruun, inihügrofaanne, kiulis-soomuseline, 6-15. J. kübarast heledam, kiuline, jäme-nuijas, erksate lihapunakate või -pruunikate rõngasjate loorivöötidega, 8-20/1-2 (alusel kuni 4). E.mandeljad, 9-12/5-7. Metsades, IX-X, v.s., kohati massiliselt. - S. - Sn. 162; MH I 53; Lge. 97 E; Rick. 48,5; Pil. II 118. - Rõngasvöödik, C. armillatus (Fr.) Fr.

EBAVÖÖDIK, LEUCOCORTINARIUS (Lge.) Sing. /Cortinarius Fr.
p.p.; Cortinellus Roze s. Konr. et Maubl.; Tricholoma
(Fr.) Qué1. p.p.; Armillaria Kumm. p.p. /

K. hele-, kollakas-, roosa- kuni punapruun, nahk-kollakas või beežikas (piimaga kohvi värvi), kleepuv-limane, heledama sisserullunud, tihti lühidemelise servaga, suurte valkjate vatjate ebeme-tega (eriti servaosas, vahel ripuvad ka üle serva), algul poolkerajas, hiljem kumer-lame, 5-12. L. noorena valged, hiljem valkjas-beežikad kuni -pruunikad, kitsad, sügav-nõgusalt jalale külge kasvanud kuni peaaegu kinnitunud. J. valge või pruunikas, vatjas-kiuline, äärisamugulaga, ebapüsiva valge vatjas-kiulise rõngaga, 4-7,5/1-1,5 (alusel 3,5). E. 7-8/4-5, Kuusikutes ja kuuse-segametsades, VIII-XI, k.h. - S. - MH IV 198; Lge. 81 A; KM 108; Pil. II 85; Rick. 87,1. - Ebavöödik, L. bulbiger (Fr.) Sing.

TULINUTT, GYMNOPIIUS Karst. (Pholiota Kumm. p.p.; Flammula Kumm. p.p.)

- 1 J. nahkja rõngaga, tipus helekollane, peene-ebemeline, allpool kollakaspruun, kiuline, jäme-nuijas, 5-10/1-2,5 (alusel kuni 4,5). K. noorena särav-oranžkollane, peenviltjas, sisserullunud servaga,

vanemana ookerpruun, vatjas-kiulis-soomuseline, 6-12. L. algul hele-, hiljem määrdunud-pruun-kollased, kitsad. Sl. helekollane, väga paks. Väga viha. E. 8-10/5-6. Parkides, puisteedel, lehtpuupuidul, enamasti põõsajalt, X, v.h.(U.K.) - V. - Lge. 108 B; MH IV 89; Rick. 55,1; Bres. 698. - Rõngas-tulinutt, G. spectabilis (Fr.) Sing.

- J. rõngata või kiudrõngaga 2
- 2(1) K. hügrofaanne, tumepruun (kollaste ja oranžide toonideta), paljas, sisserullunud triibulise servaga, 2-4. L. ere-kuldkollased. J. tume- kuni mustpruun, vähemalt tipus tihedalt valge-jahuja kirmega, 4-7/0,3-0,6. Väga viha. E. 8-10/5-6. Kuusikutes ja kuuse-segametsades, okaspuukändudel, IX, v.h. - V. - Bres. 784. - Tume tulinutt, G. picreus (Fr.) Karst.
- K. oranžkollane kuni -pruun, alati vähemalt servas kollaka tooniga; kui üleni tumepruun, siis paksult viltjas 3
- 3(2) Sl. tumekollane. K. noorena paksult tumepruun-sametjas, hiljem kuld- või ookerkollasel põhjal pruuni-viltjas-soomuseline, tihti pragunev, 2-10. L. algul kuldkollased, muutuvad vajutamisel ja vananedes roostepruuniks. J. kollakaspruunikas, kiuline, mõnikord kiudrõnga jäänustega, 3-8/0,2-0,8. Viha maitsega. E. 7-9/4-5. Kuusikutes, kuusekändudel, VIII-IX, v.h. (T.L.). - V. - MH I 46; Bres. 782. - Samet-tulinutt, G. sapineus (Fr.) Maire
- Sl. kahvatukollane või valkjas 4
- 4(3) Ts. peajad. J. alati rõngata, valkjas- kuni helekollakaspruunikas, valge-siidikiuline, 2-8/0,4-0,8. K. erksalt oranžkollane või oranž-punapruun, servas enamasti heledam, valkjas- kuni

kuldkollane, kiuline, paljas või kohati vaevalt peenesoomuseline, mõnikord õrnalt peenviltja servaga, 3-8. L. noorena helekollased, vanana punapruunitäpilised. Viha maitsega, ebameeldiva lõhnaga. E. 7,5-9/4-5. Okas- ja segametsades, okaspuupuidul, mõnikord näivalt maapinnal, VI-X, v.s. - V. - Lge. 121 G; MH IV 90. - Viha tulinutt, G. penetrans (Fr.) Murr.

- Ts. silindrilis-tõlvjad. J. kollane, püsiva kiudrõngaga. L. pole kunagi punapruunitäpilised. Muus osas eelmisele liigile sarnane. VIII-IX, h. - V. - Bres. 781; Lge. 121 A; MH IV 91. - Hübriid-tulinutt, G. hybridus (Fr.) Sing./G. penetrans f. hybridus (Fr.) Kühn. et Romagn./ (mõnikord raskesti eristatav vihas tulinutist, kuna esineb üleminekuvorm)

TANUK, GALERINA Earle /Galera (Fr.) QuéL.; Pholiota (Fr.) Kumm. p.p.; Naucoria (Fr.) Kumm. p.p./

- 1 Turbasamblas (Sphagnum). K. hügrofaanne, punakasookerjas kuni oliiv-mesikollane, triibuline, kleepuv, kellukjas-koonusjas, valge-ebemelise servaga, 1-3. L. kahvatupruunikad, kolmnurkjad, laialt jalale külge kasvanud kuni laskuvad. J. kübara värvusega, vatjas-kiuline, kitsa vatjas-nahkja rõngaga, tihti paljude rõngasjate vöotidega, torujas, pikk, peenike, 5-7-(10)/0,15-0,3. E. 8-12/5-7. Ts. pudeljad, pole peajad. Soodes, rabades, VI-X, v.s. - T. - Lge. 130 D; MH IV 209. - Sootanuk, G. paludosa (Fr.) Kühn.

- Metsasamblas (peale turbasambla), maapinnal või puidul 2

- 2(1) E. kalüptraatsed (s.t. väliskest osaliselt põisjalt välja kummunud), siledad, 10-12,5/6-7,5. Ts. silindrilis-puhetunud, enamasti peajalt laiunenud tipuga. K. hügrofaanne, erksalt ooker- kuni me-

sipruun, koonusjas, tihti teravduva näsaga, triibuline, 0,5. L. serv valge-ebemeline. J. kübara värvusega, 1,5-4,5/0,5-1. Kogu vk. noorena kaetud valgete siidjate loorikiududega. Metsades, samblas, I, v.h. - T. - Põiseoseline tanuk, G. calyptrata Ort. (non Galera calyptrospora Kühn.)

- E. pole kalüptraadid 3
- 3(2) Pleurotsüstiidid pudeljad, pika aheneva kaelaosaga, ohtralt 4
- Pleurotsüstiidid puuduvad 5
- 4(3) J. enam või vähem püsiva nahkja rõngaga, alusel mustjaspruun, valge-siidikiuline, 3-6/0,3-0,6. K. hügrofaanne (mõnikord vöödina vaid servaosas), hele-, kollakas- kuni ookerpruun või tume-mesikollane, triibuline, mõnikord nõrgalt kleepuv, algul kellukjas-koonusjas, hiljem kumer kuni nõrgalt kühmjas, vahel terava näsaga, 1-3. L. pruunid, jalale kinnitunud kuni hambaga külge kasvanud. Jahulõhna ja -maitsega. E. 7-10-(15) /5-7,5. Ts. pudeljad, venitatud kaelaosaga, pole peajad. Metsades, okaspuukändudel, VIII-X, k.s. - S. - Sn. 152; Ige. 109 A, A¹, B; Rick. 56,4, 56,7; KM 73,1, 72; Bres. 705,1; MH IV 212, 213. - Jahutanuk, G. marginata (Fr.) Kühn. /G. unicolor (Fr.) Sing./
- J. kiulise ebapüsiva rõngaga, rooste-, alusel mustjaspruun, kirjult valge-vatjas-siidikiuline, 1,5-4/0,1-0,3. K. hügrofaanne, mesi-, ooker- kuni roostekollane, triibuline, kellukjas kuni kumer-lame, mõnikord näsaga, algul sisserullunud valge-ebemelise servaga, 1-3. L. ookerpruunikad, jalale laialt külge kasvanud, hõredalt asetunud. Tavaliselt lõhnata. E. 9,5-13/5,5-7. Ts. pudeljad. Metsades, pinnasesse vajunud puidutüki-kestel, VI, v.h. (T.L.). - T. - Ige. 131 F, F¹;

- Rick. 60,6. - G. badipes (Fr.) Kühn.
- 5(3) Kõd. okaspuupuidul (tihti pinnasesse süvendunud tükikestel või tugevasti sammaldunud kändudel... 6
- Pinnasel samblas 7
- 6(5) Vk. väike (k. 0,3-1, j. 1-3,5/0,05-1). K. hügrofaanne, rooste- kuni tumepruun, terav-koonusjas, hiljem lamendunud, terava näsaga, triibuline, J. tume-punapruun, rõngata, kiuline, tipus jahuja kirmega. Lõhnata. E. väikesed, 6,5-9/4-6. Ts. lühi-pudeljad, peaja tiputa. Metsades, sammaldunud kändudel, eriti kuusel, hulgi, VIII-X, k.s. - T. - Lge. 123 B. - Pisitanuk, G. triscopa (Fr.) Kühn.
- Vk. suurem (k. 1-4, j. 3-5/0,2-0,3). K. hügrofaanne, ooker- kuni kollakaspruun, triibuline, kleepuv, nüri-koonusjas, hiljem lame, tihti nüri kühmuga. J. tumepruun, rõngata, allpool valge-kir- jult siidikiuline, tipus jahuja kirmega. Jahulõhna ja -maitsega. E. 7-9/4-6. Ts. mõhkjad, peajad. Okasmetsades, enamasti kõd. okaspuupuidul, IX-X, k.s. - V. - Lge. 124 H. - Vöötjalg-tanuk, G. sideroides (Fr.) Kühn. (vrdl. jahutanukaga, lk. 105)
- 7(5) Vk. selge looriga (k. serv ja j. vähemalt noorena paksult valge-siidised). K. hügrofaanne, ooker- kuni mesikollane, triibuline, nüri-keegel- jas kuni lame-kellukjas, 1-2. J. loorikiudude all kübara värvusega, jahuja tipuga, pikk, 5-10/0,15-0,3. Lõhnata. E. absoluutselt siledad, 9-13/5,5-7. Ts. silindrilis-puhetunud, tihti nõrgalt peaja tipuga. Metsades, samblas, IX-X, k.s. - T. - Lge. 131 C; Rick. 60,5; KM 174. - Loor- tanuk, G. mycenopsis (Fr.) Kühn. /G. pumila (Fr.) M. Lange/
- Loor puudub või vaid väga noorena vaevalt nähtav 8

- 8(7) E. peaaegu siledad või vaevalt näsalised (vaadelda immersiooniga), väga heledad, 9-14/6-7. Ts. pudeljad kuni silindrilis-puhetunud, enamasti peajalt laienenud tipuga. K. hügrofaanne, mesikollane kuni -pruun, triibuline, kellukjas kuni keegeljas, 1-3. J. kübara värvusega, valkja jahuja tipuga, 3-7/0,1-0,2. Metsades, heinamaadel, samblas, X-XI, v.s. - T. - Ige. 131 A. - G. mniophila (Lasch) Kühn.
- E. juba ilma immersioonita selgelt näsalised, tumedamad, 9-14/5,5-7,5. Ts. pudeljad, pika silindrilise kaelaga, pole peajad. Vk. väiksem ja õrnem (k. 0,5-1,5, j. 1,5-5/0,1). J. üleni peene-karvane. Muus osas eelmisele liigile sarnane. Metsades, heinamaadel, samblas, VI-X, v.s. - T. - Ige. 130 A; Rick. 60,8. - Samblatanuk, G. hydnum (Fr.) Kühn.

PHAEOMARASMIUS Scherffel (Flocculina Ort.; Pholiota Kumm. P.P.

- 1 K. jahujas-teraline, liha-punakaspruun, servas eriti noorena tugevalt vatjas-ebemeline (tihti üle serva rippuvate ebemetega), kumer, 0,5-1. L. helepruunikad, hõredalt asetunud. J. kahvatu-kollakaspruunikas, üleni (eriti tipus) tihedalt vatjas-ebemeline, 1-2/0,1. E. sidrunjad või mandeljad, 7,5-9/4,5-5). Metsades, kõd. taimejäänustel, eriti puulehtedel, X, v.h. - T. - Ph. subincarnatus (Jose. et Kühn.) Sing.
/Ph. pygmaeus (Fr.) Sing./
- K. ja j. tihedalt turris-soomuselised. Vk. ookerjasroostepruun, läbikuivanuna elustub taas pärast vihma (analoogiliselt nõõbikutele). K. kumer-lame, 1-1,5. J. kõverdunud, 1-2/0,1. E. 10-11/8. Metsades, puidul, VIII, v.h. (T.L.), - T. - Ige. 124 A; Bres. 801,1. - Ph. erinaceus (Fr.) Kühn.

P I S I S E R V I K U L I S E D,
C R E P I D O T A C E A E

NIGERIK, TUBARIA (W.G. Smith) Gill. /Naucoria (Fr.)

Kumm. p.p./

- 1 K. paljas, ainult noorena servas ridamisi valgete ebemetega, hügrofaanne, triibuline, kollakas-kuni lihapruunikas, inhügrofaansena nahkkollakas, kumer-lame, hiljem süvendunud, 1-3. L. kahvatu-kaneelpruunikad, pole ebemelise servaga. J. kübara värvusega, siidikiuline, ainult tipus jahujas-ebemeline, 2-3/0,2-0,4. E. silindrilis-kuni lai-ellipsoidsed, 7,5-10/4,5-5,5. Ts. silindrilis-nuijad kuni nõrgalt peajad. Metsades, võsastikes, niiskel pinnasel leppade all, oksakestel, aastaringselt, eriti I-VI, v.s. - V. - MH IV 23; Rick. 59,7; Lge. 127 G, G¹; KM 174,2; Bres. 816. - Talinigerik, T. furfuracea (Fr.) Gill. s. Lge. /T. pellucida (Fr.) Gill. s. Konr. et Maubl., Romagn., Mich. et Henn., Mos. 1955 non Mos. 1967, Lge.; Naucoria furfuracea (Fr.) Kumm. s. Fr. non Rick.; N. pellucida (Fr.) Rick. s. Rick., Kühn. et Romagn./ (väga varieeruv liik)
- K. üleni püsivalt peenviltja s-vatjas-siidikiuline ja sellel omakorda (eriti servaosas) loorijäänustest valge-ebemeline, viltja kirme all rooste- kuni kaneelpruun, vanana keskpaigas paljas, hallikaspruunikas, algul lame-kellukjas, hiljem süvendunud, 1-3. L. kaneelpruunikad, peene-ebemelise servaga. J. kübara värvusega, üleni vatjas-kiulis-ebemeline, 3-6/0,2-0,3. E. lai-, mandeljas- kuni sidrunjas-ellipsoidsed, 7,5-10/4,5-5,5. Ts. nagu eelmisel liigil. Metsades, võsastikes, kõdul ja oksakestel, eriti leppade all niiskel pinnasel, V-X, k.a. - V. - MH IV 24; Rick. 59,5-6;

Bres. 300,2. - Loornigerik, T. conspersa (Fr.) Fayod /Naucoria conspersa (Fr.) Kumm. s. Bres., Kühn. et Romagn. non lge.; N. furfuracea (Fr.) Kumm. s. Rick. non al.; N. escharoides (Fr.) Kumm. s. Rick. non al./ (väga varieeruv liik)

PISISERVIK, CREPIDOTUS Kumm. /Dochmiopus Pat. ; Clau-dopus (Fr.) Gill. p.p./

- 1 K. kile želatinoosne, kumjalt veniv, limane . 2
 - K. kile pole želatinoosne, kumjalt veniv ega limane 3
- 2(1) K. paljas või peenviltjas, hügrofaanne, triibu-line, kahvatupruunikas kuni määrdunud-ookerkol-lakas, limane, teokarbikujuline või neerjas, külmiselt substraadile kinnitunud (harva vä-ga lühikese viltja jalaga), 3-8. Sl. sültjas-klaasjas. E. 7-10/5-6. Lehtpuupuidul, VIII-X, h. - V. - lge. 132 B; Rick. 61,1; KM 303,1 ; Bres. 789; MH IV 22. - Pihkane pisiservik, C. mollis (Fr.) Kumm.
- K. valkjaspruunikal põhjal tihedalt väikeste pruunide kiudjate soomustega. Muus osas eelmi-sele liigile sarnane. Metsades, parkides, leht-puu-, eriti haavapuidul, VIII-X, s. - V. - Soo-mus-pisiservik, C. calolepis (Fr.) Karst./C. mol-lis var. calolepis (Fr.) Pil./
- 3(1) E. kerajad või lai-ellipsoidsed, selgelt näsali-sed või punkteeritud (nähtav juba ilma immersi-oonita) 4
 - E. piklik-ellipsoidsed, siledad või vaid immersi-ooniga vaadelduna näsalsed-punkteeritud 5
- 4(3) E. absoluutselt kerajad või mõned vaevalt muna-jad, punkteeritud, 5-6,5. K. valge kuni elevan-diluu värvusega, peenviltjas-kiuline, vanemana

kinnituskohal viltjas-karvane, mõnikord la/n-
jas-hõlmise servaga, ümar-neerjas, kõrvjas või
pahteljas, tavaliselt külgmiselt substraadile
kinnitunud, tihti aga väga lühikese valge-vilt-
ja jalaga, (0,5)-1-3. L. pruunikad, tihti sageli
vaevalt roosaka varjundiga, kaunis tihedalt ase-
tunud, kitsad. Metsades, lamavatel haavatüvedel,
harva teistel lehtpuudel, VIII-X, v.s. - T. -
Bres. 790,1. - Haava-pisiservik, C. applanatus
(Pers.) Kumm. var. globigera (Berk.) Saoc. /non
C. scalaris (Fr.) Karst. s. Rick., Sing./

- E. lai-ellipsoidsed või mõned munajas-ellipsoid-
sed, tugevalt näsalised, 5-7,5/5-5,5. K. lumival-
ge, peenviltjas-kiuline, sisserullunud servaga,
peaaegu ringjas, selgmiselt substraadile kinnitu-
nud, 0,5-1,5. L. pruunikad, tihti nõrga punaka
varjundiga, hõredalt asetunud. Kuusikutes, tava-
liselt lamavate kuuseokste ja -tüvede allküljel,
VIII-X, h. - T. - Lge. 133 E. - Kuuse-pisiservik,
C. subsphaerosporus (Lge.) Kühn. et Romagn.
/ C. variabilis var. subsphaerosporus Lge.)

5(3) E. suured, 8,5-12/5-6, siledad (ka immersiooni
all). K. valge, peenviltjas, peaaegu ringjas,
1-3. L. pruunikad, mõnikord roosaka varjundiga.
Metsades, mullal, taimejäänustel või oksakestel,
IX, h. - T. - Bres. 790,2. - Karvane pisiservik,
C. bresadolae Pil. /C. pubescens Bres. s. Bres.
non Lge., Pears., Kühn. et Romagn, Hesler et
Smith/

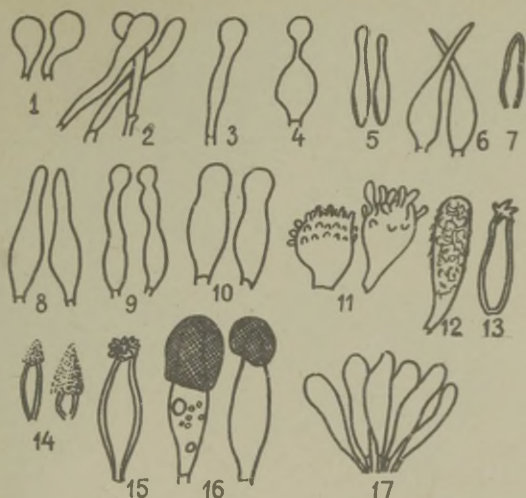
- E. väiksemad, kitsad ja pikad, 5-7/3-3,5, immer-
siooniga vaadelduna peenelt punkteeritud K. val-
ge, peenviltjas, peaaegu ringjas, külgmiselt või
selgmiselt substraadile kinnitunud, 0,5-2. L.
hõredalt asetunud, pruunikad, tihti veidi roosa-
ka varjundiga. Lehtpuupuidul, IX, h. - T. - Lge.
133 F; Rick. 61,2; KM 303,3. - C. variabilis
(Fr.) Kumm.

Joonis 3.

Eosed:

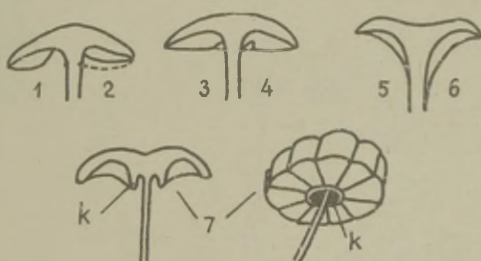
1 - ümarad; 2 - munajad; 3 - ellipsoidsed; 4 - mandeljad; 5 - silinderjad; 6 - ubajad; 7 - käävjad; 8 - korrapäraselt nurgelised; 9 - lainjalt nurgelised; 10 - ebakorrapäraselt nurgelised; 11 - tähtjad; 12 - tilkjad; 13 - neerjad; 14 - näsali-
sed; 15 - ogalised; 16 - võrkjas-
näsali-; 17 - võrkja ornamentat-
siooniga; 18 - pikiribilised; kül-
vaates käävjad, otsvaates nurgelised;
19-20 - parasiitlehikute (Asteropho-
ra) klamüdospoorid.

Joonis 4.

Tsüstiidid:

1 - pirnjad; 2 - nuijad; 3-5 - peajad; 6 - naaskeljad; 7 - süstjad; 8 - pudeljad; 9 - pärljalt peajad; 10 - lai-pudeljad; 11 - harjasjad; 12 - silinderjad; 13 - harkjad; 14-16 - inkrusteerunud tipuga; 17 - servarakud narraanuttide (Inocybe) eoslavas.

Joonis 5.

Eoslehekeste kinnitusviisid:

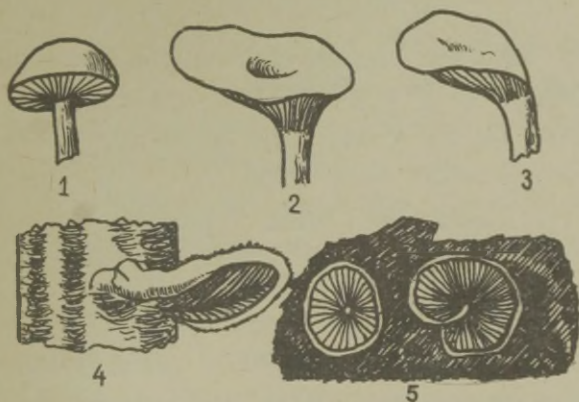
1 - vöbad (ei kinnitu üldse jalale); 2 - jalale kinnitunud; ümardunult jalale külge kasvanud (punktiiriga); 3 - nõgusalt jalale külge kasvanud; otseselt jalale külge kasvanud (punktiiriga); 4 - nõgusalt hambaga jalale külge kasvanud; otseselt hambaga (kaltsialt) jalale külge kasvanud (punktiiriga); 5 - lühidalt jalale laskuvad; 6 - pikalt jalale laskuvad; 7 - krae (k) külge kasvanud.

Joonis 6.

Jala kujud:

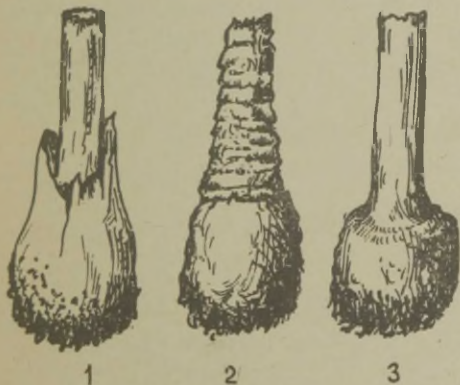
1 - silindriline, nõõrdunud tipuga; 2 - silindriline, aheneva alusega; 3 - kumerdunud; 4 - käävjas; 5 - nuijas; 6 - mugulja alusega; 7 - äärismugulaga (teravalt servatud mugulja alusega); 8 - pseudo-riisaga (juurduv) (p); 9 - kambriline; 10 - alusel põõsajalt kokkukasvanud (iseloomustab vk. põõsajat kasvubiisi).

Joonis 7.

Jala asetus kübara suhtes ja jalata kübarate kinnituvõisiid substraadile:

- 1 - keskne jalg; 2 - ekstsentriline jalg; 3 - külguine jalg; 4 - külgmiselt substraadile kinnituv kübar; 5 - selgmiselt substraadile kinnituvad kübarad.

Joonis 8.

Tappede tüübid kärbseseentel (Amanita):

- 1 - vabalt jala muguljat alust ümbritsev kotjas tupp (valgel ja rohelistel kärbseseentel); 2 - jala mugulja alusega kokkukasvanud tupp, mille olemasolu on märgatav ainult ebameliste kontsentriliste võõtide näol (punasel kärbseseentel); 3 - jala mugulja alusega kokkukasvanud, kuid ülaosas laia voltja serva moodustav tupp (kollasel kärbseseentel).

- Bresadola, J. 1927-1933. Iconographia Mycologica, 1-26.
Mediolani. (TRÜ, mikrofilm).
- Buch, R. 1952. Die Blätterpilze des nordwestlichen Sachsens. Leipzig. (K. Kalamees).
- Dennis, R.W.G., Orton, P.D., Hora, F.B. 1960. New Check List of British Agarics and Boleti. Trans. Brit. Mycol. Soc., Suppl. (ZBI).
- Donk, M.A. 1961. The Generic Names Proposed for Agaricaceae. Nova Hedwigia, Beih. 5. (TRÜ, mikrofilm).
- Fries, E. 1821. Systema Mycologiaum, I. Gryphiswaldiae. (TRÜ Teaduslik Raamatukogu).
- Hesler, L.R. 1969. North American Species of Gymnopilus. N.Y.-L. (K. Kalamees).
- Hesler, L.R., Smith, A.H. 1965. North American Species of Crepidotus. N.Y.-L. (TRÜ, mikrofilm).
- Järva, L., Kalamees, K., Kalamees, U., Nikolajeva, T., Parmasto, E., Raitviir, A. 1963. Juhend makro-seente kogumiseks ja määramiseks. Abiks Loodusvaatlejale, 48. Tartu.
- Kalamees, K. (koostaja) 1966. Seened. Tallinn.
- Kalamees, K. 1971. Eesti seente määraja, I. Tartu.
- Konrad, P., Maublanc, A. 1924-1937. Icones Selectae Fungorum, I-VI. Paris. (EPA).

* Defitsiitsete määrajate ja käsiraamatute asukohta märkimiseks on kasutatud järgmisi lühendeid: EPA - Eesti Põllumajanduse Akadeemia botaanika ja fütopatoloogia kateeder, Tartu, Mitsuurini 36; TRÜ - Tartu Riikliku Ülikooli taimesus-teemaatika ja geobotaanika kateeder, Tartu, Mitsuurini 40; ZBI - Eesti NSV TA Zoologia ja Botaanika Instituudi botaanikasektor, Tartu, Vanemuise 21.

- Konrad, P., Mauhlanc, A. 1948, 1952. Les Agaricales, I-II. Paris. (TRÜ, mikrofilm).
- Kühner, R. 1935. Le Genre Galera. (TRÜ, mikrofilm).
- Kühner, R., Romagnesi, H., 1953. Flore analytique des champignons supérieurs (Agarics, Bolets, Chanterelles). Paris. (ZBI).
- Lange, J.E. 1935-1940. Flora Agaricina Danica, I-V. Kopenhagen. (EPA).
- Michael, E., Hennig, B. 1958-1970. Handbuch für Pilzfreunde, I-V. Jena.
- Michael, E., Schulz, R. 1924-1927. Führer für Pilzfreunde, 1-3. Zwickau. (EPA).
- Moser, M. 1960. Die Gattung Phlegmacium (Schleimköpfe). Bad Heilbrunn. (T. Leisner; TRÜ, mikrofilm).
- Moser, M. 1967. Die Röhrlinge und Blätterpilze (Agaricales). Raamatus: Gams, H. Kleine Kryptogamenflora II b/2. Basidiomyceten II. 3. Aufl. Stuttgart (Jena).
- Pilát, 1951. Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých. Agaricales. Bražda.
- Pilát, A. 1954. Pilze, I. Amsterdam.
- Pilát, A. 1956. Houby, II. Praha.
- Pilát, A. 1956. Houby, II. Praha.
- Ricken, A. 1915. Die Blätterpilze (Agaricaceae) Deutschlands und der angrenzenden Länder, besonders Oesterreichs und Schweiz, I-II. Leipzig. (TRÜ).
- Romagnesi, H. 1956-1967. Nouvelle Atlas des Champignons, I-V. Paris. (ZBI - I kd., ülejäänud Leningradis).
- Saccardo, P. A. 1882 - 1912. Sylloge Fungorum Omnium Huiusque Cognitorum, I - XXI. Patavii. (TRÜ, mikrofilm).
- Singer, R. 1962. The Agaricales (Mushrooms) in Modern Taxonomy. 2. ed., Weinheim. (ZBI).

- Smith, A.H., Hesler, L.R. 1968. The North American Species of *Pholiota*. N.Y.-L. (TRÜ, mikrofilm).
- Smith, A.H., Singer, R. 1964. A Monograph on the Genus *Galerina* Earle, I-II. N.Y.-L. (TRÜ, mikrofilm).
- Васильков Б.П. 1948. Съедобные и ядовитые грибы средней полосы Европейской части СССР. Определитель. М.-Л.
- Лейснер Т. 1968. Виды рода *Phlegmacium* (Fr.) Wünsche в Эстонской ССР. Мат. II симп. вопр. иссл. миколоженофл. Прибалт. респ. Вильнюс.

LADINAKEELSETE LIIGI- JA PEREKONNANIMEDE REGISTER

Sünonüümide ees märk *

- *acuminatus s. Rick.,
 Panaeolus 29
 acutus, Cortinarius 101
 adiposa s. Rick.,
 Pholiota 45
 aeruginosa, Stropharia 37
 -* var. albocyanea 37
Agaricales 6
Agaricus 8
Agrocybe 15,35
 albocrenulata, Stropharia 40
 albocyanea, Stropharia 37
 *albodisca, Inocybe 64
 albonitens, Stropharia 38
 alboviolaceus, Cortinarius 85
 allutus s. Fr., Cortinarius 78
 -*s. Lge. 78
Alnicola 13,70
 alnicola, Pholiota 51
 -*var. salicicola 50
 amoenolens, Cortinarius 74
Anellaria 10,30
 *anfractum, Phlegmacium 83
 angulatus, Coprinus 18
 anomalus, Cortinarius 86
 -*subsp. azureus 86
 -*subsp. caninus 86
 - var. lebretonii 86
 -*var. lepidopus 86
 *apicrea s. Lge., Pholiota 50
 appendiculata, Inocybe 60
 *appendiculata s. Kühn. et
 Romagn., Drosophila 27
 *appendiculata s. Mos.,
 Psathyrella 27
 *appendiculatum s. Bres.,
 Hypholoma 27
 appianatus var. globigera,
 Crepidotus 110
 armeniacus, Cortinarius 99
 armillatus, Cortinarius 102
 *arquatus s. Lge.,
 Cortinarius 75
Asterophora 6
 asterospora, Inocybe 64
 astragalina, Pholiota 50
 ater, Panaeolus 29
 atramentarius, Coprinus 18
 auricomus, Coprinus 19
 aurivella, Pholiota 46
 azureus, Cortinarius 86
 *badia, Alnicola 70
 badipes, Galerina 106
 balteatocumatilis,
 Cortinarius 81
 *balteatus s. Lge.,
 Cortinarius 81
 bicolor, Cortinarius 95
 *birrum s. Bres., Hebeloma 68
 bivelus, Cortinarius 98

- bolaris, Cortinarius 84
Bolbitiaceae 32
Bolbitius 11, 34
 boltoni, Inocybe 66
 bongardii, Inocybe 54
 *boudieri, Coprinus 18
 bovina s. Rick.,
 Telamonia 100
 *bovinus s. Lge.,
 Cortinarius 100
 bresadolae, Crepidotus 110
 brunnea, Inocybe 61
 brunneus s. Rick.,
 Cortinarius 100
 bulbosus, Cortinarius 98
 bulliardii, Cortinarius 84
 *bulliardii s. Rick.,
 Inoloma 84
 bulbiger, Leucocortinarius
 102

 caerulescens, Cortinarius 74
 *caesiocyaneus, Cortinarius 74
 calamistrata, Inocybe 57
 calochrous s. Lge.,
 Cortinarius 73
 calolepis, Crepidotus 109
 calyptrata,
 Galerina 105
 *campanulatus s. Kühn. et
 Romagn., Panaeolus 30
 -*s. Rick. 30
 -*s. Wakef. et Denn. 29
 candolliana, Psathyrella 27
 caninus, Cortinarius 86

 caperata, Rozites 71
 capnoides, Naematoloma 42
 caputmedusae, Psathyrella 24
 carbonaria, Pholiota 49
 *carpta s. Bres. Inocybe 66
 *cascum s. Rick.,
 Hypholoma 24
 cernua, Psathyrella 25
 cervicolor, Inocybe 58
Chroogomphus 9
 cincinnata, Inocybe 56
 *cinereoviolaceus s. Lge.,
 Cortinarius 85
 cinereus, Coprinus 21
 *cinnamomea s. Rick.,
 Dermocybe 91
 *cinnamomeolutescens,
 Cortinarius 91
 cinnamomeoluteus,
 Cortinarius 91
 -var. porphyreovelata 91
 cinnamomeus *s. Bres.,
 Cortinarius 91
 -s. Mos. 92
 -*var. cinnamomeus 92
 -*var. conformis 92
 -*var. croceus s. Lge. 92
 -*var. lutescens 91
 *Claudopus 109
 *cliduchus s. Konr. et
 Maubl., Cortinarius 80
 *cliduchum s. Rick.,
 Phlegmacium 80
 *collinitum s. Rick.,
 Myxaciium 90
 -*var. repandum 90

- collinitus* *s. Hry.,
Cortinarius 90
 -s. Lge. 90
comatus, *Coprinus* 17
 -var. *ovatus* 17
 **commixta*, *Inocybe* 63
 **concinuus*, *Cortinarius* 91
congregatus, *Coprinus* 22
 **conissans* s. Rick.,
Flammula 51
 **conspersa* s. Bres.,
Naucoria 109
conspersa, *Tubaria* 109
Conocybe 11,13,32
cookei, *Inocybe* 59
Coprinaceae 17
Coprinus 10,17
coronilla, *Stropharia* 39
Cortinariaceae 51
Cortinarius 13,14,72
 **Cortinellus* 102
corydalina, *Inocybe* 53
 -*var. *albidopallens* 53
cotonea, *Psathyrella* 24
 **crenatus* s. Rick.,
Coprinus 19
Crepidotaceae 108
Crepidotus 8,9,10,109
croceifolius, *Cortinarius* 92
 **crocolitum* s. Rick.,
Phlegmacium 79
crocolitus, *Cortinarius* 79
 -s. Mos. 79
crustuliniforme, *Hebeloma* 70
 -*s. Rick. 69
 **cumatilis* s. Kühn. et
 Romagn., *Cortinarius* 81
 **cumatilis* s. Rick.,
Phlegmacium 74
cyanopus s. Cke.,
Cortinarius 82
 -s. Konr. et Maubl. 74
 **cyanopus* s. Rick.,
Phlegmacium 74
damascenus, *Cortinarius* 97
decipiens s. Lge.,
Cortinarius 97
 -*s. Rick. 101
 **decolorans* s. Mos. 1952,
Cortinarius 80
 **decolorans* s. Mos.,
Phlegmacium 80
decoloratus s. Lge.,
Cortinarius 87
 **Deconica* 43
deglubens s. Lge.,
Inocybe 60
delibutus, *Cortinarius* 89
 **depilata*, *Stropharia* 38
 **Dermocybe* 72
 **descissa* s. Rick.,
Inocybe 61
destruens, *Pholiota* 44
 **diluta* s. Rick.,
Hydrocybe 99
disseminatus, *Coprinus* 21
distans var. *olympianus*,
Cortinarius 93

- *Dochmiopus 109
- *domesticus s. Lge.,
Coprinus 20
- *Drosophila 23
- *Dryophila 44
dunense, Hebeloma 66
dura, Agrocybe 36
- edurum, Hebeloma 68
- *effugiens, Naucoria 71
- *egenula, Psathyrella 27
elator, Cortinariarius 88
- *elatus s. Rick.,
Myxadium 88
elegantior, Cortinariarius 77
- *elegantius s. Rick.,
Phlegmacium 77
- *elongatum s. Rick.,
Hypholoma 41
emollitus, Cortinariarius 88
ephemeroides, Coprinus 18
- *epixantha s. Kühn. et
Romagn., Geophila 42
- *epixanthum s. Rick.,
Hypholoma 42
- *ericaea s. Kühn. et Romagn.,
Geophila 41
ericaeoides, Naematoloma 41
- *ericaeum s. Mos.,
Naematoloma 41
- erinaceus, Phaeomasmius 107
- erythrinus s. Rick.,
Cortinariarius 96
- escharoides *s. auct.,
Naucoria 70
-s. Rick. 109
- *euprasinus, Cortinariarius 76
eutheles, Inocybe 62
everinus, Cortinariarius 95
- fasciatus s. Lge.,
Cortinariarius 101
- fasciculare, Naematoloma 42
- fastibile s. auct.,
Hebeloma 67
- fastigiata, Inocybe 58
- *fimetarius, Coprinus 21
- *fimifolia s. Rick.,
Panaeolus 29
-*var. ater 29
- *fimiputris, Panaeolus 31
- flammans, Pholiota 47
- *Flammula 44
flammuloides,
Pholiota 47
- flavida, Pholiota 50
- *flexipes s. Lge., Rick.,
Cortinariarius 96
- *Flocculina 107
foeniseii, Panaeolina 28
- *fragilis, Bolbitius 34
- friesii, Inocybe 60
- *frumentacea s. Bres.,
Inocybe 53
- *fulgens s. Lge.,
Cortinariarius 77
- fulgens s. Rick.,
Phlegmacium 77
- funariophilum, Hebeloma 68
- *furfuracea s. Fr.,
Naucoria 108
-*s. Rick., 109

- furfuracea s. Ige.,
Tubaria 108
- *fusca, Pholiota 40
- *Galera 104
Galerina 12, 13, 104
- *Galerula 32
gentilis s. Rick.,
Cortinarius 93
- *Geophila 37
geophylla *f. typica 57
-var. alba 57
-var. geophylla 57
-var. lateritia 57
-var. lilacina 55
glandicolor, Cortinarius 100
glaucopus, Cortinarius 75
godeyi, Inocybe 52
- Gomphidius 9
gonophyllus, Coprinus 18
gracilis, Psathyrella 25
grammata s. Kühn., Inocybe 64
griseolilacina, Inocybe 55
gummosa, Pholiota 49
Gymnopilus 12, 102
- *hansenii, Coprinus 19
- *haustellaris s. Mos.,
Crepidotus 71
haustellaris s. Kühn. et
Romagn., Naucoria 71
- Hebeloma 14, 66
- *hemerobius s. Rick.,
Coprinus 19
- hemitrichus,
Cortinarius 100
heteroclita, Pholiota 45
hiemale, Hebeloma 68
hinnuleus, Cortinarius 99
- *hirsuta s. Ige., Inocybe 58
-s. Rick., 57
hirtella, Inocybe 62
- *hiulca s. Bres., Inocybe 64
hornemannii, Stropharia 38
hybridus, Gymnopilus 104
- *Hydrocybe 72
hydrophila, Psathyrella 27
- *Hypholoma 40
hypnorum, Galerina 107
hystrix, Inocybe 59
- *impennis s. Quéll.,
Cortinarius 96
Inocybe 14, 51
- *Inoloma 72
incarnata, Inocybe 54
inconcinna, Inocybe 60
- *infractum s. Mos.,
Phlegmacium 83
infractus, Cortinarius 83
- *intermedia, Pholiota 46
inquilina, Psilocybe 44
isabellinus, Cortinarius 94
- jurana, Inocybe 53
- Kuehneromyces 15, 51

- Laccaria 8
 lacera, Inocybe 62
 *lacrymabunda,
 Lacrymaria 23
 lacrymabunda s. Mos.,
 Psathyrella 24
 *lacrymabundum s. Rick.,
 Hypholoma 23
 -*s. Qué1. 24
 *lacrymabundus s. Fr.,
 Agaricus 23
 *Lacrymaria 23
Lactarius 6
 lactea, Conocybe 32
 lagopus, Coprinus 22
 laniger, Cortinarius 98
 largum s. Rick.,
 Phlegmacium 81, 82
 largus, Cortinarius 81
 -*var. varicolor 81
 *lateraria, Inocybe 52
 *lateritia s. Kühn.,
 Conocybe 32
 *lateritia s. Rick., Galera 32
 *legitimum s. Mos. 1955,
 Phlegmacium 76
 lenta, Pholiota 48
 *lepidopus, Cortinarius 86
Leucocortinarius 7
 leucopus, Cortinarius 97
 -s. Mos. 97
 *leucopus s. Rick.,
 Hydrocybe 97
 lignicola, Naucoria 51
 longicaudum s. Lge.,
 Hebeloma 69
 lubrica, Pholiota 48
 lucifera, Pholiota 46
 lucifuga s. Heim, Inocybe 61
 luteonitens, Stropharia 39
 macrocephalus, Coprinus 22
Macrocyttidia 11
 macropus s. Mos.,
 Cortinarius 98
 *macropus s. Rick.,
 Telamonia 98
 *macrorhizus, Coprinus 21
 maculata, Inocybe 58
 magnicapitata, Conocybe 33
 marginata, Galerina 105
 *marginella, Pholiota 51
 maritima s. Fr., Inocybe 63
Melanophyllum 7
 melnoides, Alnicola 70
 *melinoides s. Rick.,
 Naucoria 70
 *melliolens, Cortinarius 78
 merdaria, Psilocybe 43
 mesophaeum, Hebeloma 67
 metrodil, Cortinarius 89
 micaceus s. Rick.,
 Coprinus 20
 microrhiza, Psathyrella 24
 mixta, Pholiota 49
 mixtilis, Inocybe 65
 mniophila, Galerina 107
 mollis, Crepidotus 109
 -*var. calolepis 109
 *mucosum var. coerulipes,
 Myxacium 90

- mucosus, Cortinarius 89
 *multiforme s. Mos.,
 Phlegmacium 78
 -*s. Rick. 78
 multiformis s. Konr. et
 Maubl., Cortinarius 78
 -*s. Lge. 78
 mutabilis, Kuehneromyces 51
 mycenopsis, Galerina 106
 myosotis, Naematoloma 40
 *myrtilinus var. anomalus,
 Cortinarius 86
 *Myxacium 72
 *Myxocybe 66

Naematoloma 9, 14, 16, 40
 *Naucoria 70
 nemorensis, Cortinarius 82
 niveus, Coprinus 22
 *nudipes, Hebeloma 69

 *obscura s. Rick.
 Inocybe 55
 obscuroides, Inocybe 55
 obtusus, Cortinarius 101
 *ochracea, Conocybe 34
 ochropallida, Pholiota 45
 odorifer, Cortinarius 76
 *olidus, Cortinarius 80
 *olivascens s. Lge.,
 Cortinarius 83
 orichalceus, Cortinarius 76
 -*var. odorifer 76
 *ovalis s. Bres., Galera 33

Pachylepyrium 13
 paleaceus, Cortinarius 96
 -*var. flexipes 96
 paludosa, Galerina 104
Panaeolina 10, 15, 28
Panaeolus 10, 28
 papilionaceus, Panaeolus 30
 *papyracea s. Lge.,
 Psilocybe 25
 paragaudis, Cortinarius 102
 patouillardii, Inocybe 52
 -f. major 52
 -f. minor 52
Paxillus 6
 *pediades s. Kühn. et
 Romagn., Naucoria 35
 *pellucida s. Rick.,
 Naucoria 108
 *pellucida s. Konr. et
 Maubl., Tubaria 108
 penetrans, Gymnopilus 104
 -*f. hybridus 104
 pennata s. Rick.,
 Psathyrella 26
 petiginosa, Inocybe 63
 *phaea, Naucoria 71
Phaeolepiota 11
Phaeomarasmius 12, 13, 107
 *phalaenarum s. Bres.,
 Panaeolus 31
 *Phlegmacium 72
 pholideus, Cortinarius 83
Pholiota 12, 15, 16, 44
Pholiotina 11
picreus, Gymnopilus 103
 pilosella, Conocybe 34

- piriodora*, *Inocybe* 54
 -*var. *incarnata* 54
Pleurotellus 8
Pleurotus 8
plicatilis, *Coprinus* 19
 **plumbeitincta* s. Mos. 1955,
 Conocybe 34
 **Pluteolus* 34
 Pluteus 11
 **polymorphus*, *Cortinarius* 78
polytrichi, *Naematoloma* 41
porphyropus, *Cortinarius* 82
porphyropus s. Mos.,
 Phlegmacium 82
 -*s. Rick., 74
posterula s. Lge., *Inocybe* 61
praecox, *Agrocybe* 35
 **praecox*, *Maucoria* 51
praestans, *Cortinarius* 79
praetervisa s. Lge.,
 Inocybe 65
 -*s. Rick. 65
prasinus s. Konr. et
 Maubl., *Cortinarius* 76
 **Psathyra* 23
 Psathyrella 9,10,14,16,23
 **pseudobolaris*, *Cortinarius* 84
 pseudofascicularis,
 Pholiota 50
 pseudogracilis,
 Psathyrella 25
 pseudosulphureus,
 Cortinarius 77
 Psilocybe 15, 43
 **pubescens* s. Bres.,
 Crepidotus 110
 pubida, *Inocybe* 56
 **pumila*, *Galerina* 106
 purpurascens, *Cortinarius* 74
 pusio, *Inocybe* 56
 **pygmaeus*, *Phaeomarasmus* 107
 **queletii*, *Cortinarius* 91
 **radicosum*, *Hebeloma* 66
 radicosum, *Naematoloma* 42
 raphanoides, *Cortinarius* 94
 **relicina* s. Rick.,
 Inocybe 58
 retirugis s. Lge.,
 Panaeolus 30
 **rhodiola*, *Inocybe* 53
 Rhodophyllus 11
 rickeniana, *Conocybe* 33
 **rickenii*, *Inocybe* 52
 rickenii, *Panaeolus* 29
 rigens, *Cortinarius* 97
 rimosa s. Cke., *Inocybe* 58
 -*s. Rick. 59
 Ripartites 10
 Rozites 13, 71
 **rubescens* s. Lge.,
 Inocybe 56
 rubi, *Simocybe* 71
 rubicundulus, *Cortinarius* 84
 rufoolivaceus,
 Cortinarius 73
 Russula 7
 salor, *Cortinarius* 89
 sanguineus, *Cortinarius* 91

- sapineus, *Gymnopilus* 103
sarcocephala, *Psathyrella* 26
saturatus, *Cortinarius* 99
*scabella s. Rick., *Inocybe* 60
*scabra s. Rick., *Inocybe* 53
scalaris s. Rick.,
Crepidotus 110
scolenica, *Alnicola* 70
semiglobata var. semiglobata,
Stropharia 39
-var. stercoraria 39
semilanceata, *Psilocybe* 43
semiorbicularis, *Agrocybe* 35
semiovata, *Anellaria* 31
semisanguineus, *Cortinarius* 91
*separatus, *Panaeolus* 31
sideroides, *Galerina* 106
siennophila, *Conocybe* 34
*siliginea var. ochracea,
Conocybe 34
Simocybe 14, 71
simulatus, *Cortinarius* 85
sinapizans s. auct.,
Hebeloma 69
-*s. Lge. 68
*sindonia s. Lge., *Inocybe* 62
*sinuosum s. Rick.,
Hebeloma 68
*spadicea s. Kühn. et Romagn.,
Drosophila 26
*spadicea s. Rick.,
Psilocybe 26
speciosissimus, *Cortinarius* 93
*speciosus s. Favre,
Cortinarius 93
spectabilis, *Gymnopilus* 103
sphinctrinus, *Panaeolus* 30
*spicula f. macrospora,
Conocybe 33
-*var. typica 33
*spicula s. Rick., *Galera* 33
*spilomeus s. Quél.,
Cortinarius 86
spintrigera, *Psathyrella* 28
spumosa, *Pholiota* 49
*squamifera, *Psathyra* 24
squamosa, *Stropharia* 40
suarrosa, *Pholiota* 47
suarrosoadiposa,
Pholiota 46
*stercoraria, *Stropharia* 39
*stercorarius s. Rick.,
Coprinus 21
Stropharia 8, 10, 15, 37
Strophariaceae 37
subarquatus, *Cortinarius* 75
subbalteatus, *Panaeolus* 29
subfulgens, *Cortinarius* 77
subhygrophanicus,
Cortinarius 78
subincarnatus,
Phaeomarasmius 107
sublateritium, *Naematoloma* 43
*subnotatus s. Cke.,
Cortinarius 94
subovalis, *Conocybe* 32
*subsimile s. Rick.,
Phlegmacium 83
*subpurpurascens s. Rick.,
Phlegmacium 74
subsphaerosporus,
Crepidotus 110
*sulphureus s. Lge.
Cortinarius 77

- tabularis* s. Lge.,
 Cortinarius 87
 *Telamonia 72
 **tener*, Bolbitius 32
 tenera, Conocybe 33
 -*var. *subovalis* 33
 **tenera* f. *minor*, Galera 33
 -*f. *tenella* 33
 -*f. *typica* 33
 -*s. Lge. 33
 **teneroides* s. Lge.,
 Galera 33
 **titubans*, Bolbitius 34
 torvus, Cortinarius 96
 -*var. *berkeleyi* 79
 traganus, Cortinarius 84
 **trechispora* s. Bres.,
 Inocybe 65
 **triumphans* f. *minor*,
 Cortinarius 79
 -*s. Lge. 79
 **triumphans* s. Mos. 1955,
 Phlegmacium 79
 **trinii* s. Bres., Inocybe 52
 -*s. Rick. 56
 triscopa, Galerina 106
 trivialis, Cortinarius 90
 truncatum, Hebeloma 69
Tubaria 9, 10, 108
 tuberculosa, Pholiota 47
 turgidus, Cortinarius 87
 uliginosus, Cortinarius 91
 -*var. *obtusus* 91
 umbratica, Inocybe 63
 **umbrina*, Alnicola 70
 umbrina, Inocybe 65
 **unicolor*, Galerina 105
 variabilis, Crepidotus 110
 -*var. *subsphaerosporus* 110
 variecolor, Cortinarius 81
 **variicolor* s. Rick.,
 Phlegmacium 79
 varius, Cortinarius 80
 -*s. Cke. 81
 velutina, Psathyrella 23
 venetus, Cortinarius 94
 vernalis, Kuehneromyces 51
 **vervacti* s. Rick., Naucoria 35
 vibratilis, Cortinarius 87
 violaceus, Cortinarius 92
 vitellinopes, Cortinarius 80
 vitellinus, Bolbitius 34
 -var. *fragilis* 34
 -var. *titubans* 34
 xanthocephalus,
 Cortinarius 80
 **xanthodisca*, Inocybe 61
 xanthothrix, Coprinus 20

EESTIKEELSETE LIIGI- JA PEREKONNANIMEDE REGISTER

ebavöödik 7	-, lima- 45
hebel 14, <u>66</u>	-, lõhna- 45
-, helliku- 68	-, männi- 49
-, hiid- 69	-, puna- 50
-, juur- 66	-, punapruun 48
-, kiud- 67	-, roostekollane 46
-, lima- 67	-, soomus- 47
-, loo- 68	-, sooneline 49
-, luite- 66	-, sõe- 49
-, pikkjalg- 69	-, valkjas 48
-, pisar- 70	-, väävel- 50
-, tali- 68	männiliimik 9
-, tume 69	napsik 11
kitsemampel 13	narmasnutt 14, <u>51</u>
kollanutt 9, 14, 16, <u>40</u>	-, Friesi 59
-, juur- 42	-, hallikaslilla 55
-, raba- 40	-, jahu- 60
-, sambla- 41	-, jasmiin- 54
-, suits- 42	-, kahkjas 61
-, sälk- 42	-, kastan- 58
-, tellispunane 43	-, kuhik- 58
kuldmampel 11	-, liiv- 62
kännumampel 15, <u>51</u>	-, lillatipp- 56
-, harilik 51	-, loor- 60
-, kevad- 51	-, lõhnav 54
lehikulaadsed 6	-, lõokannus- 53
liimik 9	-, mandel- 62
mampel 12, 15, 16, <u>44</u>	-, mugul- 59
-, haava- 44	-, pisi- 63
-, kahkjas 45	-, pruun 61
-, kahvatukollane 49	-, punakas 52
-, leek- 47	-, punapruun 65
-, lepa- 51	-, rand- 63

- , redis- 61
- , siid- 55, 57
- , sinijalg- 57
- , tellispunane 56
- , trapetseoseline 66
- , tume 55
- , turris 59
- , tähteoseline 64
- , valkjäs 62
- , varju- 63
- , veinpunane 53
- , väike 56
nigerik 9, 10, 108
- , loor- 109
- , tali- 108
parasiitlehik 6
pilvik 7
pisiservik 8,9,10,109
- , haava- 110
- , karvane 110
- , kuuse- 110
- , pihkane 109
- , soomus- 109
pisiservikulised 108
pleurotell 8
psatürell 9,10,14,16,23
- , ebemeline 28
- , juur- 24
- , meduus- 24
- , pikkjalg- 24
- , pisar- 23
- , põõsas- 25
- , sale 25
- , söe- 26
- , šokolaadpruun 26
- , valge 27
- , võrk- 27

punalehik 11
põldseen 15, 35
- , kevad- 35
- , mõrand- 36
riisikas 6
rupik 8
sametkübarik 11, 32
- , hiidpealine 33
- , ovaal- 32
- , pisieoseline 33
- , pruun 33
- , valge 32
servik 8
šönnikuseen 10, 28
- , kahkjäs 30
- , kelluk- 30
- , koonus- 29
- , must 29
- , punapruun 29
- , sooneline 30
šampinjon 8
tanuk 12,13, 104
- , jahu- 105
- , loor- 106
- , pisi- 106
- , põiseoseline 105
- , sambla- 107
- , soo- 104
- , vöötjalg- 106
tindik 10, 17
- , juur- 21
- , karvane 19
- , krae- 19
- , lava- 22
- , lumi- 22
- , läätseoseline 18
- , pikkjalg- 22

- , seltsiv 21
- , soomus- 17
- , sätendav 20
- , trapetser .eline 18
- , villjalg- 22
- , voldline 18
- tindikulised 17
- torujalalised 32
- torujalg 11, 34
- , kollane 34
- tulinutt 12, 102
- , hübiid- 104
- , rõngas- 103
- , samet- 103
- , tume 103
- , viha 104
- vahelik 6
- viltvahelik 10
- värvik 8, 10, 15, 37
- , haisev 39
- , kroon- 39
- , pleek- 37
- , poolkerajas 39
- , sini- 37
- , soomus- 40
- , täkiline 40
- , täpiline 38
- , valge 38
- värvikulised 37
- värvlehik 7
- vöödik 13, 14, 72
- , anis- 76
- , aprikoos- 99
- , asuur- 86
- , elegant- 77
- , haisev 84
- , hiid- 79
- , isabell- 94
- , juur- 97
- , kahkjas 88
- , kahvatulilla 81
- , kamper- 96
- , kaneel- 92
- , kase- 98
- , kastanpruun 99
- , kevad- 96
- , koera- 86
- , kollane 79
- , kollaselehine 91
- , lilla 92
- , lima- 89
- , lõhna- 77
- , mampel- 87
- , mesi- 78
- , Metroodiuse 89
- , mugul- 98
- , muutlik 78
- , mõru 83
- , nüritipp- 101
- , oliiv- 94
- , peenjalg- 100
- , pelargonium- 96
- , pikkjalg- 88
- , porfüür- 82
- , punasoomus- 84
- , purpur- 74
- , põõsas- 97
- , raba- 91
- , rida- 75
- , rohe- 76
- , rooste- 98
- , rõigas- 94

- , rõngas- 102
- , rõngasjalg- 90
- , saaglehine 74
- , sidrunkollane 73
- , sini- 74
- , sinijalg- 90
- , sinilamell- 89
- , soomus- 83
- , tellispruun 80
- , tellispunane 84
- , teraline 80
- , teravtipp- 101
- , tore 93
- , tuli- 92
- , tumepruun 100
- , valge-ebemeline 100
- , valgejalg- 97
- , valkjas 85
- , vask- 76
- , veinpunane 73
- , verev 91
- , verkjas 91
- , viha 87
- , väävel- 77
- vöödikulised 51

SISUKORD

	Lk.
SISSEJUHATUS	3
LEHIKULAADSED, AGARICALES	6
Tindikulised, Coprinaceae.....	17
Tindik, Coprinus	17
Psatürell, Psathyrella	23
Panaeolina	28
Sõnnikuseen, Panaeolus	28
Anellaria	31
Torujalalised, Bolbitiaceae	32
Sametkübarik, Conocybe	32
Torujalg, Bolbitius	34
Põldseen, Agrocybe	35
Värvikulised, Strophariaceae	37
Värvik, Stropharia	37
Kollanutt, Naematoloma	40
Psilocybe	43
Mampel, Pholiota	44
Kännumampel, Kuehneromyces	51
Vöödikulised, Cortinariaceae	51
Narmasnutt, Inocybe (T, Leisner)	51
Inocibium	52
Inocybe	63
Hebel, Hebeloma	66
Alnicola	70
Simocybe	71
Kitsemampel, Rozites	71
Vöödik, Cortinarius	72
Phlegmacium (T. Leisner)	72
Sericeocybe	83
Myxacium	87
Dermocybe	90

Cortinarius	92
Telamonia	94
Ebavõdik, Leucocortinarius	102
Tulinutt, Gymnopilus	102
Tanuk, Galerina	104
Phaeomarasmius	107
Pisiservikulised, Crepidotaceae	108
Nigerik, Tubaria	108
Pisiservik, Crepidotus	109
KIRJANDUS	116
LADINAKEELSETE LIIGI- JA PEREKONNANIMEDE REGISTER .	119
EESTIKEELSETE LIIGI- JA PEREKONNANIMEDE REGISTER...	129

К. Каламэс
ОПРЕДЕЛИТЕЛЬ ГРИБОВ ЭСТОНИИ

II

На эстонском языке
Тартуский государственный университет
ЭССР, г. Тарту, ул. Юлхооли, 18
Vastutav toimetaja E. Wilson

=====
TRU rotaprint 1972. Paljundamisele an-
tud 17.I 1972. Trükipoognaid 8,5. Ting-
trükipoognaid 7,9. Arvestuspoognaid
6,89. Trükiarv 700. Paber 30x42. 1/4.
MB 07465. Tell. nr. 1025.

Hind 35 kop.